

**UCHWAŁA NR LVI/500/2023
RADY POWIATU ŁÓDZKIEGO WSCHODNIEGO**

z dnia 23 marca 2023 r.

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego
na lata 2023-2030”**

Na podstawie art. 4 ust. 1, art. 12 pkt 9ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526), w związku z art. 3 pkt 3 i art. 4 ust. 1 ustawy dnia z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Łódzkiego Wschodniego

Sławomir Sokółowski

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU **ŁÓDZKIEGO WSCHODNIEGO**

na lata

2023-2030

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Diagnoza stanu obecnego Powiatu Łódzkiego Wschodniego	7
2.1. Ogólna charakterystyka Powiatu	7
2.1.1. Położenie geograficzne	7
2.1.2. Jednostki organizacyjne Powiatu	9
2.2. Środowisko i walory krajobrazowe powiatu łódzkiego wschodniego	10
2.2.1. Geomorfologia i surowce mineralne	10
2.2.2. Gleby	11
2.2.3. Stosunki wodne	12
2.2.4. Przyroda i ochrona lasów	13
2.3. Sfera społeczna	20
2.3.1. Demografia	20
2.3.2. Edukacja	24
2.3.3. Pomoc społeczna, wspieranie rodziny, piecza zastępcza, pomoc osobom niepełnosprawnym	27
2.3.4. Lokalny rynek pracy i bezrobocie	31
2.3.5. Bezpieczeństwo publiczne	35
2.3.6. Kultura, sport, turystyka	37
2.3.7. Organizacje społeczne	42
2.4. Infrastruktura techniczna	44
2.4.1. Energetyka	44
2.4.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	46
2.4.3. Zaopatrzenie w wodę, kanalizacja i oczyszczalnie ścieków	52
2.4.4. Komunikacja i infrastruktura drogowa w Powiecie	55
2.5. Sfera gospodarcza	62
2.5.1. Rolnictwo	62
2.6. Sytuacja finansowa Powiatu	63
2.6.1 Mienie Powiatu – własność nieruchomości	78
2.7. Analiza SWOT	83
2.8. Analiza badania ankietowego – opinia mieszkańców Powiatu	86
3. Identyfikacja problemów	94
3.1. Sfera społeczna	94
3.2. Rynek pracy	95
3.3. Edukacja	98
3.4. Problemy środowiskowe. Kryzys klimatyczny i degradacja środowiska	100
4. Misja i wizja Powiatu Łódzkiego Wschodniego	102
4.1. Misja i wizja	102

5. Cele strategiczne i operacyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego	103
5.1. Cele strategiczne i operacyjne Powiatu.....	103
5.2. Sposoby i źródła finansowania działań realizowanych w Powiecie	107
5.3. Powiązanie Strategii Rozwoju Powiatu z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	108
6. System zarządzania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 - 2030	110
7. Spis rysunków.....	115
8. Spis wykresów.....	116
9. Spis tabel	118

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030 jest to najważniejszy dokument strategiczny dla Powiatu, który określa koncepcję jego funkcjonowania w perspektywie kilku lat. Dokonano w nim diagnozy podstawowych uwarunkowań oraz określono obszary, cele i kierunki rozwoju realizowane na obszarze Powiatu.

Zarządzanie rozwojem lokalnym związane jest z procesem planowania strategicznego, tak więc dokument ten pełni zasadniczą rolę w zarządzaniu Powiatem, a także we współpracy z innymi samorządami, jednostkami administracji państwowej, mieszkańcami, przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi, w celu zapewnienia rozwoju potencjału Powiatu.

Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030, zwana dalej „Strategią” została opracowana w korelacji z kluczowymi dokumentami, które regulują politykę rozwoju na poziomie Unii Europejskiej, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Strategia opiera się na wielu wytyczonych celach, których osiągnięcie będzie prowadzić do wymaganego efektu.

Strategia składa się z czterech głównych części, a są nimi:

■ Część I.

Diagnoza stanu Powiatu Łódzkiego Wschodniego, analiza i diagnostyka strategiczna podstawowych kierunków rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego, podsumowanie diagnozy, analiza SWOT;

■ Część II.

Rozwój strategiczny Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2023-2030: wizja rozwoju i misja Powiatu Łódzkiego Wschodniego;

■ Część III.

Rozwój strategiczny Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2023-2030: cele i kierunki polityki rozwoju, obszary kluczowe:

- 1) cele strategiczne,
- 2) cele operacyjne i kierunki rozwoju.

■ Część IV.

System realizacji Strategii obejmuje:

- 1) zgodność ze strategicznymi dokumentami Unii Europejskiej, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi;
- 2) system wdrażania i finansowania Strategii;
- 3) kluczowe podmioty zaangażowane w proces wdrażania Strategii;
- 4) monitoring i ewaluacja Strategii.

Dokument został opracowany przez Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030 powołany przez Zarząd Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

W skład powołanego Zespołu weszli:

- 1) Ewa Gładysz – Przewodnicząca Zespołu,
- 2) Marta Stasiak,
- 3) Iwona Walter - Wisiałkowska,
- 4) Barbara Ignatowska,
- 5) Małgorzata Szelest,
- 6) Krzysztof Pietrzko,
- 7) Tobiasz Puchalski,
- 8) Sylwia Szol,
- 9) Urszula Łuźniak,
- 10) Arkadiusz Niecka,
- 11) Bogusław Biliński,
- 12) Michał Kotynia,
- 13) Monika Skrzypczyk,
- 14) Patryk Gala – sekretarz Zespołu.

Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030 jest nie tylko dokumentem stanowiącym podstawę do prowadzenia polityki rozwoju lokalnego, ale jest również dokumentem o charakterze informacyjnym dla mieszkańców Powiatu, o aktualnym stanie oraz kierunkach rozwoju naszego Powiatu.

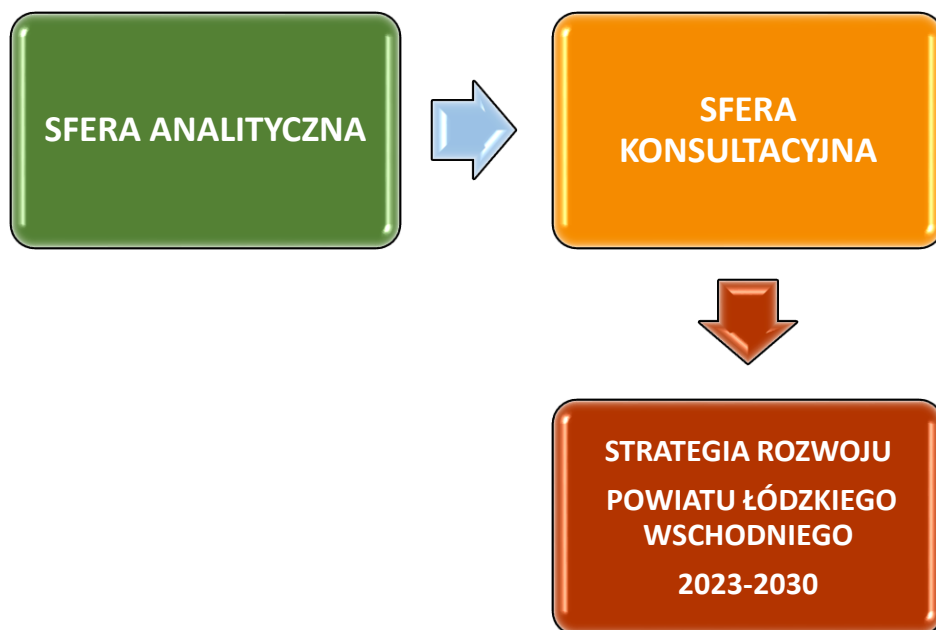
Strategia, ze względu na zawarte w niej informacje, może również pełnić funkcję promocyjną Powiatu.

PROCES OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030 stanowi naturalną kontynuację polityki rozwoju określonej w „Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2015-2022”, zaktualizowaną o bieżące potrzeby mieszkańców Powiatu oraz ogólne kierunki i trendy rozwojowe dostosowane do aktualnych czasów.

Konstrukcję Strategii oparto na wyodrębnionych dwóch zasadniczych i komplementarnych elementach tworzenia dokumentu, a mianowicie sferze analitycznej i sferze konsultacyjnej.

Rysunek nr 1. Elementy tworzenia dokumentu „Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030”.

Źródło: opracowanie własne

Sfera analityczna obejmowała:

- analizę zrealizowanej Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2015-2022 i obecnie obowiązujących dokumentów strategicznych Powiatu;
- zgromadzenie informacji oraz danych od komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Łodzi oraz jednostek organizacyjnych Powiatu Łódzkiego Wschodniego;
- zebranie i analizę dostępnych informacji statystycznych dla Powiatu zawartych w danych GUS oraz danych będących w posiadaniu Powiatu;
- analizę dokumentów strategicznych Polski, planów rozwoju Województwa Łódzkiego oraz kierunków rozwoju zawartych w dokumentach krajowych i Unii Europejskiej;
- przeprowadzenie ankietyzacji dotyczącej ustalenia hierarchii celów w przygotowywanej Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030.

Sfera konsultacyjna objęła:

- spotkania z przedstawicielami poszczególnych komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Łodzi i jednostek organizacyjnych Powiatu;
- przeprowadzenie badania sondażowego w postaci ankietyzacji;
- konsultacje społeczne na podstawie art. 3d ust. 1 i art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

Istotnym elementem wpływającym na zdefiniowanie obecnych celów rozwojowych oraz zadań inwestycyjnych Powiatu, a także działań o charakterze społecznym, było przeprowadzenie badania społecznego w postaci ankietyzacji. Formularz ankiety został udostępniony mieszkańcom na stronie internetowej Powiatu. Badanie sondażowe zawierało pytania zamknięte oraz otwarte, dające osobom związanym z Powiatem Łódzkim Wschodnim możliwość swobodnego wyrażenia swych opinii i oczekiwań.

Zarząd Powiatu Łódzkiego Wschodniego składa podziękowania za współpracę wszystkim osobom zaangażowanym w powstanie Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 – 2030.

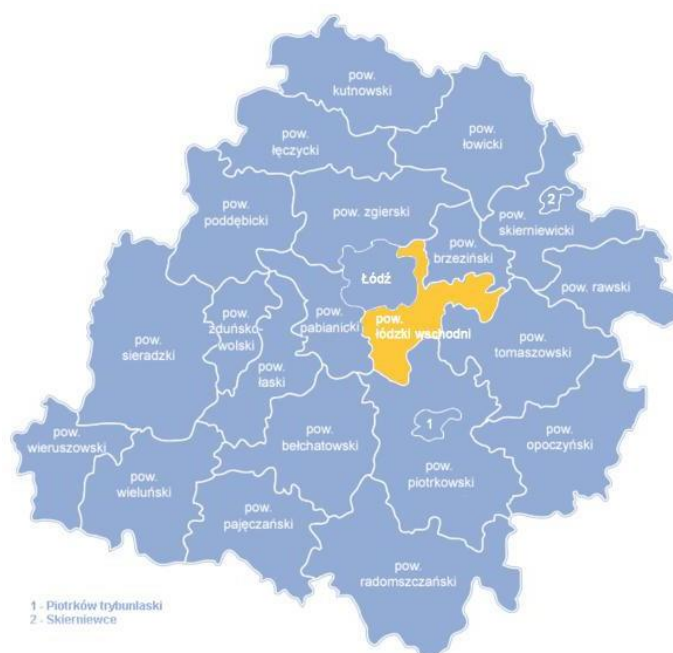
2. Diagnoza stanu obecnego Powiatu Łódzkiego Wschodniego

2.1. Ogólna charakterystyka Powiatu

2.1.1. Położenie geograficzne

Powiat łódzki wschodni położony jest w centralnej części województwa łódzkiego i obejmuje obszar 500 km². Część północna powiatu obejmuje fragment obszaru Wzniesień Łódzkich, a południowa część obejmuje fragment Wysoczyzny Bełchatowskiej (makroregion Wzniesienia Południowomazowieckie). Pod względem geograficznym powiat położony jest w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, Podprowincji Nizin Środkowopolskich, Makroregionie Wzniesień Południowomazowieckich oraz w Mezoregionie Wzniesień Łódzkich i w Mezoregionie Wysoczyzny Bełchatowskiej.

Rysunek nr 2. Położenie powiatu łódzkiego wschodniego na obszarze województwa łódzkiego

Powiat jest zlokalizowany w centralnej Polsce w województwie łódzkim na południowy wschód od stolicy województwa - Miasta Łodzi. Administracyjnie powiat jest jednym z 24 powiatów województwa łódzkiego (21 powiatów ziemskich oraz 3 miasta na prawach powiatu).

Graniczy z następującymi powiatami:

- w kierunku zachodnim: z łódzkim grodzkim, pabianickim i zgierskim,
- w kierunku południowo-wschodnim: z tomaszowskim i piotrkowskim,
- w kierunku północno-wschodnim: z brzezińskim.

Rysunek nr 3. Gminy Powiatu Łódzkiego Wschodniego

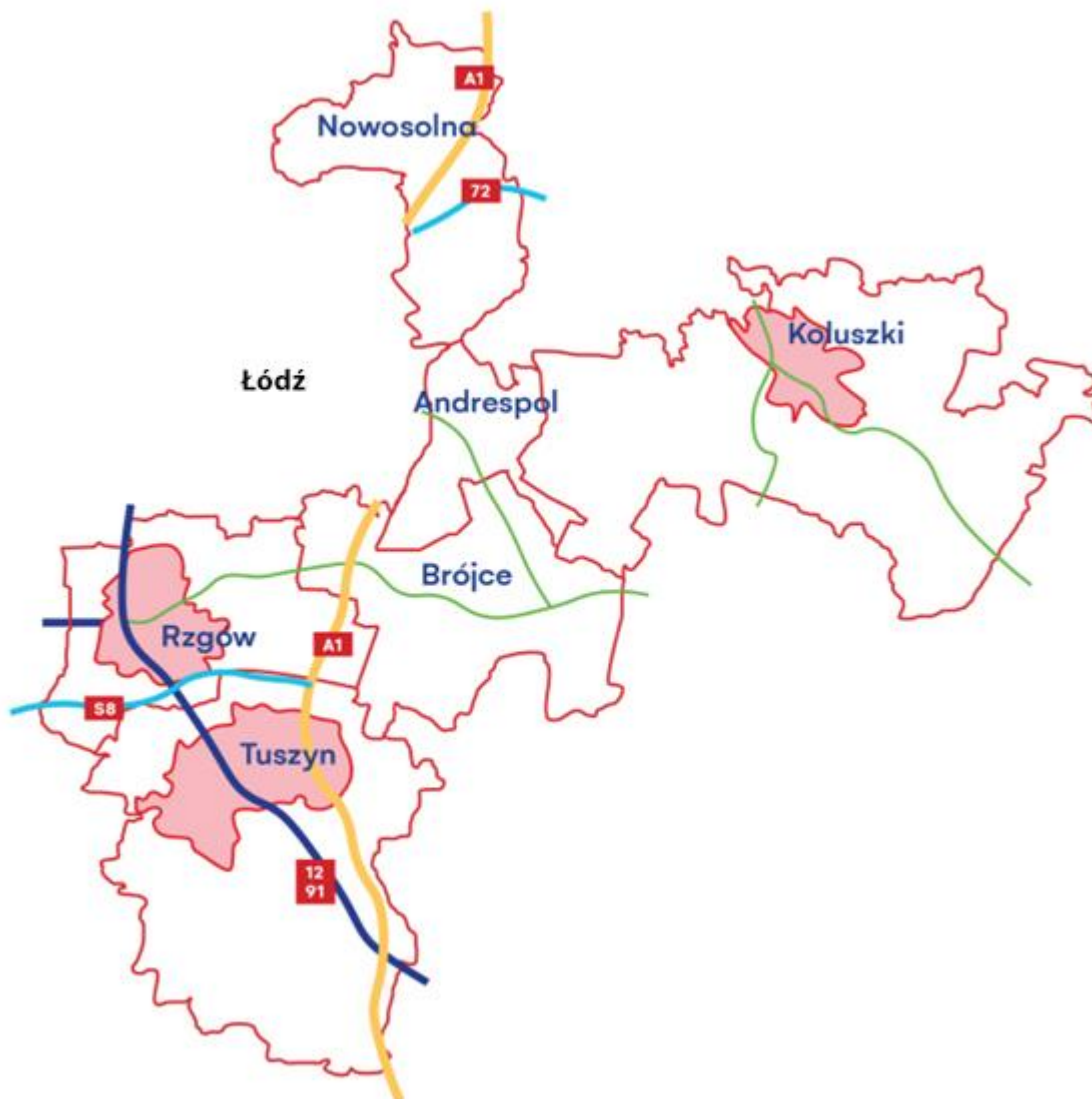

Tabela nr 1. Powierzchnia gmin w Powiecie Łódzkim Wschodnim

Lp.	Nazwa gminy	Powierzchnia w km²
1	Andrespol	25,74
2	Brójce	69,55
3	Koluszki	157,20
4	Nowosolna	53,98
5	Rzgów	66,33
6	Tuszyn	129,90

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Jednym z podstawowych atutów powiatu łódzkiego wschodniego jest jego położenie w sąsiedztwie stolicy województwa – Miasta Łodzi oraz bardzo dogodnych połączeń komunikacyjnych, z uwagi na przebiegającą autostradę A-1, drogę ekspresową S-8, zmodernizowane drogi krajowe i wojewódzkie. Oprócz drogowego układu komunikacyjnego na terenie powiatu łódzkiego wschodniego, na uwagę zasługuje również układ kolejowy, w tym stacja kolejowa w Koluszkach, która jest jednym z najważniejszych węzłów kolejowych w Polsce. Krzyżują się tu cztery linie kolejowe: z Warszawy, Łodzi, Katowic i Tomaszowa Mazowieckiego. Dodatkowo ich odgałęzienia pod Koluszkami tworzą sieć bezkolizyjnych zjazdów i wjazdów w tzw. układzie "koniczynowym".

2.1.2. Jednostki organizacyjne Powiatu

Powiat Łódzki Wschodni realizuje zadania własne oraz zadania zlecone przy pomocy jednostek organizacyjnych Powiatu, powiatowych służb, inspekcji i straży. Powiatowe usługi administracyjne realizowane są przez Starostwo Powiatowe w Łodzi. W jego skład wchodzi 9 wydziałów, 3 referaty oraz 6 samodzielnych stanowisk pracy.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim funkcjonują następujące:

- jednostki organizacyjne realizujące zadania Powiatu:
 - 1) Powiatowy Urząd Pracy Łódź – Wschód;
 - 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
 - 3) Dom Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze;
 - 4) Dzienny Dom Pomocy;
 - 5) Dom Pomocy Społecznej w Lisowicach;
 - 6) I Liceum Ogólnokształcące im. H. Sienkiewicza w Koluszkach;
 - 7) Zespół Szkół Nr 1 w Koluszkach;
 - 8) Zespół Szkół Nr 2 w Koluszkach;
 - 9) Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Koluszkach;
 - 10) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koluszkach.

- służby, inspekcje i straże:
 - 1) Komenda Powiatowa Policji powiatu łódzkiego wschodniego;

- 2) Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej powiatu łódzkiego wschodniego z siedzibą w Koluszkach;
- 3) Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego;
- 4) Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Łodzi;
- 5) Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Łodzi.

2.2. Środowisko i walory krajobrazowe powiatu łódzkiego wschodniego

2.2.1. Geomorfologia i surowce mineralne

Północna część powiatu (gmina Nowosolna) znajduje się w obrębie urozmaiconej rzeźby polodowcowej Wyżyny Łódzkiej, przez północny obszar powiatu przebiega główna krawędź Wyżyny Łódzkiej, na linii Zgierz – Łagiewniki – Dobra – Janów – Plichtów – Brzeziny.

Jest to najbliżej położony Łodzi teren o tak zróżnicowanej rzeźbie terenu, w strefie najwyższych wysokości, które dochodzą tu do 273 m n.p.m. (średnia dla Powiatu to 200 m n.p.m.), nachylenia zboczy sięgają 20%. W części środkowej powiatu dominuje równinna powierzchnia sandrowa o rzeźbie uformowanej wielkimi ilościami materiału piaszczystego i żwirowego naniesionego przez wody roztopowe z zanikającego lodowca. Miejscami tylko urozmaicona jest ona pagórkami kemowymi, częściowo zalesionymi i wznoszącymi się 10 – 15 m powyżej otaczającego terenu. Południowa część Powiatu znajdująca się w północnej części Wysoczyzny Bełchatowskiej zajmuje jej najwyższą wyniesioną część.

Powierzchnię terenu tworzy tu lekko falista wysoczyzna morenowa położona średnio na wysokości 180 – 250 m n.p.m., urozmaicona rzędem pagórków osiagających kulminację w rejonie Górek Dużych (284 m n.p.m.) i Szczukwina. Są to piaszczyste, kopulaste pagórki o wysokościach względnych 10 – 20 m oraz spadkach 5 – 10% i więcej. Poza pagórkami morenowymi i kemowymi powierzchnię powiatu urozmaicają liczne formy eoliczne wykształcone w postaci pagórków lub wałów wydmowych. Doliny rzek są na ogół słabo zaznaczone, ich stoki dość płaskie i szerokie, a krawędzie dolin niewyraźne.

Spotyka się jednak miejscami głęboko wcięte doliny cieków, o stromych stokach np. dolina Grabki i - w mniejszym stopniu - Dobrzyńki. Również na powierzchni wysoczyzn występują niewielkie zagłębienia bezodpływowe typu „oczek” lub słabo zarysowane rozległe, wklęsłe obniżenia, na ogół włączone w sieć odpływu powierzchniowego.

Pod względem geologicznym teren powiatu leży w zasięgu dwóch jednostek tektoniczno-strukturalnych: kredowej niecki łódzkiej oraz w obrębie antyklinorium rawsko gielniowskiego, będącego częścią wału kujawsko pomorskiego.

Kredowa niecka łódzka powstała pod koniec okresu jurajskiego, w fazie największego nasilenia ruchów górotwórczych, jako rozległe obniżenie towarzyszące antyklinalnemu wypiętrzeniu, jakie stanowił ukształtowany na wschód od niej wał środkowopolski.

Nieckę budują głównie takie utwory, jak: ilowce, mułowce, wapienie, margle, opoki, gezy oraz kreda pisząca. W środkowej części powiatu dominują mezozoiczne skały osadowe okresu kredowego (kreda dolna i górna), która jest nośnikiem znacznego w rejonie łódzkim zbiornika wód podziemnych (GZWP 401 „Niecka Łódzka”), od szeregu lat otoczonego ochroną i znacznymi obostrzeniami w ewentualnym poborze wody.

We wschodniej części powiatu pod utworami kenozoicznymi leżą osady jurajskie (brak utworów kredowych). Utwory jurajskie wykształcone są głównie jako facja węglanowa, a dokładniej wapienno-margliste osady górnej jury oraz ilowcowe, mułowcowe i piaskowcowe z syderytami przechodzące w piaskowcowo-wapienne osady jury środkowej. Strop utworów jurajskich zalega na głębokości 70 - 150 m p.p.t.

Utwory kredowe prawie wyłącznie wykształcone są w facji węglanowej z krzemieniami i marglami. Strop tych utworów zalega na głębokości 80 - 150 m p.p.t.

Utwory młodsze, trzeciorzędowe, zalegają nieciągłą warstwą wypełniając zagłębienia powierzchni mezozoicznej. Są to głównie osady mułowcowo – ilaste, ilaste i piaszczyste z przewarstwieniami węgla brunatnego o łącznej miąższości ca 5 - 20 m.

W wielu rejonach powiatu na utworach kredowych zalega bezpośrednio gruba (znacznie grubsza niż na północy województwa) warstwa materiałów jeszcze młodszego, kenozoicznego, związanego z wkroczeniem na ten teren lądolodu skandynawskiego. Materiał ten to głównie luźne żwiry, piaski, mułki, ily oraz gliny morenowe o różnym stopniu zapiaszczenia.

Konfiguracja dzisiejszej powierzchni powiatu jest w podstawowych zrębach wynikiem akumulacyjnej działalności lądolodu środkowopolskiego, przede wszystkim jednak zlodowacenia Warty. Grube kompleksy skał czwartorzędowych, miejscami dochodzące nawet do 150 m, najczęściej mają miąższość 70 - 80 m.

Teren Powiatu jest dość zasobny w kopaliny pospolite, przydatne do lokalnych potrzeb budowlanych i drogowych. Występują tu przede wszystkim złoża kruszywa naturalnego (piaski, piaski ze żwirem) oraz podrzędnie złoża ceramiki budowlanej (glin zwałowych).

2.2.2. Gleby

Północne tereny powiatu charakteryzują się słabą jakością gleb. Są to głównie gleby biellicowe i brunatne wytworzone na bazie piasków i żwirów, pozbawione składników pokarmowych. Przeważają tu gleby o klasie bonitacyjnej V i VI, żytnio-ziemniaczane.

W części centralnej powiatu na podłożu gliniasto-piaszczystym wytworzyły się gleby biellicowe i pseudobiellicowe oraz brunatne. Wśród nich występują gleby biellicowe wytworzone na glinie o na ogół dobrych warunkach nawilgocenia, klasy bonitacyjnej III - IV, zaliczane przeważnie do kompleksu przydatności rolniczej 4 i 5, jako kompleks żytni dobry i bardzo dobry. W pewnych fragmentach spotyka się także kompleks pszenno-ziemniaczany – dobry.

Wschodnie rejony Powiatu to przede wszystkim gleby pyłowe, bardzo zapiaszczone, podścielone piaskiem lub gliną zwałową: prawie wszystkie występujące na tym obszarze gleby to gleby bielcowe należące do IV i V klasy bonitacyjnej. W części południowej Powiatu również dominują gleby bielcowe i pseudobielcowe o klasie bonitacyjnej IV i V, lecz spotyka się także gleby brunatne o klasie bonitacyjnej III. Najślabsze grunty orne wykazują najczęściej duże niedobory wilgoci w okresie wegetacji roślin.

2.2.3. Stosunki wodne

Różnorodność biologiczna koncentruje się głównie w zlewniach rzek występujących na obszarze powiatu. Przez powiat łódzki wschodni przebiega dział wodny I rzędu rozgraniczający dorzecza Wisły i Odry. Do najważniejszych rzek odwadniających obszar powiatu należą: Ner (zlewnia Warty), Wolbórka (zlewnia Pilicy), Miazga (dopływ Wolbórki), Piasecznica (zlewnia Pilicy), Mroga (zlewnia Bzury), Struga (zlewnia Bzury), Moszczenica (zlewnia Bzury) i Dobrzyńka (zlewnia Neru). Wzniesienia Łódzkie zajmujące północny obszar powiatu stanowią węzeł hydrograficzny, gdzie zbiegają się linie wododziałowe. Jest to jednocześnie strefa źródłowa dla wielu rzek. Powierzchniową sieć hydrologiczną północnej części powiatu buduje głównie rzeka Mroga – dopływ Bzury, przechodząca z północnego zachodu na północny wschód i rzeka Piasecznica biorąca tu swój początek.

Obszar centralny powiatu odwadniają dwie rzeki z dopływami: Ner i Miazga. W przypadku Neru jest to początkowy odcinek spływu wody, Miazgi - bieg środkowy.

Południowa część powiatu jest odwadniana przez rzeki: Dobrzyńkę - dopływ Neru - oraz liczne dopływy Grabi. Swój bieg rozpoczyna tu rzeka Wolbórka - jej teren źródłowy objęty jest ochroną rezerwatową.

Wymienione poniżej rzeki często biorą swój początek na terenach powiatu łódzkiego wschodniego tj.:

- rzeka Rawka - wypływa z okolic wsi Turobowice w północno-wschodniej części gminy Koluszki;
- rzeka Wolbórka - wypływa z okolic Tuszyna;
- rzeka Mroga – ma swój początek we wsi Gałkówki w gminie Koluszki;
- rzeka Moszczenica - źródła ma w pobliżu wsi Borchówka w gminie Nowosolna;
- rzeka Miazga - źródła wysiękowe ma przy wsi Sącieszno, ale zbiera wody wiosenne i opadowe z doliny koło Łodzi – Nowosolna.

Na terenie Powiatu brak jest większych zbiorników wody stojącej. Dominują tu zlewnie o małej zdolności retencjonowania wody, co skutkuje okresowymi lub permanentnymi deficytami wody. Całkowita retencja poszczególnych zlewni jest sumą różnych procesów, działań i uwarunkowań. W retencji naturalnej głównymi podsystemami retencji wody są: lasy, torfy i bagna, doliny rzeczne, akweny naturalne oraz pokrywa śnieżna i powierzchniowa warstwa litosfery (retencja glebowo-gruntowa). Ingerencja człowieka wybitnie zmniejszyła w województwie łódzkim retencję leśną (ogromny zakres deforestacji) oraz retencję dolinną i bagienno-torfowiskową (osuszanie gruntów).

W całym województwie łódzkim, ze względu na potrzebę poprawy niekorzystnego bilansu wodnego oraz stworzenia możliwości uwzględnienia potrzeb ekologicznych, zagadnienie retencji stanowi znaczącą część programu ochrony środowiska, a także istotny element umożliwiający przełamanie zasobowej bariery rozwoju gospodarczego. Program Małej Retencji proponuje rozwiązania pozwalające ściśle powiązać retencjonowanie wody z działalnością rolniczą i kształtowaniem krajobrazu rolniczego. Celem tych rozwiązań jest zwiększenie składowej podziemnej odpływu całkowitego, obniżenie prędkości przepływu wody (w ciekach i zbiornikach naturalnych) oraz obniżenie odpływu bezpośredniego (poprzez spowolnienie reakcji zlewni na zasilanie).

W dolinach rzek i cieków zalecane metody regulacji obiegu wody mają charakter agrotechniczny oraz hydrotechniczny.

Dalszy rozwój małej retencji w województwie łódzkim jest celowy i pilny do przeprowadzenia, jednakże równocześnie powinny być realizowane inne programy i działania zwiększające zasoby wodne regionu. Do najważniejszych z nich należy Program Zwiększania Lesistości.

Zgodnie z hierarchią potrzeb obszarowych małej retencji w Polsce, powiat łódzki wschodni zaklasyfikowano do strefy potrzeb dużych, charakteryzującej się korzystniejszymi warunkami klimatycznymi oraz dużym zapotrzebowaniem wody na cele komunalne, przemysłowe i rolnicze.

2.2.4. Przyroda i ochrona lasów

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych).

Formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a formy te tworzone są na podstawie stosownego rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Rezerваты przyrody

Obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Na terenie województwa łódzkiego znajduje się 87 rezerwatów przyrody, które łącznie zajmują 7 088,60 hektara, co stanowi około 0,4% powierzchni województwa.

Tabela nr 2. Rezerваты przyrody na terenie powiatu łódzkiego wschodniego w 2021 r.

Lp.	Nazwa rezerwatu	Powiat	Powierzchnia w ha	Rodzaj rezerwatu - główny przedmiot ochrony
1	„Gałków”	łódzki wschodni	57,85	leśny – las bukowy z jodłą na granicy zasięgu obu gatunków
2	„Molenda”		147,12	leśny – las mieszany z jodłą, bukiem, świerkiem w pobliżu granicy zasięgu
3	„Wiączyń”		8,40	leśny – fragment lasu liściastego o cechach grądu subkontynentalnego na granicy zasięgu buka i jodły
4	„Wolbórka”		37,39	leśny – naturalny fragment lasu olszowego, źródeł rzeki Wolbórki oraz motyla Szlaczkonía torfowca (<i>Colias palaeno</i>) - relikw polodowcowy
5	„Rawka”	skierniewicki, brzeziński, żyrdowski, m. Skierniewice, łowicki, tomaszowski, rawski, łódzki wschodni	557,05	krajobrazowy – koryto rzeki Rawki z rozgałęzieniami od źródeł do ujścia wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody (<https://crfop.gdos.gov.pl>)

- Rezerwat przyrody „Gałków” utworzony dla zachowania lasu bukowego z jodłą na granicy zasięgu obu gatunków. Cel ten jest zbieżny z celem ochrony obszaru Natura 2000 w części pokrywającej się z rezerwatem;

- Rezerwat przyrody „Molenda” utworzony dla zachowania lasu mieszanego o dużym stopniu naturalności;

- Rezerwat przyrody „Wiączyń” o powierzchni 8,40 ha położony w północnej części Lasu Wiączyńskiego utworzony celem zachowania fragmentu lasu liściastego o cechach grądu subkontynentalnego na granicy zasięgu buka i jodły.

- Rezerwat przyrody „Wolbórka” utworzony dla zachowania fragmentu lasu olszowego oraz motyla Szlaczkonía torfowca (*Colias palaeno*) - relikw polodowcowy oraz źródeł rzeki Wolbórki;

- Rezerwat przyrody „Rawka” - koryto rzeki Rawki z rozgałęzieniami od źródeł do ujścia (gmina Koluszki); oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt;

Parki krajobrazowe

Obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Na obszarze województwa łódzkiego znajduje się 7 parków krajobrazowych przy czym trzy: Bolimowski, Przedborski i Załęczański leżą częściowo poza jego granicami. Łączna powierzchnia parków wraz z otulinami wynosi ponad 170 tys. hektarów i obejmuje 9,3 % obszaru województwa.

Tabela nr 3. Parki krajobrazowe na terenie powiatu łódzkiego wschodniego w 2021 r.

Lp.	Nazwa parku	Rok powstania	Całkowita powierzchnia w ha			Powierzchnia w granicach województwa w ha		
			parku	otuliny	razem	parku	otuliny	razem
1	Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich	1996	11 580	3 083	14 663	11 580	3 083	14 663

Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody (<https://crfop.gdos.gov.pl>)

Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich położony jest na północny wschód od Łodzi, pomiędzy Łodzią, Brzezinami i Strykowem. Pod względem administracyjnym Park znajduje się na terenie 2 miast – Łodzi i Brzezin oraz 5 gmin – Nowosolna, Stryków, Brzeziny, Dmosin i Zgierz.

Powstał on w celu ochrony przyrody nieożywionej, szaty roślinnej, fauny oraz dóbr kultury. Na obszarze Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, będącego jedną z powierzchniowych form ochrony przyrody możemy wyróżnić: 3 rezerваты przyrody, 2 użytki ekologiczne, 2 zespoły przyrodniczo - krajobrazowe, 2 obszary Natura 2000, 1 stanowisko dokumentacyjne oraz szereg pomników przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu

Obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcje korytarzy ekologicznych. W granicach administracyjnych województwa łódzkiego znajduje się 19 obszarów chronionego krajobrazu. Zajmują one powierzchnię około 240 tys. hektarów.

Obszary chronionego krajobrazu na terenie Powiatu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Miazgi pod Andrespołem - fragment północno - zachodni doliny Miazgi na terenie gminy Andrespol;

- Obszar Mrogi i Mroźcy położony jest w południowo - zachodniej części województwa, obejmuje źródłiskowe i górne partie dolin rzecznych wraz z przyległymi terenami rolno-leśnymi. Cały obszar należy do mezoregionu Wyżyny Łódzkiej i charakteryzuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą. Strome zbocza dolin, dolinki boczne i niecki pokryte są częściowo lasami. Na tym terenie występuje cały szereg pomników przyrody. Stanowią je okazałe drzewa - dęby szypułkowe i lipy drobnolistne oraz głązy narzutowe.

Przez teren powiatu przebiegają granice zasięgu buka, jodły i świerka. Na terenie powiatu występują również interesujące zespoły roślinności łąkowej i torfowiskowej (związane są one z dolinami rzek, cieków i naturalnymi obniżeniami terenów). Północną granicę zasięgu mają rośliny górskie (np. narecznica górska, kokoryczka okółkowa i inne) a południową m.in. traganek piaskowy, zimozioł północny i inne. Wyodrębniono również liczne strefy ochronne dolin rzecznych i obszarów źródłowych (m. in. Źródłowy odcinek rzeki Piasecznicy).

Obszary Natura 2000

Natura 2000 jest najmłodszą z form ochrony przyrody, wprowadzoną w 2004 r. w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną obszarów ochrony Natura 2000.

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Drugim jej celem jest ochrona różnorodności biologicznej. Na obszarze Powiatu wyodrębniono dwa obszary zaliczone do sieci Natura 2000 jest to: Buczyna Gałkowska PLH 100016 oraz Dąbrowy świetliste koło Redzenia PLH100019.

Pomniki przyrody

Są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na mocy ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie, powoływanie stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo - krajobrazowych, pomników przyrody weszło w kompetencje Gmin.

Uchwałami lokalnych samorządów w 2012 roku oraz w latach późniejszych uznano za pomniki przyrody ponad 80 drzew.

Użytki ekologiczne

Są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Tabela nr 4. Indywidualne formy ochrony przyrody (bez pomników przyrody) na terenie powiatu łódzkiego wschodniego w 2021 r.

Lp.	Powiat	Stanowiska dokumentacyjne		Użytki ekologiczne		Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	
		pow. (ha)	liczba	pow. (ha)	liczba	pow. (ha)	liczba
1	łódzki wschodni	-	-	10,51	17	-	-
	RAZEM			10,51	17		

Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody (<https://crfop.gdos.gov.pl>)

W powiecie łódzkim wschodnim występują użytki ekologiczne położone na terenie gminy Andrespol oraz gminy Koluszki.

Użytki ekologiczne położone na terenie gminy Andrespol:

- Kraszew - teren obejmujący bagno śródleśne wraz z roślinnością charakterystyczną dla tego terenu. Na powierzchni użytku występuje zadrzewienie w wieku 66 lat (brzoza, olcha, osina, sosna). Obiekt istotny dla rozrodu lokalnej herpetofauny oraz zachowania swoistych zespołów przyrodniczych dla terenów podmokłych i okresowo zalewanych, położony w obrębie Kraszew.

- Ług pod Zieloną Górą – śródleśne mokradło z interesującą szatą roślinną, położone w obrębie Zielona Góra.

Użytki ekologiczne położone na terenie gminy Koluszki:

- Bagno Chrusty - obszar fragmentów przydennej części doliny rzeki Rawki, z bogatą florą mokradłową i wypływami podstokowymi - obręb Regny;

- Łęg w Rewicy - fragment przydennej części doliny rzeki Rawki, z bogatą florą mokradłową i wypływami podstokowymi - obręb Regny;

- Smug nad Piasecznicą I - śródleśny fragment górnego odcinka doliny cieku Piasecznica ze zbiorowiskami łąkowymi, ziołoroślowymi, zaroślowymi i miejscami łęgowymi - obręb Będzelin;

- Smug nad Piasecznicą II - kompleks śródleśnych torfowisk oraz terenów okresowo zalewanych wodą - obręb Będzelin;

- Ług pod Piaskową Górą - kompleks śródleśnych torfowisk oraz terenów okresowo zalewanych wodą - obręb Będzelin;

- Ług Zieleń II - kompleks śródleśnych torfowisk oraz terenów okresowo zalewanych wodą - obręb Będzelin;

- Ług Zieleń I - śródleśne mokradło porośnięte przez łożowisko (zarośla wierzbowe) - obręb Będzelin;

- Smug pod Zieloną Górą - teren obejmujący fragment doliny niewielkiego epizodycznego cieku, lewobrzeżnego dopływu Miazgi, przecinającego z północy na południe kompleks Lasu Gałkowskiego. W przeszłości dno cieku na omawianym odcinku było wykorzystywane gospodarczo jako łąki i pastwiska. Od co najmniej kilkunastu lat zaprzestano gospodarowania, co uruchomiło procesy sukcesyjne – powrót lasu łęgowego na miejsce dotychczasowych zbiorowisk łęgowych - obręb Gałków Mały;

- Łozowisko Redzeń - śródleśne, bezodpływowe mokradło pokryte zaroślami wierzby - obręb Regny;
- Źródła Taurów - fragment źródłiskowego odcinka bezimiennego ciek, prawobrzeżnego dopływu rzeki Rawki - obręb Regny;
- Mokradła Eminów - lokalne obniżenie terenu ze zróżnicowaną roślinnością mokradłową - obręb Regny;
- dwa kompleksy śródleśnych torfowisk oraz terenów okresowo zalewanych wodą – leśnictwo Chrusty, gmina Koluszki;
- Mokradło Budy - śródleśne mokradło z roślinnością olsową, ziołoroślową i zaroślową - obręb Będzelin;
- Mokradło Regny - śródleśne mokradło z roślinnością szuwarową, ziołoroślową i zaroślową - obręb Regny.

Tabela nr 5. Ochrona przyrody i krajobrazu w 2021 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona						Pomniki przyrody
	ogółem	w tym					
	w ha	rezerwaty przyrody	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	
		w ha					
Powiat Łódzki Wschodni	3 356,59	262,10	2 936,00	142,80	14,17	1,52	83

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe

Są to fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne. Tymi formami przyrody obejmowane są zarówno obszary niewielkie (np. pozostałości parków i założeń przypałacowych), jak i rozległe tereny zróżnicowane pod względem krajobrazowym i przyrodniczym (np. fragmenty dolin rzecznych). Działalność na terenach objętych tą formą ochrony uwarunkowana jest opracowaniem dla nich planu zagospodarowania przestrzennego, który uwzględnia postulaty przyrodników i historyków. Nie jest wykluczone prowadzenie działalności gospodarczej pod warunkiem, że nie spowoduje ona utraty chronionych wartości.

Na terenie powiatu występuje jeden zespół przyrodniczo – krajobrazowy – Rochna. Celem ochrony jest zachowanie cennych zbiorowisk górnej Mrogi oraz bocznego odgałęzienia doliny Mrogi posiadającego wybitne walory krajobrazowe.

Ochrona lasów

W klasyfikacji geobotanicznej wg. Szafera obszar powiatu łódzkiego wschodniego obejmuje Państwo Holarktykę (z roślinnością środkowoeuropejską, europejską i cyrkumborealną) z okręgiem Łódzko - Piotrkowskim. Najbardziej naturalną formą roślinną są tutaj lasy, które zajmują 24,3% powierzchni powiatu. Lesistość powiatu jest jednak zróżnicowana i tak w gminach: Rzgów i Brójce wynosi ok. 4,3- 6,3%; w gminach: Tuszyn, Andrespol i Nowosolna - 24,4- 26,1% , a w gminie Koluszki jest równa 41,0%. Do gmin o najwyższych preferencjach zalesieniowych zaliczono m. in. Koluszki. Powierzchnia lasów na terenie Powiatu w 2021 r. wynosiła ogółem 12 158,09 ha.

Tabela nr 6. Powierzchnia gruntów leśnych w 2021 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym lasy	Z ogółem - grunty					Lesistość w %
			publiczne			prywatne		
			razem	własność Skarbu Państwa		własność gmin	razem	
				razem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych			
w ha								
Województwo	397 427,72	390 048,75	263 869,34	256 785,71	254 309,96	3 398,69	133 558,38	21,40
Powiat Łódzki Wschodni	12 493,77	12 158,09	10 585,77	10 502,87	10 439,64	68,90	1 908,00	24,30
<u>Gminy miejsko-wiejskie:</u> KOLUSZKI	6 542,22	6 344,18	6 322,22	6 322,22	6 322,22	-	220,00	41,00
w tym miasto	8,40	8,26	3,40	3,40	3,40	-	5,00	0,80
RZGÓW	285,84	285,75	27,84	23,47	19,99	-	258,00	4,30
w tym miasto	118,00	118,00	-	-	-	-	118,00	0,9
TUSZYN	3 237,46	3 167,94	2 431,46	2 395,06	2 350,06	22,40	806,00	24,40
w tym miasto	505,26	493,53	426,26	396,86	370,86	22,40	74,00	21,20
<u>Gminy wiejskie:</u> ANDRESPOL	692,60	673,03	595,60	577,60	572,60	18,00	97,00	26,10
BRÓJCE	433,72	433,31	53,72	50,72	50,65	3,00	380,00	6,30
NOWOSOLNA	1 301,93	1 253,88	1 154,93	1 133,80	1 124,12	21,13	147,00	23,20

Kreska (-) - zjawisko nie wystąpiło

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Tabela nr 7. Powierzchnia lasów w 2021 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Lasy publiczne				Lasy prywatne
		razem	własność Skarbu Państwa		własność gmin	
			razem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych		
w ha						
WOJEWÓDZTWO	390 048,75	256 569,69	249 710,41	247 235,66	3 250,06	133 479,06
Powiat Łódzki Wschodni	12 158,09	10 250,09	10 167,49	10 104,26	68,60	1 908,00
<u>Gminy</u> <u>miejsko-wiejskie:</u> KOLUSZKI	6 344,18	6 124,18	6 124,18	6 124,18	-	220,00
w tym miasto	8,26	3,26	3,26	3,26	-	5,00
RZGÓW	285,75	22,75	22,38	19,90	4,37	258,00
w tym miasto	118,00	-	-	-	-	118,00
TUSZYN	3 167,94	2 361,94	2 325,84	2 280,84	22,10	806,00
w tym miasto	493,53	414,53	385,43	359,43	22,10	79,00
<u>Gminy wiejskie:</u> ANDRESPOL	673,03	576,03	558,03	533,03	18,00	97,00
BRÓJCE	433,31	53,31	50,31	50,24	3,00	380,00
NOWOSOLNA	1 253,88	1 106,88	1 085,75	1 076,07	21,13	147,00

Kreska (-) - zjawisko nie wystąpiło

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

2.3. Sfera społeczna

2.3.1. Demografia

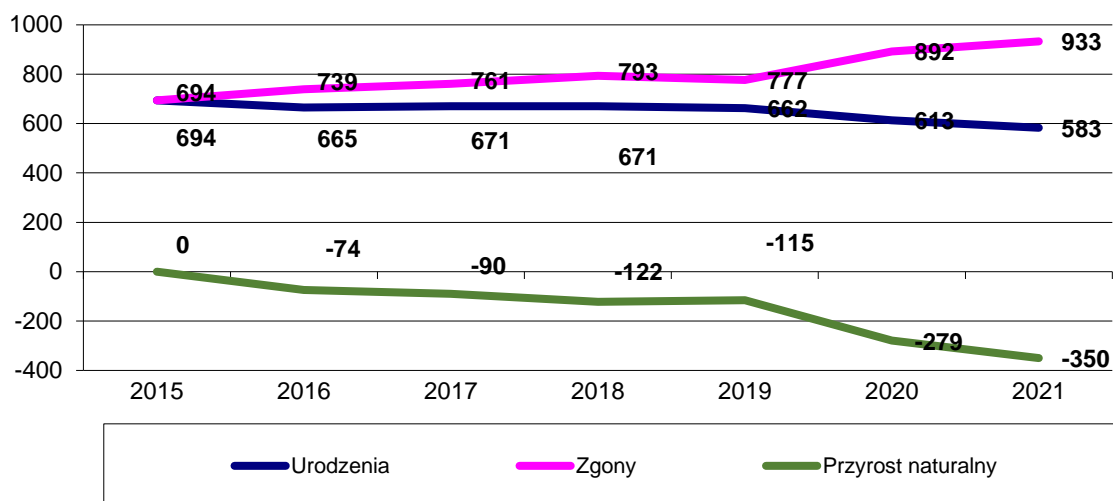
W 2021 roku Powiat Łódzki Wschodni zamieszkiwało 73 991 osób. W latach 2015-2021 liczba ludności systematycznie rosła, osiągając wzrost na poziomie 3 561 osób w stosunku do 2015 roku. Jednocześnie w tych latach zanotowano ujemny przyrost naturalny, który w Powiecie Łódzkim Wschodnim ukształtował się w 2021 roku na poziomie - 350 osób, przy -18 448 osobach przyrostu naturalnego województwa łódzkiego i -188 006 osobach w skali kraju.

Tabela nr 8. Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia (km ²)	Ludność wg stanu na dzień:		
			31/12/2015	31/12/2020	31/12/2021
1	2	3		5	6
I.	Gminy miejsko – wiejskie	351	45 897	46 755	46 771
1.	Koluszki	155	23 636	23 081	23 048
	w tym: miasto obszar wiejski	11 144	13 302 10 334	12 403 10 678	12 318 10 730
2.	Rzgów	66	10 028	10 991	11 086
	w tym: miasto obszar wiejski	17 49	3 396 6 632	3 450 7 541	3 445 7 641
3.	Tuszyn	130	12 233	12 683	12 637
	w tym: miasto obszar wiejski	23 107	7 261 4 972	7 225 5 458	7 179 5 458
II.	Gminy wiejskie	149	24 533	26 933	27 220
1.	Andrespol	25	13 422	14 391	14 539
2.	Brójce	70	6 390	7 103	7 148
3.	Nowosolna	54	4 721	5 439	5 533
	Razem miasta	51	23 959	23 078	22 942
	Razem wsie	449	46 471	50 610	51 049
	Ogółem Powiat Łódzki Wschodni	500	70 430	73 688	73 991

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

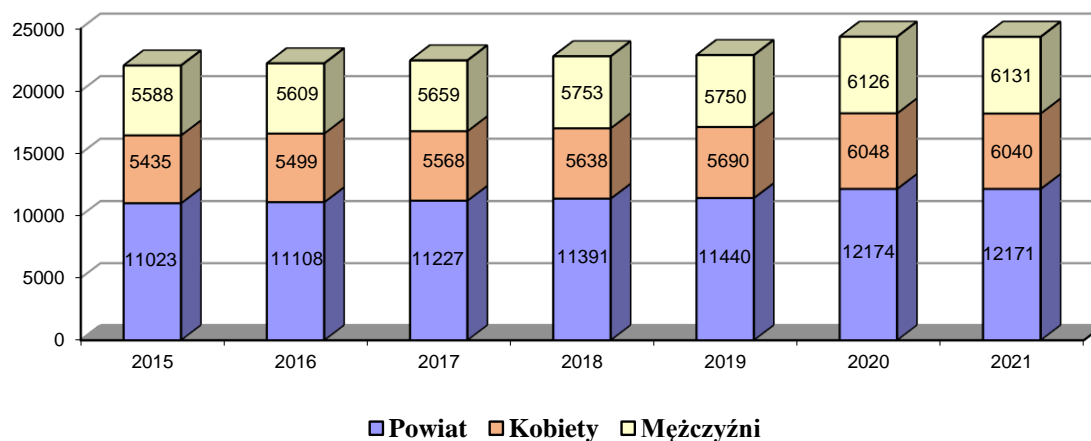
Wykres nr 1. Przyrost naturalny w Powiecie Łódzkim Wschodnim w okresie 2015 – 2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl).

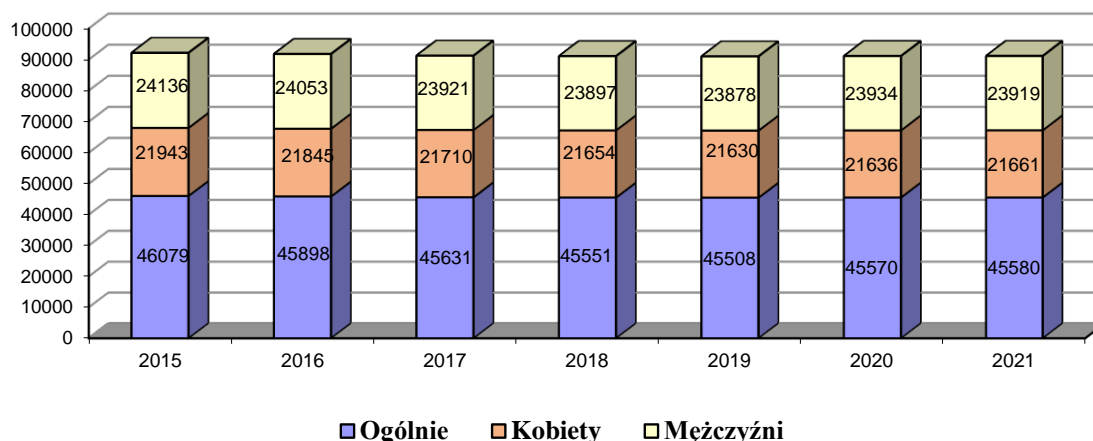
W strukturze funkcjonalnej mieszkańców Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 - 2021 nie odnotowano szczególnych zmian. Dominuje ludność w wieku produkcyjnym. Drugą co do wielkości grupą mieszkańców Powiatu jest ludność w wieku poprodukcyjnym. Należy zwrócić uwagę, że stopień wzrostu liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym jest wyraźnie niższy od wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wykres nr 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (kobiety, mężczyźni)

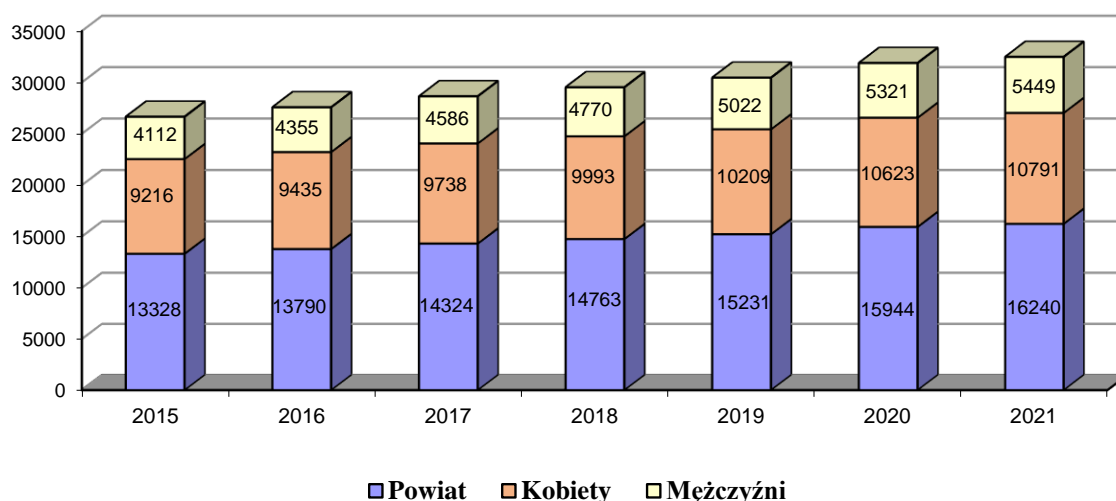
Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl).

Wykres nr 3. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety, mężczyźni)

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl).

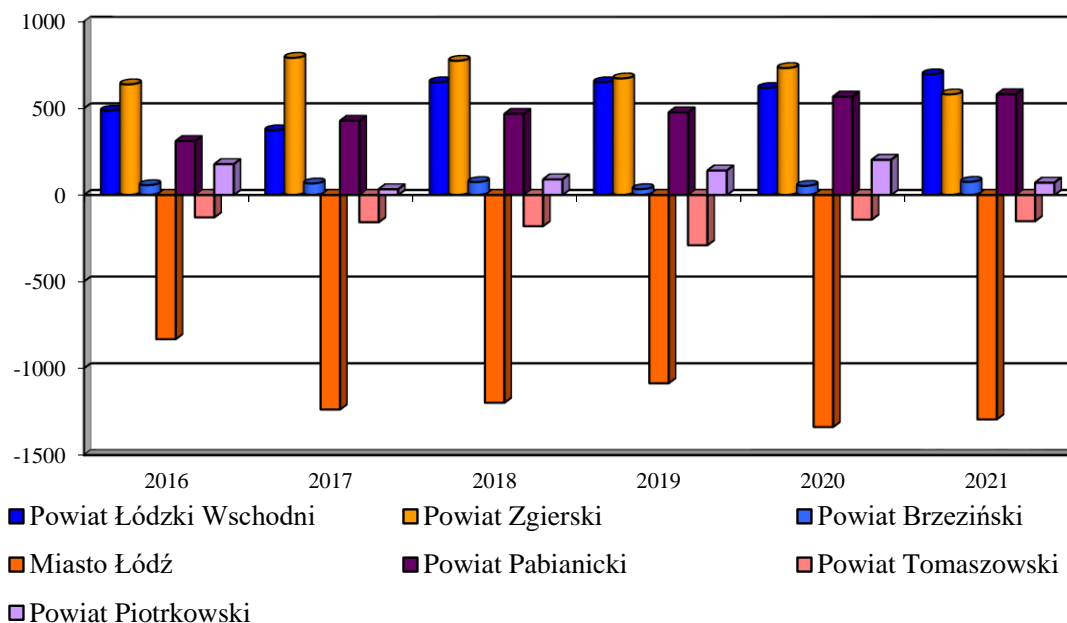
Wykres nr 4. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety, mężczyźni)

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl).

W latach 2015-2021 liczba mieszkańców Powiatu Łódzkiego Wschodniego wzrastała pomimo ujemnego, w tych latach, przyrostu naturalnego. To zjawisko jest wynikiem dodatniego salda migracji w Powiecie. Z uwagi na charakterystyczne położenie w sąsiedztwie Miasta Łodzi, częściowo w ramach Aglomeracji Łódzkiej, na obszarach przylegających do miasta od lat obserwuje się zjawisko migracji mieszkańców z miasta na tereny przyległe.

Wykres nr 5. Saldo migracji Powiatu Łódzkiego Wschodniego i Powiatów sąsiednich w latach 2016-2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

2.3.2. Edukacja

Powiat Łódzki Wschodni jest organem prowadzącym dla niżej wymienionych szkół ponadpodstawowych i placówek oświatowych.

- 1) I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Koluszkach, ul. Kościuszki 16, 95-040 Koluszki;
- 2) Zespół Szkół nr 1 w Koluszkach, ul. Wigury 2, 95-040 Koluszki:
 - Technikum nr 1,
 - Branżowa Szkoła I stopnia;
- 3) Zespół Szkół nr 2 w Koluszkach, ul. Budowlanych 8, 95-040 Koluszki:
 - Technikum nr 2,
 - II Liceum Ogólnokształcące;
- 4) Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Koluszkach, ul. Budowlanych 8, 95-040 Koluszki:
 - Szkoła Podstawowa nr 3 Specjalna z oddziałami przedszkolnymi,
 - Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy,
 - Internat;
- 5) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Koluszkach, ul. Korczaka 5, 95-040 Koluszki, z zamiejscowymi stanowiskami pracy w Tuszynie i Rzgowie.

Tabela Nr 9. Liczba uczniów, oddziałów i pracowników szkół i placówki oświatowej w roku szkolnym 2022/2023 wg stanu na dzień 30.09.2022 r.

SZKOLY PONADPODSTAWOWE					
Lp.	Szkoła	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba zatrudnionych nauczycieli [etat]	Liczba pozostałych pracowników [etat]
1	I Liceum Ogólnokształcące w Koluszkach	403	16	29,09	7
2	Zespół Szkół nr 1 w Koluszkach	228	11	23,58	9
3	Zespół Szkół nr 2 w Koluszkach	367	18	34,64	8,5
Razem		998	45	87,31	24,5
SZKOLY SPECJALNE					
4	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Koluszkach – wszystkie szkoły razem	70	11	30,06	9+3,88 pomoc nauczyciela
Ogółem		1068	56	117,37	33+3,88 pomoc nauczyciela

Tabela Nr 10. Liczba uczniów w szkołach i placówkach oświatowych Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach szkolnych 2019/2020 – 2022/2023 wg stanu na dzień 30.09.

Nazwa szkoły/placówki	Liczba uczniów w poszczególnych latach szkolnych wg stanu na dzień 30.09			
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
I Liceum Ogólnokształcące w Koluszkach	338	361	372	403
Zespół Szkół nr 1 w Koluszkach, w tym:	226	222	235	228
<i>Technikum nr 1</i>	128	126	113	117
<i>Branżowa Szkoła I stopnia</i>	98	96	122	111
Zespół Szkół nr 2 w Koluszkach, w tym:	354	368	344	367
<i>Technikum nr 2</i>	291	301	275	291
<i>II Liceum Ogólnokształcące</i>	63	67	69	76
Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Koluszkach, w tym:	58	59	63	70
<i>Szkoła Podstawowa nr 3 Specjalna z oddziałami przedszkolnymi</i>	43	43	48	53
<i>Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy</i>	15	16	15	17
Razem	976	1010	1014	1068

Źródło: Starostwo Powiatowe w Łodzi

Szkoły ponadpodstawowe proponują zróżnicowaną ofertę edukacyjną.

W **liceach ogólnokształcących** kształcenie prowadzone jest w oddziałach z rozszerzonym programem nauczania z różnych przedmiotów.

W **I Liceum Ogólnokształcącym im. Henryka Sienkiewicza w Koluszkach** uczniowie mają możliwość kształcenia się w klasach z rozszerzonym programem nauczania z przedmiotów m.in.: matematyka, informatyka, fizyka, biologia, chemia, język polski, historia, język angielski, geografia.

W **II Liceum Ogólnokształcącym w Koluszkach** przedmioty rozszerzone to: język angielski, geografia, historia. Ponadto szkoła oferuje kształcenie w klasie tzw. „policyjno-pożarniczej”, w której przewidziane są zajęcia z przedmiotów dodatkowych z zakresu dotyczącego każdej z grup.

Technikum nr 1 w Koluszkach oferuje naukę w zawodach: technik elektryk, technik mechanik, technik informatyk, technik pojazdów samochodowych.

Technikum nr 2 w Koluszkach kształci uczniów w zawodach: technik logistyk, technik mechatronik, technik automatyk, technik teleinformatyk.

W **Branżowej Szkole I stopnia w Koluszkach** uczniowie mają możliwość kształcenia się w zawodach: mechanik pojazdów samochodowych, mechanik-monter maszyn i urządzeń lub w innych, wybranych przez siebie zawodach w ramach klasy wielozawodowej.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Koluszkach to placówka oświatowa, przeznaczona dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w różnym stopniu: lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim oraz z autyzmem (w tym zespołem Aspergera) i niepełnosprawnością sprzężoną, przy czym jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna. Ośrodek zapewnia opiekę całodobową w internacie oraz posiłki na szkolnej stołówce.

Ośrodek oferuje wszechstronną pomoc i wsparcie uczniom i dzieciom, realizując oprócz podstawy programowej dla danego typu szkoły, m.in.: zajęcia specjalistyczne dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze, oraz zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dla dzieci od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Od 1 września 2021 roku w Szkole Podstawowej nr 3 Specjalnej w Koluszkach funkcjonują oddziały przedszkolne specjalne.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Koluszkach swoim działaniem obejmuje gminy wchodzące w skład Powiatu Łódzkiego Wschodniego, tj.: Andrespol, Brójce, Koluszki, Nowosolna, Rzgów, Tuszyn. Posiada zamiejscowe stanowiska pracy w Tuszynie i Rzgowie.

Poradnia jest placówką oświatową, która ukierunkowana jest na udzielanie specjalistycznej pomocy dzieciom i młodzieży, rodzicom, nauczycielom, pedagogom z terenu całego Powiatu w diagnozowaniu potrzeb i rozwijaniu potencjalnych możliwości dziecka, wspomaganie wszechstronnego rozwoju dziecka od momentu urodzenia oraz na zapobieganie i rozwiązywanie problemów w nauczaniu i wychowaniu, pomoc w karierze szkolnej i zawodowej. Do zadań Poradni należy również realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki,

organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Poradnia organizuje również sieci współpracy i samokształcenia dla dyrektorów szkół i placówek oświatowych oraz nauczycieli.

Ponadto Poradnia wydaje orzeczenia m.in. o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, zajęć rewalidacyjno - wychowawczych oraz opinie m.in. w sprawie wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej, odroczenia obowiązku szkolnego, dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia oraz o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

2.3.3. Pomoc społeczna, wspieranie rodziny, piecza zastępcza, pomoc osobom niepełnosprawnym

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki państwa, mającą na celu umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Jest organizowana przez organy administracji rządowej i samorządowej współpracujące w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim funkcjonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej. Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, na podstawie Zarządzenia nr 63/2011 Starosty Łódzkiego Wschodniego z dnia 5 października 2011 r., zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie funkcjonują zespoły:

- 1) zespół ds. obsługi osób niepełnosprawnych i spraw organizacyjnych;
- 2) zespół ds. świadczeń i pomocy instytucjonalnej;
- 3) zespół ds. pieczy zastępczej;
- 4) zespół finansowo – księgowy;

Domy pomocy społecznej

Na terenie powiatu funkcjonują dwa domy pomocy społecznej:

1) Dom Pomocy Społecznej w Lisowicach

Dom Pomocy Społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie w Lisowicach posiada 59 miejsc statutowych. W okresie od 01.01.2022 r. do 30.06.2022 r. umieszczonych

było 59 mieszkańców, z czego 35 jest przyjętych na nowych zasadach, a 24 osoby wg tzw. „starych zasad” dotyczących finansowania pobytu mieszkańca.

Na dzień 30 czerwca 2022 r. placówka spełnia standardy zgodnie z obowiązującymi przepisami i posiada wpis Wojewody Łódzkiego z dnia 14 marca 2011 r. nr PS.III.9013/27/2011.

2) Dom Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze

Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekłe psychicznie chorych w Wiśniowej Górze posiada 133 miejsca statutowe. Umieszczonych było 129 mieszkańców, w tym na nowych zasadach finansowania pobytu mieszkańca 98 osób, a na tzw. „starych zasadach” 31 osób.

Na dzień 30 czerwca 2022 r. placówka spełnia standardy zgodnie z obowiązującymi przepisami wpis stały Wojewody Łódzkiego z dnia 10 listopada 2011 r. znak PS-III.90.13/23/2010.2011.

W Domu Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze prowadzony jest Warsztat Terapii Zajęciowej.

Ośrodki wsparcia

Dzienny Dom Pomocy z siedzibą w Wiśniowej Górze, jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych zapewniającym całodzienne usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz aktywizację w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej.

Dzienny Dom Pomocy zapewnia osobom starszym, niepełnosprawnym i chorym pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych oraz stwarza odpowiednie warunki do przebywania oraz korzystania ze wszystkich form działalności DDP.

Dzienny Dom Pomocy wykonuje swoje zadania w szczególności przez świadczenie pomocy podczas dziennego pobytu w zakresie:

- 1) terapii zajęciowej grupowej i indywidualnej dla podtrzymywania kondycji psychofizycznej;
- 2) przywracania równowagi psychofizycznej i umiejętności społecznego funkcjonowania;
- 3) uczenie samodzielnego radzenia sobie w życiu, służące utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku;
- 4) usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych, w tym pomoc w utrzymaniu higieny osobistej;
- 5) pomoc psychologiczną, poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego;
- 6) całodzienne wyżywienie.

Liczba osób przebywających stacjonarnie w DDP jest nie większa niż 30 osób.

Punkt Interwencji Kryzysowej

W Powiecie Łódzkim Wschodnim działa Punkt Interwencji Kryzysowej z siedzibą w Łodzi. Specjaliści dyżurujący w punkcie to:

- psycholog,
- prawnik,
- pracownik socjalny.

Wspieranie rodziny, piecza zastępcza

Bezpośrednim realizatorem zadań związanych z organizacją zastępczych form opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych jest powołany przez dyrektora PCPR – zespół do spraw pieczy zastępczej.

W skład zespołu wchodzi następujący pracownicy: starszy specjalista pracy socjalnej – koordynator zespołu, starszy specjalista pracy socjalnej, starszy pracownik socjalny, pracownik socjalny, 2 psychologów (w tym 1 na umowie cywilnoprawnej) oraz koordynatorzy zatrudnieni w ramach zadaniowego czasu pracy, którzy pracują ze wszystkimi rodzinami zastępczymi z terenu powiatu.

Do zadań zespołu ds. pieczy zastępczej należy:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji z uwzględnieniem potrzeb szkoleniowych rodzin;
- 3) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 4) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 5) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami rodzinnymi, kuratorami sądowymi, szkołami, przedszkolami, poradniami pedagogiczno-psychologicznymi;
- 6) zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 7) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 8) dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka;
- 9) wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą;
- 10) zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącemu rodzinny domy dziecka poradnictwa, które ma na celu wzmocnienie kompetencji i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu;
- 11) zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 12) koordynowanie planów pracy z rodziną i dzieckiem we współpracy z rodziną zastępczą, asystentem rodziny, przygotowywanie sprawozdań dla sądu o sytuacji dziecka raz na 6 miesięcy;

Struktura rodzin zastępczych na dzień 30 czerwca 2022 r. przedstawiała się następująco:

- a) rodziny zawodowe – 7; liczba dzieci – 21, w tym 2 pełnoletnich,
- b) rodzinne domy dziecka – 4; liczba dzieci – 29, w tym 2 pełnoletnich,
- c) rodziny niezawodowe – 32; liczba dzieci – 40, w tym 12 pełnoletnich,
- d) rodziny spokrewnione – 61; liczba dzieci – 81, w tym 16 pełnoletnich.

Łącznie 104 rodziny zastępcze zapewniały opiekę i wychowanie 171 dzieciom, w tym 32 pełnoletnim wychowankom.

Ponadto:

- a) 6 dzieci pochodzących z terenu powiatu łódzkiego wschodniego, umieszczonych jest w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza Powiatem,
- b) 23 dzieci pochodzących z terenu powiatu łódzkiego wschodniego umieszczonych jest rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest koordynatorem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2021 – 2028 przyjętego uchwałą nr XLV/405/2022 Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 26 maja 2022 r.

Program jest spójny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program oparty jest na:

- 1) wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych powołanych do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- 2) zmiany w pojmowaniu i postrzeganiu przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie;
- 3) promowania wartości rodzinnych, w tym poszanowania prawa dzieci i młodzieży do życia w rodzinie bez aktów przemocy;
- 4) edukacji mieszkańców Powiatu Łódzkiego Wschodniego na temat zjawiska przemocy w rodzinie i jego skutków;
- 5) promowania alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów rodzinnych bez użycia przemocy.

Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa i wsparcia dla ofiar przemocy, podnoszenie świadomości społecznej, zmianę stereotypów i postaw w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, wobec osób stosujących przemoc opracowanie i realizację działań korekcyjno – edukacyjnych.

Program zakłada zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa i wsparcia dla ofiar przemocy ramach Punktu Interwencji Kryzysowej.

Pomoc osobom niepełnosprawnym

W roku 2022 plan finansowy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) stanowi kwotę 2.662.297,00 zł., w tym środki przeznaczone na rehabilitację zawodową – 100.000,00 zł., na rehabilitację społeczną – 2.562.297,00 zł.

Zadania dofinansowane ze środków PFRON:

- 1) uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;
- 2) sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych;
- 3) zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów;
- 4) likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
- 5) rehabilitacja dzieci i młodzieży;
- 6) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika;
- 7) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej;
- 8) podejmowanie działań zamierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności, uczestników w programach ogłaszanych przez Zarząd Funduszu.

2.3.4. Lokalny rynek pracy i bezrobocie

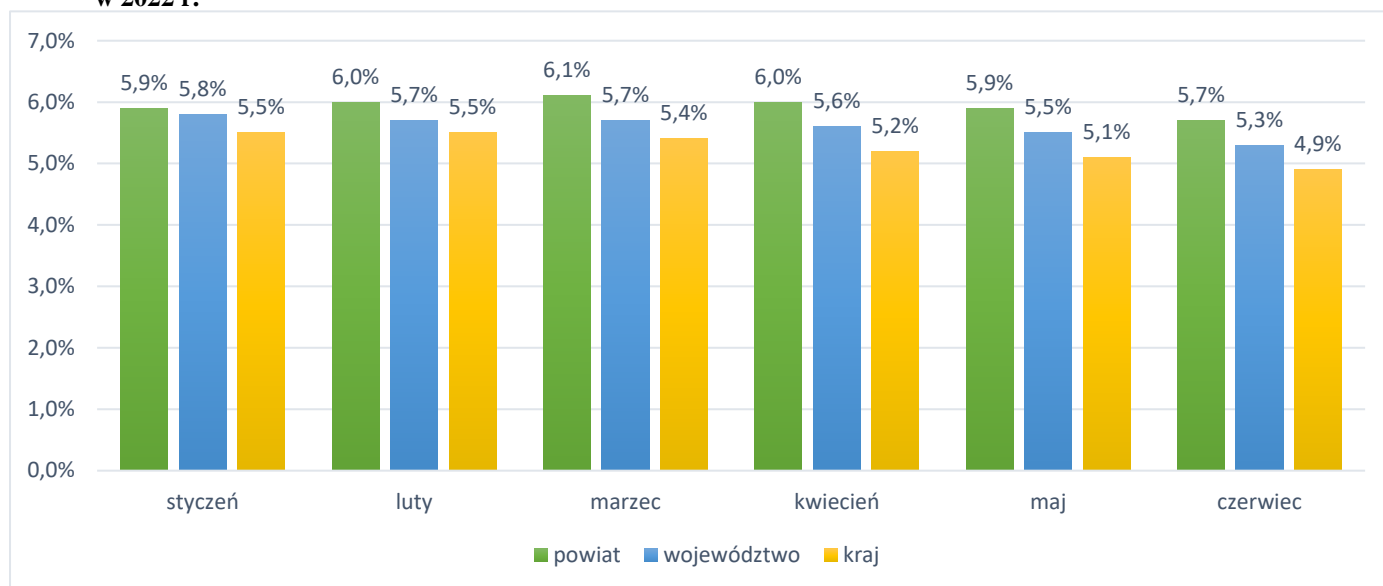
W województwie łódzkim według stanu na dzień 30.06.2022 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 58 230 osób (spadek w odniesieniu do czerwca 2021 r. o 8 589 osób), natomiast stopa bezrobocia na koniec czerwca 2022 r. w województwie łódzkim kształtowała się na poziomie 5,3%, dla kraju wyniosła 4,9%, a dla powiatu łódzkiego wschodniego kształtowała się na poziomie 5,7%.

W powiecie łódzkim wschodnim na dzień 30.06.2022 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 1 716 osób, w tym 797 kobiet, co stanowi 46,4% w odniesieniu do ogółu bezrobotnych.

Tabela nr 11. Wartość stopy bezrobocia w ujęciu procentowym w podziale na powiat, województwo, kraj w 2022 r.

2022 rok Miesiąc	Powiat	Województwo	Kraj
Styczeń	5,9%	5,8%	5,5%
Luty	6%	5,7%	5,5%
Marzec	6,1%	5,7%	5,4%
Kwiecień	6%	5,6%	5,2%
Maj	5,9%	5,5%	5,1%
Czerwiec	5,7%	5,3%	4,9%

Wykres nr 6. Stopa bezrobocia w ujęciu procentowym w podziale na powiat, województwo, kraj w 2022 r.

Liczba zarejestrowanych osób z terenów wiejskich na 30.06.2022 r. wynosiła 62,6% (1 075 bezrobotnych) w stosunku do ogółu bezrobotnych, w tym 498 kobiet – 46,3% do wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na wsi.

Tabela nr 12. Informacja o bezrobociu w przekroju miast i gmin według stanu na dzień 30.06.2022 r.

Wyszczególnienie		Ogółem	% udział do ogółu	Kobiety	Mężczyźni	Z prawem do zasiłku (z ogółem)	Bez prawa do zasiłku (z ogółem)
1	Gmina Andrespol	374	21,8%	162	212	44	330
2	Gmina Brójce	128	7,4%	65	63	18	110
3	Gmina Nowosolna	98	5,7%	51	47	6	92
4	Miasto Rzgów	94	5,5%	34	60	11	83
5	Gmina Rzgów	130	7,6%	63	67	19	111
6	Miasto Tuszyn	233	13,6%	122	111	29	204
7	Gmina Tuszyn	91	5,3%	37	54	6	85
8	Miasto Koluszki	314	18,3%	143	171	26	288
9	Gmina Koluszki	254	14,8%	120	134	30	224
Ogółem		1716	-	797	919	189	1527

Tabela nr 13. Wybrane kategorie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, według gmin - stan na 30.06.2022 r.

Wyszczególnienie		Do 30 roku życia	Do 25 roku życia	Pow. 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
1	Gmina Andrespol	62	24	126	222
2	Gmina Brójce	28	8	28	66
3	Gmina Nowosolna	20	6	31	66
4	Miasto Rzgów	9	4	35	66
5	Gmina Rzgów	22	8	46	77
6	Miasto Tuszyn	26	7	92	147
7	Gmina Tuszyn	15	8	28	61
8	Miasto Koluszki	53	29	102	178
9	Gmina Koluszki	52	23	87	137
Razem		287	117	575	1020

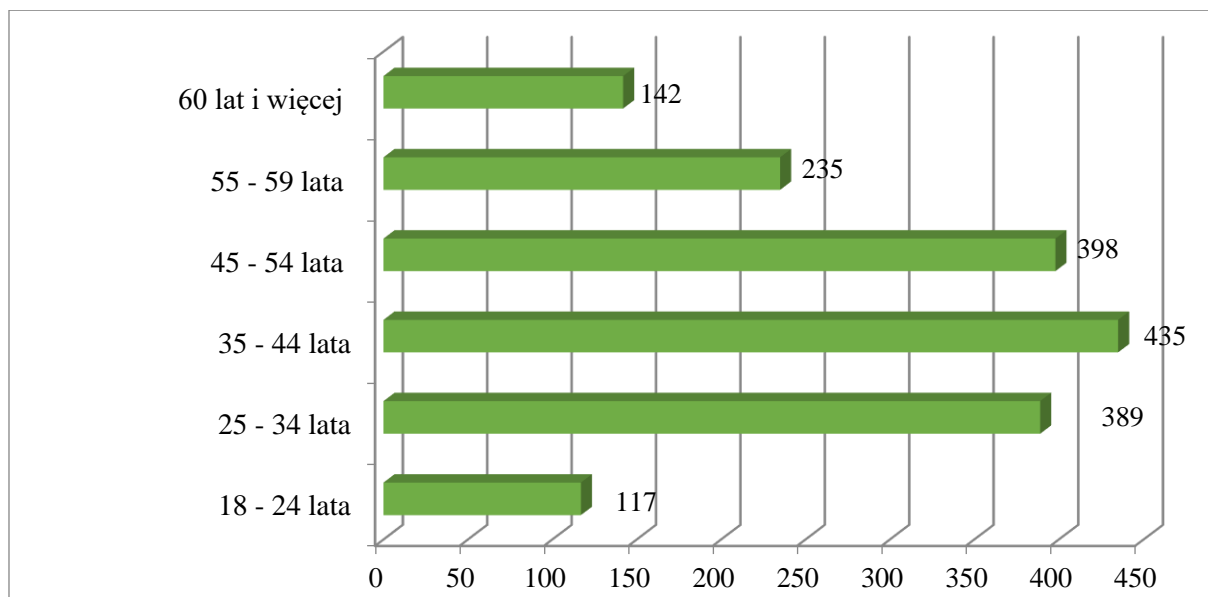
Strukturę bezrobocia można analizować ze względu na następujące cechy:

- płeć,
- wiek,
- wykształcenie,
- czas pozostawania bez pracy.

Szczegółowa analiza osób bezrobotnych pozwala na wyszczególnienie grup osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem, które w głównej mierze uzależnione jest od społeczno – ekonomicznych uwarunkowań.

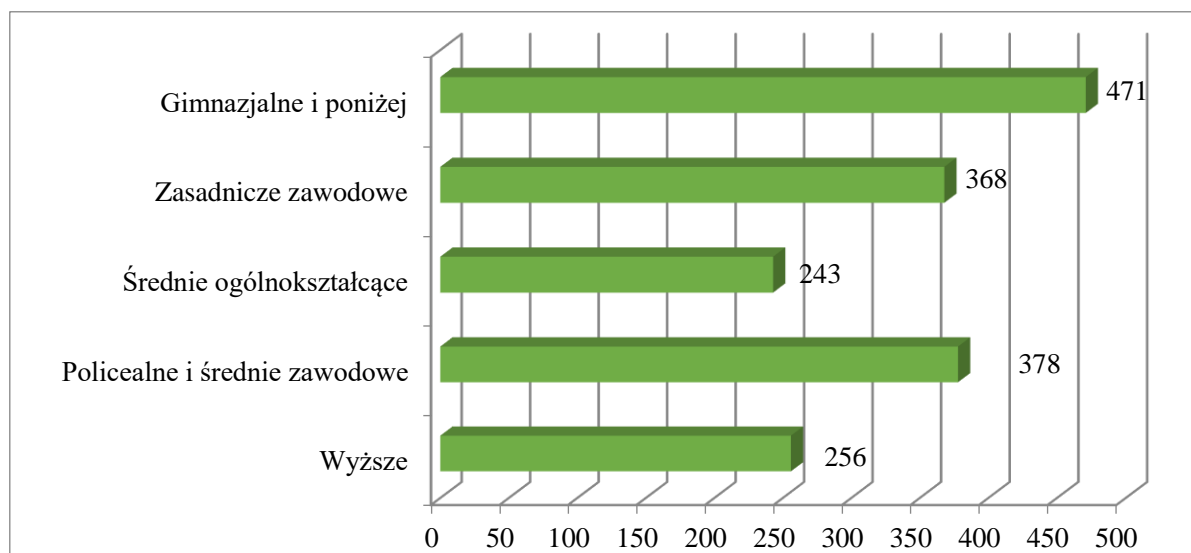
Wiek jest jednym z ważniejszych czynników decydujących o sytuacji jednostki na rynku pracy. Pracodawcy chętnie zatrudniają osoby z doświadczeniem zawodowym, co potwierdzają statystyki rejestrowanego bezrobocia. Na koniec czerwca 2022 r. najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 35 – 44 lata – 435 osób – 25,3% oraz 45-54 lata – 398 osób, co stanowi 23,2% ogółu zarejestrowanych.

Wykres nr 7. Bezrobotni zarejestrowani w PUP Łódź – Wschód sklasyfikowani według wieku - stan na dzień 30.06.2022 r.

Poziom wykształcenia i kwalifikacje zawodowe mają ogromne znaczenie na rynku pracy. Pracodawcy poszukują najczęściej pracowników wykwalifikowanych do poziomu umożliwiającego natychmiastowe podjęcie pracy bez konieczności szkolenia, co oznacza, że szanse na znalezienie i utrzymanie zatrudnienia zwiększają się wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych.

Wykres nr 8. Bezrobotni według wykształcenia – stan na dzień 30.06.2022 r.

Bezrobociem zagrożone są także osoby z niewielkim stażem pracy wskazującym (podobnie jak w kategorii wiekowej) na niewielkie doświadczenie zawodowe. Bezrobotni bez stażu pracy wg stanu na dzień 30.06.2022 r. stanowili 9,2% (158 osób) ogółu zarejestrowanych.

Pracodawcy zwracają szczególną uwagę na kwalifikacje zawodowe osób poszukujących pracy, poszukują pracowników przygotowanych do podjęcia zatrudnienia, posiadających doświadczenie zawodowe lub odpowiednie kwalifikacje, dlatego tak trudno znaleźć pracę osobom młodym. W powiecie łódzkim wschodnim na koniec I półrocza 2022 r. 30,6% bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych, a 15,1% bezrobotnym brakowało też, tak oczekiwanego przez pracodawców doświadczenia zawodowego.

Wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne wyróżnia się osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Są to osoby: do 30 roku życia, długotrwale bezrobotni, powyżej 50 roku życia, bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej, bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, bezrobotni niepełnosprawni.

Na koniec czerwca 2022 r. osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły 83,4% (1431 osób) w odniesieniu do ogółu zarejestrowanych, z czego 45,7% to kobiety (654 osoby).

Tabela nr 14. Wybrane kategorie bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy według gmin - stan na 30.06.2022 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Do 30 roku życia	Do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
1	Gmina Andrespol	316	62	24	126	222
2	Gmina Brójce	97	28	8	28	66
3	Gmina Nowosolna	83	20	6	31	66
4	Miasto Rzgów	80	9	4	35	66
5	Gmina Rzgów	114	22	8	46	77
6	Miasto Tuszyń	196	26	7	92	147
7	Gmina Tuszyń	78	15	8	28	61
8	Miasto Koluszki	258	53	29	102	178
9	Gmina Koluszki	209	52	23	87	137
10	Razem	1431	287	117	575	1020

2.3.5. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to najwyższa wartość społeczna, warunkująca bezpieczeństwo życia i zdrowia obywateli oraz gwarantująca nienaruszalność ich mienia. Jest to pożądany stan rzeczy, który gwarantuje prawidłowe funkcjonowanie publicznych urządzeń, a także bezpieczeństwo zdrowia, życia i mienia obywateli. Bezpieczeństwo publiczne może być zakłócone zarówno przez człowieka (umyślnie bądź nie), jak również niezależnie od jego woli przez siły natury (np. pożary, powódzie).

Zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu łódzkiego wschodniego realizowane są przede wszystkim przez **Komendę Powiatową Policji powiatu łódzkiego wschodniego** w Koluszkach oraz w zakresie bezpieczeństwa pożarowego przez **Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej z siedzibą w Koluszkach**.

W ramach struktury Komendy Powiatowej Policji również działają:

- Posterunek Policji w Andrespolu,
- Komisariat Policji w Tuszynie,
- Komisariat Policji w Rzgowie.

W Powiecie w 2021 r. stwierdzono 1179 przestępstw, z czego 629 odnotowano na terenie podległym KPP w Koluszkach, 342 na terenie KP Tuszyn, a pozostałych 208 przestępstw na terenie KP Rzgów. W porównaniu do 2020 roku nastąpił spadek stwierdzonych przestępstw o 161 a wskaźnik dynamiki przestępstw stwierdzonych wyniósł 87,99 %.

Tabela nr 15. Dynamika przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu łódzkiego wschodniego w okresie od dnia 01.01.2021 r. do dnia 31.12.2021 r.

Nazwa zdarzenia	Dynamika przestępstw [w %]
kradzież rzeczy cudzej	103
kradzież z włamaniem	79
uszczerbek na zdrowiu	90
bójka i pobicie	120
uszkodzenie mienia	118
kradzież pojazdu	91

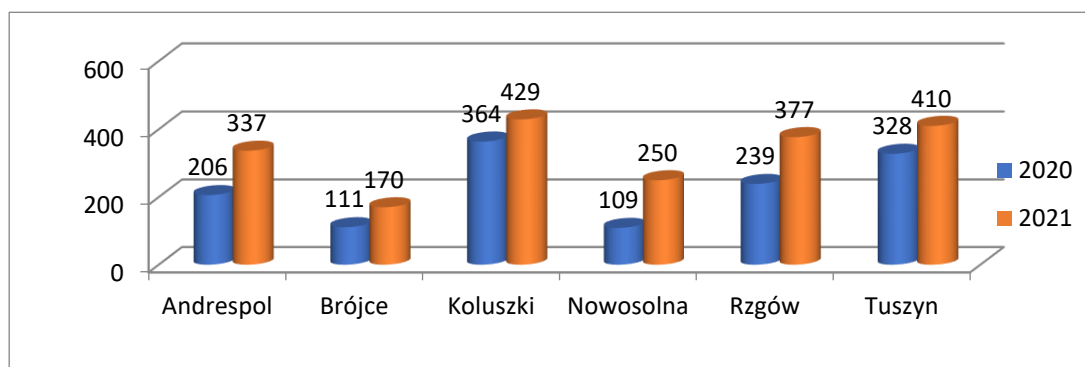
Źródło: Komenda Powiatowa Policji Powiatu Łódzkiego Wschodniego

Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców powiatu pieczę sprawuje również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Koluszkach. Na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego w 2021 roku odnotowano rekordową ilość 1973 zdarzeń (jest to wzrost o 45,4% w stosunku do roku 2020). Nastąpił niewielki spadek liczby pożarów (spadek o 6,1%), wzrosła natomiast liczba miejscowych zagrożeń (wzrost o 61,2 %) oraz alarmów fałszywych (wzrost o 21,4%).

Szczegółowe dane o rodzajach występujących zdarzeń:

- Pożary – 245,
- Miejscowe zagrożenia – 1609,
- Alarmy fałszywe – 119.

Wykres nr 9. Ilość interwencji w podziale na gminy z terenu powiatu łódzkiego wschodniego w latach 2020 – 2021

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej Powiatu Łódzkiego Wschodniego

Na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego nadzór nad bezpieczeństwem sanitarno-epidemiologicznym sprawuje Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łodzi. Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku.

Zadania z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego realizuje Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Łodzi.

2.3.6. Kultura, sport, turystyka

Biblioteka Powiatowa

Jednym z zadań Powiatu, wynikającym z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach jest prowadzenie powiatowej biblioteki publicznej. Z uwagi na fakt, że Powiat Łódzki Wschodni nie prowadzi takiej instytucji kultury, co roku zawiera w tej sprawie porozumienie z Gminą Koluszki na podstawie Uchwały Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego w sprawie powierzenia Gminie Koluszki do realizacji zadania w zakresie prowadzenia Powiatowej Biblioteki Publicznej dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego. Na ten cel Powiat corocznie przekazuje dotację celową, która w ostatnim roku wynosiła 28 000,00 zł.

W 2021 r. biblioteka miała 1821 stałych czytelników. Liczba wypożyczeń woluminów zwartych na zewnątrz wyniosła 36453 książek.

Zabytki

Powiat wykonuje określone zadania z zakresu ochrony zabytków wynikające z ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Według danych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi:

- w Ewidencji, w Powiecie Łódzkim Wschodnim znajduje się 689 zabytków (536 zabytków nieruchomych, 153 zabytki ruchome),
- ilość obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków w Powiecie Łódzkim Wschodnim wynosi 76 (14 zabytków nieruchomych, 62 zabytki ruchome).

Sport

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, w tym w zakresie kultury fizycznej. Celem Powiatu jest tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi sportu. Aby to osiągnąć Powiat wspiera działalność sportową na wiele sposobów, m.in. poprzez organizację i współorganizację imprez sportowych. Na kadencję pięcioletnią jest wybierana Powiatowa Rada Sportu, która stanowi doradczy podmiot w zakresie działań mających na celu rozwój i promocję sportu na terenie powiatu.

W ubiegłych latach regularnie odbywały następujące imprezy sportowe i sportowo - rekreacyjne:

- Bieg DYCHA Justynów – Janówka,
- Turniej Tenisa Stołowego – Memoriał Ignacego Zbigniewa Pietruszewicza,
- Mistrzostwa Powiatu Łódzkiego Wschodniego w plażowej piłce siatkowej kobiet i mężczyzn,
- Indywidualne Zawody Sportowo – Pożarnicze dla dzieci i młodzieży,
- Rodzinny Rajd Pieszo – Rowerowy.

a ponadto odbywały się również inne imprezy sportowe, np.:

- Zawody strzeleckie dla dzieci i młodzieży,
- Powiatowy Rajd Pieszny szlakami powiatu łódzkiego wschodniego,
- Orlikowy turniej piłki nożnej,
- Andrzejkowy turniej piłki siatkowej,

Na podstawie Uchwały Nr VI/104/2011 Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 20 kwietnia 2011 r. w sprawie ustanowienia Nagrody Starosty Łódzkiego Wschodniego za wysokie osiągnięcia sportowe oraz w sprawie ustalenia zasad i trybu ich przyznawania, co roku przyznawane są Nagrody Starosty Łódzkiego Wschodniego za wysokie osiągnięcia sportowe.

Turystyka

Powiat Łódzki Wschodni oferuje dogodne warunki do aktywnego wypoczynku. Jest atrakcyjnym miejscem dla turystów, którzy chętnie spędzają wolny czas podczas wycieczek rowerowych, długich spacerów czy grzybobrania. Sprzyjają temu szlaki rowerowe i piesze. Można w pełni wykorzystać przestrzeń 6 gmin do planowania własnej podróży czy też skorzystania ze szlaków.

Szlaki piesze w Powiecie Łódzkim Wschodnim:

1) Czerwony szlak Okrężny Wokół Łodzi

Szlak turystyczny o trasie 175 km przebiegający przez Park Krajobrazowy Wzniesień, Wysoczyznę Łaską oraz Wysoczyznę Bełchatowską. Miejscowości jakie odwiedzimy na tym szlaku to Nowosolna, Wiączyń Dolny, Bedoń, Bukowiec, Andrespol, Wiśniową Górę, Bronisin, Grodzisko, Kalinko, Mrogi, Modlicę, Tuszyn, Rezerwat Przyrody Molenda, Rydzynki, Prawda, Czyżeminek. Należy też wspomnieć że podczas podróży na terenie gminy Nowosolna znajdziemy się w najwyższym miejscu w Łodzi. Warty uwagi miejsca na trasie są:

- Cmentarz wojenny w Wiączyniu
- Kościół pw. Matki Boskiej Królowej Polski
- Kościół pw. św. Witalisa w Tuszynie

2) Szlak po Parku Krajobrazowym Wzniesień Łódzkich

Czarny szlak o długości 74 kilometrów rozpoczyna się i zarazem kończy w Lesie Łągiewnickim w Łodzi. Przechodzi przez 3 powiaty: zgierski, łódzki wschodni i brzeziński. W skład powiatu łódzkiego wschodniego znajdziemy się w takich miejscowościach jak Stare Skoszewy, Głogowiec, Moskwa, Plichtów, Byszewy oraz Bukowiec. Tym co może m.in. przyciągnąć uwagę podczas podróży na odcinku w przechodzącymi przez nasz powiat:

- Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i Świętej Barbary w Starych Skoszewach, który od 2002 jest Sanktuarium Maryjnym,
- W Byszewach można zobaczyć dworek z początku XIX wieku,
- Obserwatorium Astronomiczne w Bukowcach im. Papieża Sylwestra II.

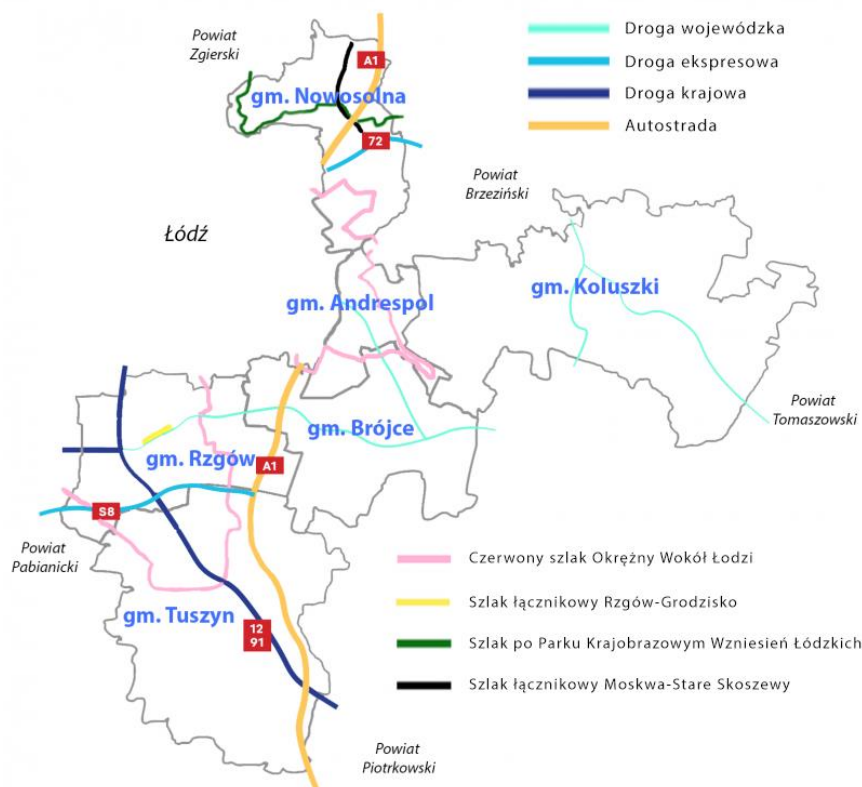
3) Szlak łącznikowy Rzgów-Grodzisko

Jest to krótki szlak pieszy o długości ok. 2,5 km . Trasa zaczyna się w Rzgowie, od parku im. Adama Mickiewicza w centrum miasta i idzie wzdłuż drogi asfaltowej, a jako punkt końcowy można uznać budynek straży pożarnej.

4) Szlak łącznikowy Moskwa –Byszewy-Boginia- Stare Skoszewy

Kolejny krótki szlak pieszy o długości 5km. Z Moskwy kierujemy się w stronę Byszew w międzyczasie podziwiając liczne łąki i pola. Po Byszewach kierujemy się w stronę Bogini, a potem w stronę Starych Skoszew. Podczas podróży minimy Autostradę Bursztynową A1.

Rysunek nr 4. Mapa szlaków pieszych w Powiecie Łódzkim Wschodnim

Szlaki rowerowe w Powiecie Łódzkim Wschodnim:

1) Szlak rowerowy po Parku Krajobrazowym Wzniesień Łódzkich

74-kilometrowy czarny szlak rowerowy prowadzący przez Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich. Rozpoczyna się i kończy w Lesie Łągiewnickim w Łodzi, jego trasa przebiega również przez powiat łódzki wschodni. W naszym Powiecie przejedziemy przez takie miejscowości jak Stare Skoszewy, Głogowiec, Moskwa, Plichtów, Byszewy w gminie Nowosolna oraz Bukowiec w gminie Brójce. Najciekawszymi atrakcjami turystycznymi na trasie szlaku są:

- Sanktuarium Maryjne w Skoszewach Starych, w którym znajduje się kopia obrazu Matki Boskiej Skoszewskiej,
- Dwór w Byszewach wybudowany na początku XIX wieku. Gościł on m.in. słynnego polskiego pisarza Jarosława Iwaszkiewicza, który przebywał w nim w latach 1911 – 1913,
- Obserwatorium Astronomiczne im. Papieża Sylwestra II w Bukowcu działające od 2010 r.

2) Magistrala rowerowa W-E

192–kilometrowy czerwony szlak rowerowy, mający w przyszłości połączyć Niemcy, Polskę i Ukrainę, prowadzi m.in. przez powiat łódzki wschodni. W granicach naszego powiatu przejdziemy przez Tuszyn i Rzgów. Najciekawszymi atrakcjami turystycznymi na trasie szlaku są:

- „Młynek” w Tuszynie o charakterze kąpieliska i kempingu,
- Zabytkowy Kościół Parafialny pw. św. Witalisa Męczennika,
- Zabytkowy Kościół Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika w Rzgowie.

3) Szlak Ziemi Rawskiej

Niebieski szlak o długości ok. 250 km składający się z dwóch odcinków. Rozpoczyna się i kończy w Rawie Mazowieckiej, a w granicach powiatu łódzkiego wschodniego prowadzi m.in. przez Gałkówkę, Jordanów, Wiączyń Dolny, Nowosolną oraz Stare Skoszewy. W Wiączyńcu Dolnym znajduje się jeden z największych w województwie łódzkim cmentarz wojenny z 1914 r., ufundowany przez rodzinę fabrykanta Karola Scheiblera. Warto zwrócić uwagę na Las Gałkowski, rozciągający się między Justynowem, Borową i Zieloną Górą. W tym lesie odbyło się decydujące starcie podczas „bitwy łódzkiej” w listopadzie 1914 r. W Gałkowie Dużym znajduje się Muzeum im. Leokadii Marciniak, w którym znajdują się m.in. militaria z czasów pierwszej i drugiej wojny światowej, ilustracje dot. bitew w okolicach Gałkowa, ale również narzędzia i maszyny rolnicze i przedmioty codziennego użytku.

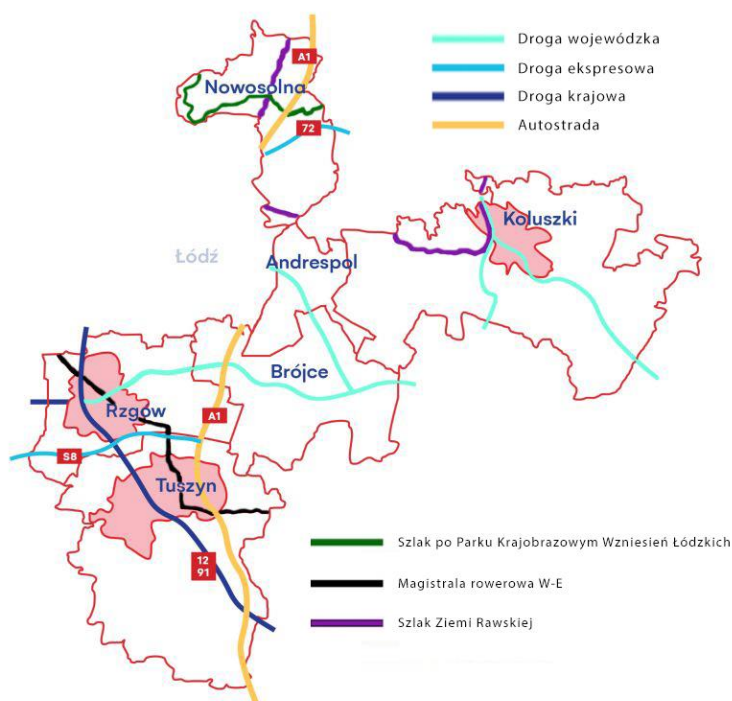
Najciekawszymi miejscami na trasie szlaku są:

- Las Gałkowski,
- Cmentarz Wojenny w Wiączyńcu,
- Muzeum im. Leokadii Marciniak w Gałkowie Dużym.

Poza szlakami rowerowymi możemy dotrzeć również do innych ciekawych miejsc, takich jak:

- Dwór w Lisowicach który obecnie pełni funkcje Domu Opieki Społecznej,
- Kościół parafialny w Kurowicach pw. Najświętszego Serca Jezusowego,
- Baseny na świeżym powietrzu w Lisowicach,
- XVIII wieczny dwór w Giemzowie.

Rysunek nr 5. Mapa szlaków rowerowych w Powiecie Łódzkim Wschodnim

2.3.7. Organizacje społeczne

Zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym z efektów decentralizacji państwa oraz skutecznym narzędziem wspierania aktywności społecznej mieszkańców. Podstawą prawną dla działań Powiatu Łódzkiego Wschodniego w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi są zapisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r., na podstawie której Powiat Łódzki Wschodni corocznie opracowuje „Program współpracy Powiatu Łódzkiego Wschodniego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”, w którym określone są kierunki i formy współpracy z ww. organizacjami.

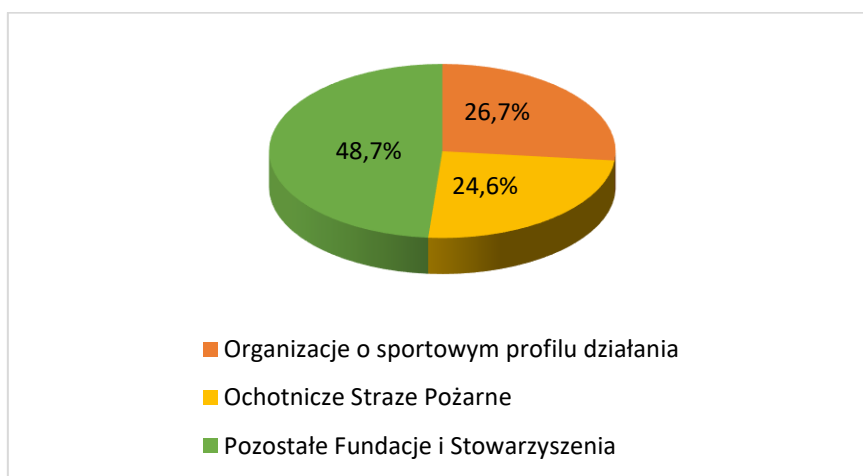
Na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego swoją siedzibę ma 191 organizacji pozarządowych.

Ze względu na kryterium celów działania, można je podzielić na 3 kategorie:

- 51 organizacji o sportowym profilu działania, które stanowią 26,7% ogólnej liczby wszystkich organizacji tj. uczniowskie kluby sportowe, kluby sportowe działające w formie stowarzyszeń (nieprowadzących działalności gospodarczej) oraz kluby sportowe zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym;

- 47 organizacji działających na rzecz bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej - ochotnicze straże pożarne, stanowiące 24,6% wszystkich organizacji;
- 93 pozostałe stowarzyszenia, które stanowią 48,7% ogólnej liczby stowarzyszeń mających siedzibę na terenie powiatu łódzkiego wschodniego. Jako główne cele swojej działalności wskazują m.in. rozwiązywanie lokalnych programów, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie alkoholizmowi, organizację różnych form spędzania czasu wolnego, w tym aktywizację sportową, realizację pasji a także inne zadania, w zależności od potrzeb i zainteresowań danej grupy społecznej.

Wykres nr 10. Podział organizacji pozarządowych wg celów działania (stan na dzień 25.07.2022 r.)

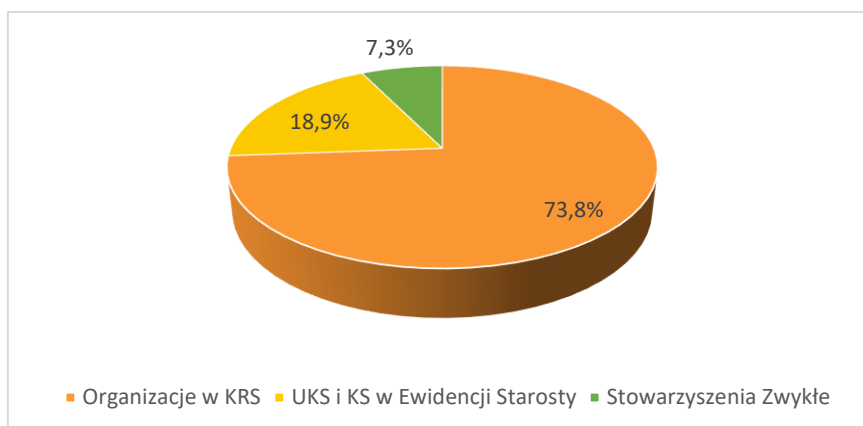

Źródło: Starostwo Powiatowe w Łodzi

Działające na terenie powiatu podmioty trzeciego sektora można podzielić na stowarzyszenia wpisane w Krajowym Rejestrze Sądowym do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnych. Do grupy tej należą: ochotnicze straże pożarne, niektóre kluby sportowe oraz stowarzyszenia i fundacje. Jest to najliczniejsza grupa stowarzyszeń, stanowiąca 73,8% całości. Drugą pod względem liczebności grupą organizacji pozarządowych stanowią uczniowskie kluby sportowe (8,4%) i kluby sportowe działające w formie stowarzyszeń nieprowadzących działalności gospodarczej wpisane do ewidencji Starosty Łódzkiego Wschodniego (10,5%).

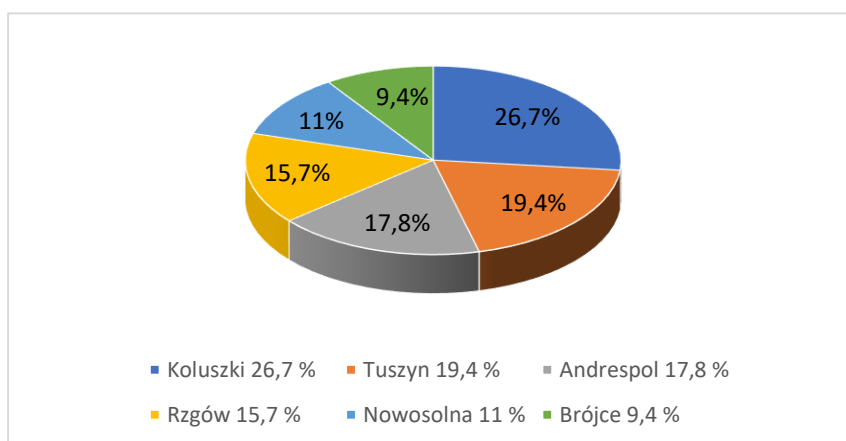
Na terenie Powiatu działa również 14 mających uproszczoną formę organizacyjną stowarzyszeń zwykłych, które stanowią 7,3% wszystkich organizacji. Omówiony podział charakteryzuje wykres nr 11.

Wykres nr 11. Podział organizacji pozarządowych wg kryterium – forma organizacyjna (stan na dzień 25.07.2022 r.)

Źródło: Starostwo Powiatowe w Łodzi

Wykres nr 12. Podział organizacji pozarządowych wg kryterium lokalizacji na terenie Powiatu (stan na dzień 25.07.2022 r.)

Źródło: Starostwo Powiatowe w Łodzi

2.4. Infrastruktura techniczna

2.4.1. Energetyka

Energetyka stanowi dział przemysłu zajmujący się produkcją oraz dystrybucją energii elektrycznej i ciepłej. Wyróżniamy w niej:

- energetykę konwencjonalną – wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej poprzez spalanie paliw (węgiel, gaz);
- energetykę niekonwencjonalną – pozyskiwanie energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych (słońce, wiatr, geotermia, reakcji jądrowych).

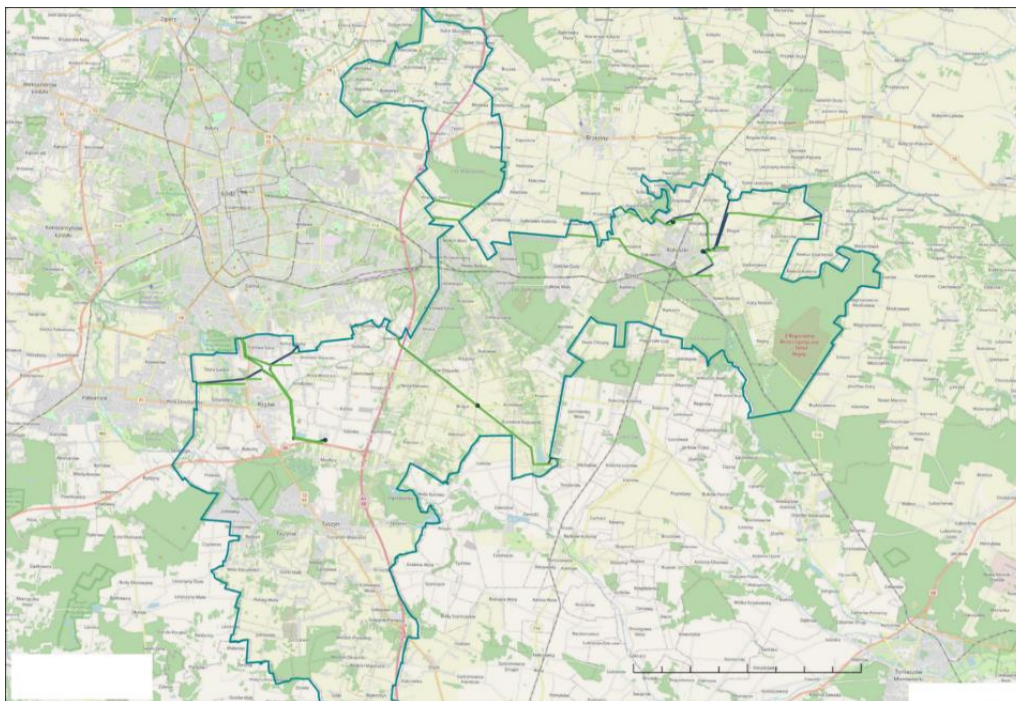
Przesył energii z elektrowni do odbiorcy możliwy jest dzięki rozległej sieci linii i stacji elektroenergetycznych. Zależnie od odległości, na jakie ma być przesyłana energia, różne są wartości stosowanych napięć. Wynoszą one:

- od 220 do 400 kV (tzw. najwyższe napięcia), w przypadku przesyłania na duże odległości,
- 110 kV (tzw. wysokie napięcie), w przypadku przesyłania na odległości nie przekraczające kilkudziesięciu kilometrów,
- od 10 do 30 kV (tzw. średnie napięcia), stosowane w lokalnych liniach rozdzielczych.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim nie ma zlokalizowanych żadnych ośrodków produkcji energii elektrycznej. Przez teren Powiatu przebiegają linie napięcia 110 kV, 220 kV i 400 kV, m.in.:

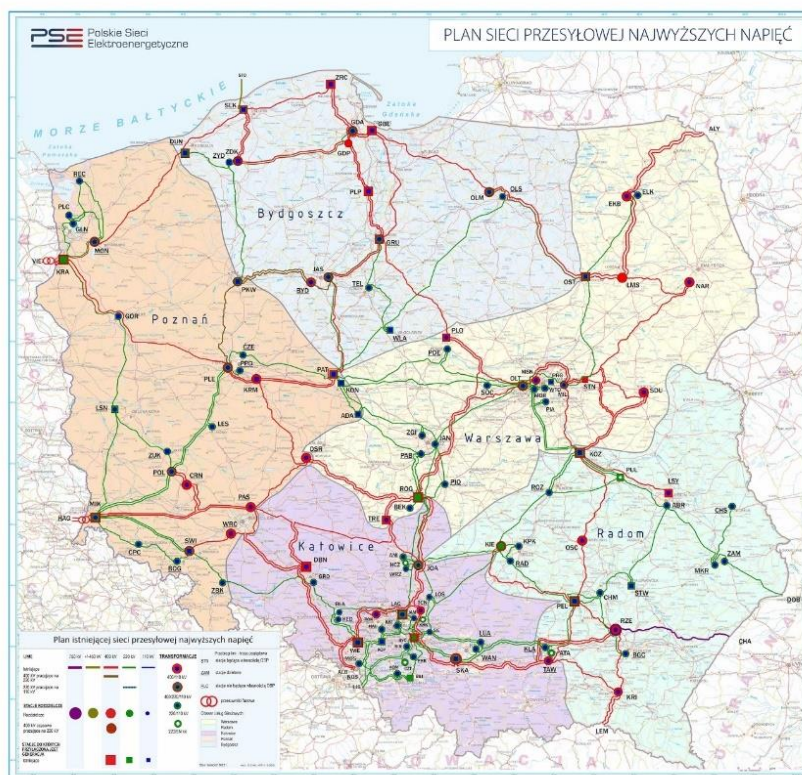
- linie 110 kV relacji Janów - Tomaszów Mazowiecki, Łódź – Koluszki, Łódź – Skierniewice, Łódź – Rawa Mazowiecka,
- linia 220 kV relacji Janów – Rogowiec w powiecie łódzkim wschodnim przebiega przez gminy: Tuszyn, Rzgów, Brójce,
- linia 220 kV relacji Janów - Piotrków Trybunalski - linia przebiegu częściowo przechodzi przez gminy: Brójce, Andrespol,
- linie 400 kV relacji Bełchatów – Płock, Rogowiec – Miłosna, Rogowiec – Płock.

Rysunek nr 6. Schemat infrastruktury sieci elektroenergetycznej 110 kV

(Źródło: PGE Dystrybucja S. A. Oddział w Łodzi).

Rysunek nr 7. Schemat infrastruktury sieci elektroenergetycznej 220, 400 kV

(Źródło: Polskie Sieci Elektroenergetyczne – www.pse.pl – stan na kwiecień 2022 r.).

Tereny zlokalizowane przy liniach 220 i 400 kV stanowią obszary największego zagrożenia promieniowaniem jonizującym i wzdłuż tras tych linii występują strefy ochronne o szerokościach ok. 60 – 90 m., ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W ich obrębie nie może być lokalizowana zabudowa przeznaczona dla stałego pobytu człowieka. Celem ustanowienia strefy ochronnej jest ochrona ludzi i mienia przed skutkami działania linii elektroenergetycznych.

2.4.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Odnawialne źródła energii (OZE) – to odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów; (wg. ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o odnawialnych źródłach energii).

Racjonalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest jednym z istotnych elementów zrównoważonego rozwoju Państwa.

Wzrost udziału OZE w ogólnym bilansie zużycia energii może przynieść różnorodne korzyści:

- 1) ekologiczne:
 - zmniejszenie efektu cieplarnianego w wyniku zmniejszenia emisji pyłów i gazów, a w szczególności dwutlenku węgla,
 - mniejsze zużycie paliw kopalnych, przede wszystkim węgla kamiennego.
- 2) gospodarcze:
 - zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego Polski,
 - dywersyfikacja źródeł produkcji energii.
- 3) społeczne:
 - szansa na rozszerzenie lokalnego rynku pracy.

Udział odnawialnych źródeł energii w bilansie zasobów energetycznych, oprócz podstawowego celu – poprawy stanu środowiska, ma przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju. Zakłada się, że największym odbiorcą energii ze źródeł odnawialnych może być rolnictwo, mieszkalnictwo i komunikacja.

Polityka energetyczna Polski do 2040 roku wskazała docelowe udziały energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, i tak do roku 2030 Polska deklaruje osiągnięcie co najmniej 23% udziału OZE w końcowym zużyciu energii brutto (w elektroenergetyce – co najmniej 32% netto, w ciepłownictwie i chłodnictwie – przyrost 1,1 pkt proc. r/r., w transporcie – 14%).

Energia wiatru

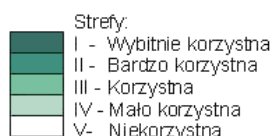
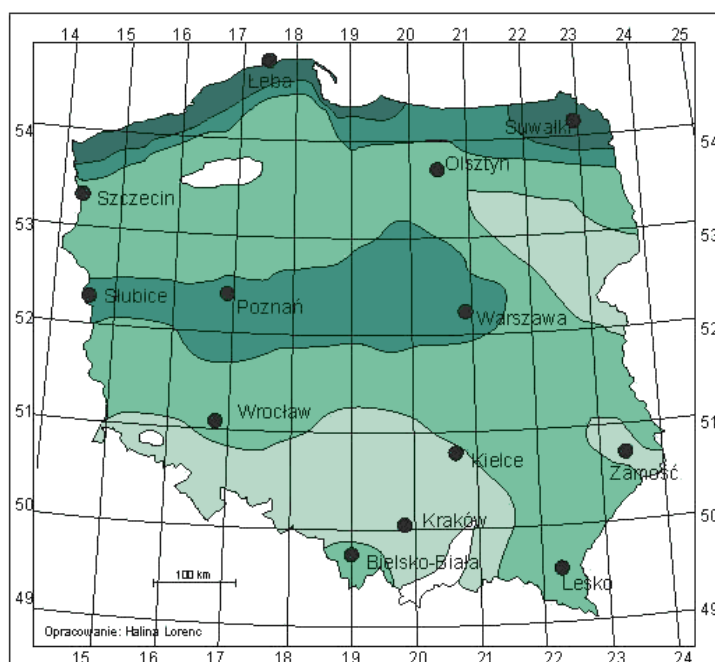
Energia produkowana przez wiatr należy do najstarszych odnawialnych źródeł energii wykorzystywanych przez człowieka. Istotna z punktu widzenia wydajności przetwarzanej energii jest lokalizacja wiatraków. Optymalne miejsca to takie, gdzie częstości występowania silnych wiatrów 10 - 20 m/s są najwyższe. Wiatraki prądotwórcze pracują przy prędkości wiatru od 3 do 30 m/s.

Energetyka wiatrowa jest technologią bezemisyjną – tzn. w czasie działania nie emituje do atmosfery gazów cieplarnianych oraz pyłów. Działająca elektrownia wiatrowa nie wytwarza szkodliwych odpadów, nie degraduje i nie zanieczyszcza gleby oraz nie powoduje strat w obiegu wody. Z pełnym uwzględnieniem energii włożonej w produkcję, eksploatację i utylizację poszczególnych elementów, elektrownie wiatrowe są jedną z najkorzystniejszych technologii energetycznych przeciwdziałających zmianom klimatu.

Według danych Agencji Rynku Energii moc zainstalowanych farm wiatrowych w Polsce w ubiegłym roku wyniosła 7,1 GW. W porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 11,5%. Produkcja energii elektrycznej z energetyki wiatrowej w 2021 r. wyniosła ponad 30 TWh, zaś samej energetyki wiatrowej niemal 16,5 TWh.

Według mapy wietrzności IMiGW województwo łódzkie w przeważającej części znajduje się w strefie III, określanej jako korzystna dla instalacji turbin wiatrowych, średnia prędkość wiatru w strefie III na wysokości 20 m n.p.g. wynosi 4,5 – 5 m/s. Najlepsze warunki wietrzne występują w północnej części województwa.

Strefy energetyczne wiatru w Polsce Mezoskala

Ośrodek
Meteorologii

Aktualizacja mapy na podstawie okresu obserwacyjnego 1971-2000

(Źródło: Ośrodek Meteorologii Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej).

Energia słoneczna

Energia słoneczna jest naturalnym i czystym źródłem energii. Jest powszechnie dostępna. Może być wykorzystana lokalnie i zaspokajać zapotrzebowanie na ciepło i elektryczność. Promieniowanie elektromagnetyczne wysyłane przez Słońce umożliwia życie wszystkich organizmów i stanowi siłę napędową ich ewolucji. Prawie cała energia generowana w jądrze Słońca w wyniku reakcji termojądrowych jest emitowana w postaci promieniowania, które rozchodzi się w przestrzeni kosmicznej. Moc tej energii szacowana jest na 1023 kW.

W 2021 r. roczna suma usłonecznienia w Polsce zawierała się pomiędzy 1500 a 2300 godzin i była większa od normy klimatologicznej od 100 do 400 godzin w południowowschodniej części kraju, dla regionu łódzkiego – ok. 1 946 godzin rocznie, średni roczny potencjał energii słonecznej dla województwa łódzkiego został oszacowany na 76.5 x 1.010GJ. Najlepsze warunki nasłonecznienia występują w okolicach: Łodzi, Tomaszowa Mazowieckiego, Opoczna, Rawy Mazowieckiej, Poddębic.

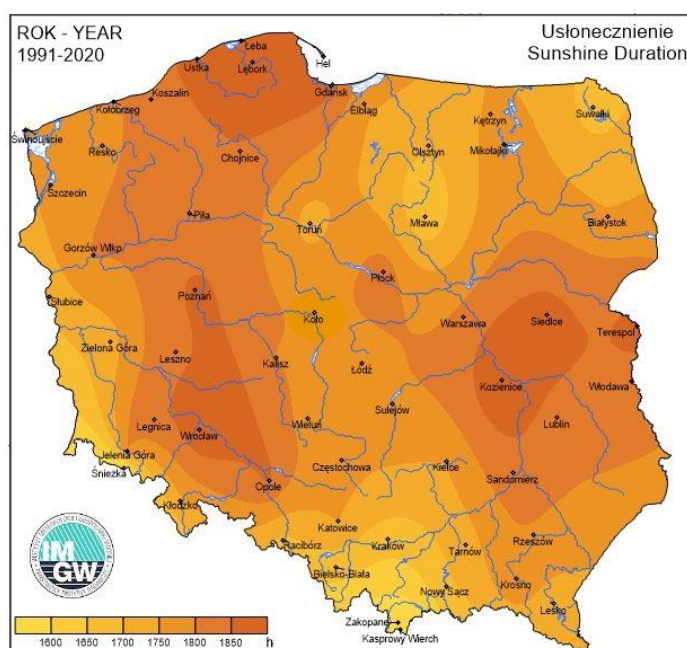
Współcześnie poszukuje się wydajnej metody pozwalającej w ekologiczny sposób ogrzewać domy, a jednocześnie gwarantującej niskie koszty jej utrzymania.

Jednym z najpopularniejszych i najtańszych urządzeń jest obecnie kolektor słoneczny. Pochłania on promieniowanie i następnie przekazuje energię ciepłą wodzie, która przepływając przez niego ogrzewa się do temperatury 40 - 65°C. System ten najczęściej wykorzystuje się w rolnictwie oraz do podgrzewania wody do celów gospodarczych głównie w domkach jednorodzinnych. Coraz częściej w tego rodzaju źródła inwestują samorządy lokalne (np. budowa kolektorów słonecznych w celach grzewczych, przygotowania ciepłej wody).

Coraz częściej wykorzystywana jest zamiana energii słonecznej na energię elektryczną poprzez panele fotowoltaiczne. Popularny i zauważalny trend stanowią farmy fotowoltaiczne, na których rozlokowane są łańcuchy paneli fotowoltaicznych wraz z instalacjami inwerterów solarnych. Działają one tylko w dzień i wymagają magazynowania wyprodukowanej energii elektrycznej. Farma fotowoltaiczna to panele ustawione na specjalnych konstrukcjach, podłączonych ze sobą szeregowo i równolegle. Na instalację fotowoltaiczną składają się całe zestawy urządzeń – najważniejszymi elementami są panele fotowoltaiczne montowane na dachach lub gruncie i inwerter, który przekształca prąd stały w prąd zmienny dostępny w gniazdkach. Instalacje stają się popularne u indywidualnych użytkowników, w gospodarstwach domowych, a także coraz częściej są wykorzystywane przez przedsiębiorców na terenach swoich zakładów.

Prawidłowo dobrana instalacja słoneczna zapewniająca 95% absorpcji promieniowania słonecznego może zaspokoić 50 - 60% zapotrzebowania na energię ciepłą.

Rysunek nr 9. Średnioroczne usłonecznienie na obszarze Polski w latach 1991 - 2020

(Źródło: Ośrodek Meteorologii Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej).

Energia geotermalna

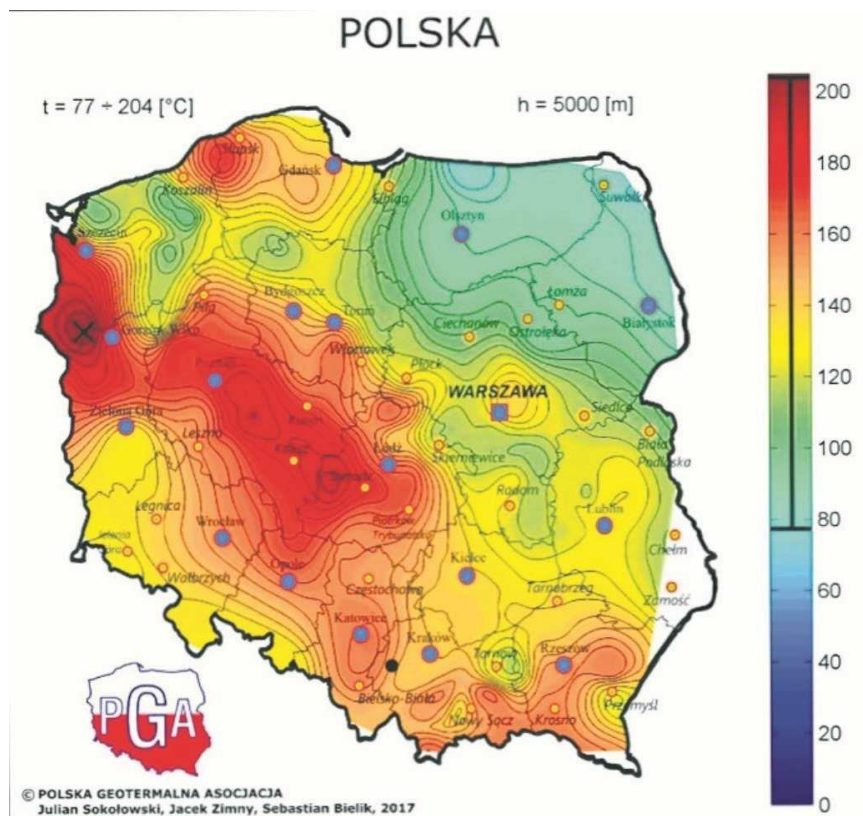
Energia geotermalna to energia produkowana przez jądro Ziemi, dostępna w postaci gorącej wody lub pary wodnej. Jest wykorzystywana do produkcji ciepła grzewczego dla potrzeb komunalnych i produkcji rolnej, a lokalnie - również - energii elektrycznej. Energetyka geotermalna bazuje na gorących wodach cyrkulujących w przepuszczalnej warstwie skalnej skorupy ziemskiej poniżej 1 000 m.

Potencjalne zasoby energii cieplnej na obszarze województwa w kierunku wykorzystania wód geotermalnych prowadzone są w rejonach Łodzi, Poddębic, Skierniewic, Radomska, Kleszczowa, Rogoźna. Wody te nadają się do wszystkich znanych zastosowań łącznie z zasilaniem elektrowni. Mała opłacalność inwestycji stanowi dużą barierą inwestycyjną.

Stan rozpoznania wglębnej budowy geologicznej Powiatu Łódzkiego Wschodniego jest dość dobry. Wskazuje on, że na terenie Powiatu potencjalne zasoby energii cieplnej zawarte w wodach geotermalnych związane są ze zbiornikami wód podziemnych triasu, jury i kredy.

Odnawialne źródła energii ostatnio są coraz częściej wykorzystywane w inwestycjach samorządowych i prywatnych.

Rysunek nr 10. Mapa gęstości ziemskiego strumienia ciepłego dla obszaru Polski

(Źródło: Polska geotermalna asocjacja 2017).

Na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego powstają liczne instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Przykłady odnawialnych źródeł energii na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego:

Gmina Rzgów:

- panele słoneczne wraz z rekuperacją oraz pompą ciepła – zainstalowane na obiekcie Szkoły Podstawowej w Kalinie,
- panele słoneczne – zainstalowane na obiekcie Gminnego Domu Kultury,
- kolektory słoneczne wykorzystywane na potrzeby budynku Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Rzgowie,

Gmina Brójce:

- 4 generatory energii wiatrowej zlokalizowane w miejscowości Kurowice,
- instalacje fotowoltaiczne na terenach gospodarstw domowych mieszkańców gminy.

Gmina Koluszki:

na terenie gminy prowadzone są liczne programy dofinansowania oraz realizowane różne projekty dot. OZE, dzięki którym zrealizowano m. in.:

- w latach 2018 – 2019 wybudowano 168 instalacji fotowoltaicznych oraz 23 instalacje solarne na nieruchomościach prywatnych mieszkańców zlokalizowanych na terenie miasta i gminy,
- w latach 2020 – 2021 w instalacje fotowoltaiczne wyposażono kolejne 200 domostw,
- w latach 2021 – 2022 liczba prywatnych posesji mieszkańców wyposażonych w instalacje fotowoltaiczne wzrosła do 448 instalacji,
- w latach 2018 – 2021 wybudowano instalacje fotowoltaiczne na 17 budynkach użyteczności publicznej,

Gmina Nowosolna:

- oświetlenie wykorzystujące energie wiatru (147 lamp hybrydowych),
- oświetlenie wykorzystujące energie słońca (lampy hybrydowe, lampy solarne 9 sztuk),
- instalacje wykorzystujące energie słońca (84 instalacje PV+1 instalacja solarne),
- na podstawie złożonych deklaracji dotyczących źródeł ciepła i źródeł spalania paliw, ustalono że pompy ciepła (bez wskazania rodzaju energii) zadeklarowano w 119 obiektach,

Gmina Andrespol:

- instalacje fotowoltaiczne na budynkach użyteczności publicznej:
 - Urząd Gminy w Andrespolu,
 - Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Wiśniowej Górze,
 - Gminna Przychodnia Zdrowia w Andrespolu,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Bedoniu,
- 140 instalacji fotowoltaicznych zlokalizowanych na budynkach prywatnych,

Gmina Tuszyn:

- instalacje wykorzystujące energię słoneczną zlokalizowane na terenie Miejskiego Centrum Kultury w Tuszynie oraz na terenie Liceum Ogólnokształcącego w Tuszynie im. Jana Pawła II,
- instalacje fotowoltaiczne na terenach gospodarstw domowych mieszkańców gminy.

2.4.3. Zaopatrzenie w wodę, kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Zaopatrzenie w wodę

Na koniec roku 2021 całkowita długość sieci wodociągowej na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego wyniosła 850,5 km.

W województwie łódzkim sieć wodociągowa podzielona jest na dwie strefy ciśnień:

- północna część zasilana w 90% wodą ze studni głębinowych, w 10% wodą z Pilicy,
- południowa część zasilana w 100% wodą ze studni głębinowych w Bronisławowie.

W Powiecie zaopatrzenie w wodę w poszczególnych gminach jest pokrywane w dużej mierze ze studni głębinowych i dostarczane odbiorcom siecią wodociągów komunalnych.

Monitoringiem wody przeznaczonej do spożycia zajmuje się Państwowa Inspekcja Sanitarna w Łodzi. Na terenie powiatu w 2021 roku pobrano 154 próbki wody do spożycia w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego z 40 wodociągów zbiorowych zaopatrzenia w wodę, 1 wodociągu lokalnego oraz 9 ujęć indywidualnych wykorzystywanych przez podmioty działające na rynku spożywczym.

Na koniec 2021 roku woda we wszystkich wodociągach odpowiadała normom ustalonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie wody przeznaczonej do spożycia.

Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w 2021 r. wyniosła 273 km.

Na większości obszaru powiatu brak jest systemu odprowadzania ścieków bytowych - ścieki bytowe z gospodarstw gromadzone są najczęściej w zbiornikach bezodpływowych (szambach), a następnie wywożone samochodami asenizacyjnymi do oczyszczalni na terenie powiatu i miasta Łodzi. Ostatnie lata przyniosły znaczący wzrost zainteresowania przydomowymi oczyszczalniami ścieków wśród prywatnych odbiorców.

Tabela nr 16. Wodociągi i kanalizacja w 2021 r. Stan na dzień 31.12.2021 r.

Wyszczególnienie	Sieć rozdzielcza w km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną w dam ³
	wodociągowa	kanalizacyjna	wodociągowe	kanalizacyjne	w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³	
	stan w dniu 31 XII						
Województwo	23 650,0	7 689,3	425 649	181 944	90 060,2	37,1	66 068,3
Powiat Łódzki Wschodni	850,5	273,0	21 236	7 364	3 023,7	41,6	1 275,4
<u>Gminy miejsko wiejskie:</u> KOLUSZKI	247,3	77,5	6 616	2 487	800,8	34,4	471
w tym miasto	51,4	60,2	2 689	2 154	426,3	33,5	433,3
RZGÓW	101,9	66,2	3 680	1 713	470,3	44,2	190,0
w tym miasto	28,3	23,5	1 192	966	145,0	43,1	98,7
TUSZYN	185,6	31,9	3 745	974	456,7	36,8	154,1
w tym miasto	52,9	29,6	1 966	949	208,9	28,9	145,0
<u>Gminy wiejskie:</u> ANDRESPOL	129,1	86,9	3 421	2 016	719,6	50,1	441,8
BRÓJCE	91,2	5,7	2 109	85	286,2	42,2	9,6
NOWOSOLNA	95,4	4,8	1 665	89	290,1	55,6	8,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Tabela nr 17. Oczyszczalnie ścieków w 2021 r. Stan na dzień 31.12.2021 r.

Wyszczególnienie	Przemysłowe						Komunalne					
	ogółem		w tym				ogółem		w tym			
			biologiczne		z podwyższonym usuwaniem biogenów				biologiczne		z podwyższonym usuwaniem biogenów	
	liczba	przepustowość w m ³ /d	liczba	przepustowość w m ³ /d	liczba	przepustowość w m ³ /d	liczba	przepustowość w m ³ /d	liczba	przepustowość w m ³ /d	liczba	przepustowość w m ³ /d
WOJEWÓDZTWO	61	48 231	46	39 111	4	9 120	212	535 111	170	61 366	42	473 745
Powiat Łódzki Wschodni	6	1 039	5	1 039	-	-	7	8 945	4	3 320	3	5 625

Źródło: Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

W wyżej przedstawionej tabeli (dane z GUS z 2021 r.) nie uwzględniono oczyszczalni ścieków o małych przepływach oraz wybudowanych przy zakładach produkcyjnych oraz budynkach użyteczności publicznej, wykazanych w danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi za rok 2017.

2.4.4. Komunikacja i infrastruktura drogowa w Powiecie

Sieć drogowa usytuowana na terenie powiatu łódzkiego wschodniego jest stosunkowo gęsta w porównaniu do innych powiatów na terenie kraju. Wynika to głównie z bezpośredniego sąsiedztwa powiatu z Łodzią - czwartym co do wielkości miastem w Polsce pod względem liczby ludności i pod względem powierzchni. Głównymi osiami komunikacyjnymi są drogi bezpośrednio wchodzące do miasta Łodzi bądź jej wschodniej obwodnicy, którą stanowi autostrada A1 będąca jednocześnie częścią międzynarodowego szlaku komunikacji drogowej. W układzie drogowym oprócz wspomnianej autostrady A1 znajduje się również droga ekspresowa S8, drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne i wewnętrzne.

Oprócz drogowego układu komunikacyjnego na terenie powiatu łódzkiego wschodniego, na uwagę zasługuje również układ kolejowy, w tym stacja kolejowa w Koluszkach, która jest jednym z najważniejszych węzłów kolejowych w Polsce. Krzyżują się tu cztery linie kolejowe: z Warszawy, Łodzi, Katowic i Tomaszowa Mazowieckiego, dodatkowo ich odgałęzienia tworzą, pod Koluszkami, sieć bezkolizyjnych zjazdów i wjazdów w tzw. układzie "koniczynowym".

Autostrady i drogi ekspresowe:

- 1) droga ekspresowa S8 - jest jedną z głównych tras w Polsce o przebiegu równoleżnikowym przebiegającej od Wrocławia do Białegostoku. Przebiegający przez teren powiatu łódzkiego wschodniego odcinek drogi ekspresowej S-8 został oddany do użytku w 2014 r. Na terenie powiatu łódzkiego wschodniego, w gm. Rzgów, funkcjonuje zjazd z S-8 do drogi krajowej nr 12 oraz 91. Następnie ruch tą drogą może odbywać się do węzła Łódź-Południe (na granicy gm. Tuszyn z gm. Rzgów) gdzie droga ekspresowa S-8 krzyżuje się z autostradą A-1.
- 2) autostrada A1 - jest jedną z głównych tras w Polsce o przebiegu południkowym. Stanowi polską część międzynarodowego szlaku komunikacyjnego E75 Helsinki – Gdańsk – Łódź – Budapeszt – Ateny. Autostrada docelowo przebiegać ma z Trójmiasta przez Toruń, Łódź, Częstochowę, Pyrzowice, Gliwice do granicy polsko-czeskiej. Przebiegająca przez teren powiatu łódzkiego wschodniego część tej drogi, (oddana do użytku 1 lipca 2016 r.), stanowi element wschodniej obwodnicy Łodzi. Na terenie powiatu łódzkiego wschodniego zlokalizowano „węzeł Brzeziny” (w gm. Nowosolna na granicy z Łodzią – wjazd od drogi krajowej nr 72), „węzeł „Łódź-Górna” (w gm. Brójce – wjazd od drogi wojewódzkiej nr 714 oraz drogi powiatowej nr 1164E), „węzeł Łódź-Południe” (na granicy gm. Tuszyn z gm. Rzgów - skrzyżowanie autostrady A-1 z drogą ekspresową S-8) oraz „węzeł Tuszyn (w gm. Tuszyn – wjazd od drogi krajowej nr 12).

Drogi krajowe:

- 1) droga krajowa nr 12 - to droga krajowa o długości ok. 757 km biegnąca równoleżnikowo od granicy z Niemcami do granicy z Ukrainą. Przebiega przez województwa: lubuskie, dolnośląskie, wielkopolskie, łódzkie, mazowieckie oraz lubelskie. Droga ma m.in. wspólny przebieg z drogą ekspresową S8 na odcinku Sieradz – Rzgów (58 km)

oraz między węzłami Piotrków Trybunalski Północ i Piotrków Trybunalski Wschód (3,4 km), z drogą krajową nr 91 na odcinku Rzgów – Piotrków Trybunalski (32,2 km).

- 2) droga krajowa nr 91 – to droga łącząca Gdańsk, Tczew, Toruń, Łódź, Piotrków Trybunalski, Radomsko i Częstochowę. Przebiega przez województwa: pomorskie kujawsko-pomorskie, łódzkie i śląskie. Przed wybudowaniem autostrady A-1 oznaczona numerem 1 i stąd przez kierowców była nazywana starą jedyką.
- 3) droga krajowa nr 71 - to droga mierząca 53 km długości leżąca na obszarze województwa łódzkiego. Trasa stanowi północną, zachodnią oraz południową obwodnicę Łodzi. Łączy Łódź, Zgierz, Aleksandrów Łódzki, Konstantynów Łódzki, Pabianice, Rzgów. Przez teren powiatu łódzkiego wschodniego przebiega w gm. Rzgów ok. 3 km odcinek tej drogi - relacji Rzgów-Pabianice (od drogi krajowej nr 1 do granic powiatu pabianickiego).
- 4) droga krajowa nr 72 - droga krajowa o długości ok. 170 km, leżąca na obszarze województw wielkopolskiego i łódzkiego. Droga ta łączy Konin, Żdżary, Tuliszków, Turek, Uniejów, Poddębice, Aleksandrów Łódzki, Łódź, Brzeziny, Jeżów, Głuchów i Rawę Mazowiecką. Przez teren powiatu łódzkiego wschodniego przebiega odcinek o długości ok. 4,5 km relacji Łódź-Brzeziny, przez miejscowości Natolin i Lipiny w gm. Nowosolna.

Drogi wojewódzkie:

- 1) droga wojewódzka nr 713 - łączy drogę krajową nr 14 w Łodzi z drogą krajową nr 12 w Januszewicach obok Opoczna. Przebiega przez Andrespol, Rokiciny, Ujazd i Tomaszów Mazowiecki. Jej długość to 76 km. Przez teren powiatu łódzkiego wschodniego przebiega ok. 11 km tej drogi. Trasa wbiega od strony wschodniej, tj. od strony powiatu tomaszowskiego w stronę Kurowic (gm. Brójce), gdzie zmienia swój przebieg w kierunku północnym i prowadzi przez gminę Andrespol do Łodzi.
- 2) droga wojewódzka nr 714 - łączy Rzgów z miejscowością Kurowice (gm. Brójce). Droga rozpoczyna się w Rzgowie, gdzie odchodzi od drogi krajowej nr 1. Następnie kieruje się w stronę wschodnią i dociera do miejscowości Kurowice, gdzie łączy się z drogą wojewódzką nr 713. Droga ma długość 16 km i cały jej odcinek przebiega przez teren powiatu łódzkiego wschodniego. Należy zaznaczyć, że w Kontrakcie Terytorialnym Województwa Łódzkiego ujęta jest budowa drogi wojewódzkiej nr 714 w śladzie drogi powiatowej nr 1164E na terenie gminy Brójce. Zamierzenie zaplanowano do realizacji w ramach RPO WŁ na lata 2014-2020. Zadanie to ma bezpośredni związek z realizacją budowy autostrady A1 na odcinku Stryków-Tuszyn dlatego ma priorytetowy charakter. Droga stanowić będzie przedłużenie planowanej budowy III etapu „Trasy Górna” realizowanej przez miasto Łódź, która umożliwi szybszy i bezkolizyjny dojazd z południowej części Łodzi do autostrady A1 poprzez węzeł „Łódź-Górna”. Po zakończeniu realizacji przedmiotowej inwestycji nastąpi zmiana przebiegu drogi wojewódzkiej Nr 714 z relacji Rzgów - Wola Rakowa – Kurowice na drogę relacji Łódź – Wola Rakowa – Kurowice.

- 3) droga wojewódzka nr 715 - łączy Brzeziny z Ujazdem. Przebiega m.in. przez Koluszki i Budziszewice. Droga w całości leży na terenie powiatów: łódzkiego wschodniego, brzezińskiego i tomaszowskiego. Jej długość wynosi ok. 30 km. Na terenie powiatu łódzkiego wschodniego przebiega ok 15 km odcinek tej drogi, na terenie gm. Koluszki - od strony Budziszewic w powiecie tomaszowskim w kierunku Brzezin.
- 4) droga wojewódzka nr 716 - łączy Koluszki z Piotrkowem Trybunalskim. Przebiega m.in. przez Rokiciny, Będków, Moszczenicę Trasa ta leży na obszarze województwa łódzkiego i przebiega przez teren powiatów: łódzkiego wschodniego, tomaszowskiego i piotrkowskiego. Jej długość to ok. 38,5 km. Droga ma swój początek w Koluszkach skąd przebiega w kierunku południa – w stronę Rokicin. Na terenie powiatu łódzkiego wschodniego droga ta usytuowana jest na terenie gm. Koluszki i liczy ok. 6 km długości.

Drogi powiatowe

Na terenie powiatu funkcjonuje sieć dróg powiatowych technicznej klasy „Z” (drogi zbiorcze) o łącznej długości 223 801 m. Sieć drogową przebiega zarówno przez obszary zurbanizowane (miasta), przez obszary o lekkiej zabudowie, a także przez obszary wiejskie (pola, łąki itp.) i lasy.

Drogi gminne

Na terenie powiatu znajduje się zwarta sieć dróg gminnych. Są to głównie drogi o znaczeniu lokalnym, które stanowią uzupełniającą sieć drogową służącą głównie do potrzeb obsługi komunikacyjnej miejscowej ludności. Długość dróg gminnych (o nawierzchni twardej i gruntowej) na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego wynosi łącznie ok. 732 km.

Wykaz dróg z podziałem na poszczególne Gminy przedstawia się następująco:

- Gmina Andrespol – ok. 120 km,
- Gmina Brójce – ok. 159 km,
- Gmina Koluszki – ok. 112 km,
- Gmina Nowosolna – ok. 87 km,
- Gmina Rzgów – ok. 160 km,
- Gmina Tuszyń – ok. 94 km.

Wykaz dróg powiatowych oraz ich długości z podziałem na gminy

Powiat Łódzki Wschodni – długość dróg powiatowych ogółem 223 801 mb.

Tabela nr 18. Drogi powiatowe – gmina Andrespol

Drogi powiatowe – gmina Andrespol			
L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość /mb/
1	2911E	Andrespol – Justynów – Gałkówek	3343
2	2921E	Justynów – Janówka	2486
3	1234E	Wiśniowa Góra – Feliksin - Łódź	379
4	2912E	Bedoń – Andrespol – Stróża – Wola Rakowa	7909
5	1130E	Wiskitno – Huta Szklana - Stróża	506
6	2923E	Bukowiec - Brójce	813
Razem – drogi w gminie			15 436

Tabela nr 19. Drogi powiatowe – gmina Nowosolna

Drogi powiatowe – gmina Nowosolna			
L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość /mb/
1	1186E	Wilanów – Kalonka – Janów	5520
2	1150E	Nowosolna – Skoszewy – Niesułków	6015
3	1148E	Łódź – Kalonka	1904
4	1198E	Łódź – Dąbrowa	717
5	1119E	Nowosolna – Grabina	854
6	1151E	Nowosolna – Wiączyń – Bedoń – Andrzejów – Łódź	3214
7	2913E	Wiączyń – Jordanów	1318
Razem – drogi w gminie			19542

Tabela nr 20. Drogi powiatowe – gmina Koluszki

Drogi powiatowe – gmina Koluszki			
L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość /mb/
1	2911E	Witkowice – Gałków Mały	6606
2	2914E	Gałków Duży – Żakowice	4863
3	2915E	Gałków Duży – Borowa – Karpin	9262
4	2917E	Tworzyjanki – Redzeń Stary	9206
5	2919E	Stefanów – Długie	2003
6	2918E	Droga Nr 2917E – Wierzchy – Popień	5872
7	2913E	Jordanów – Gałków Parcela	835
8	2920E	Wola Łokotowa – Budziszewice	1998
9	2918E	ul. 11 – Listopada Koluszki	1800
Razem – drogi w gminie			42445

Tabela nr 21. Drogi powiatowe – gmina Brójce

Drogi powiatowe – gmina Brójce			
L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość /mb/
1	2912E	Andrespol-Stróża-Wola Rakowa-Romanów	3270
2	1164E	Łódź-Wiskitno-Wola Rakowa	3014
3	2923E	Bukowiec-Brójce	9545
4	2915E	Karpin-Borowa	1471
5	2924E	Kurowice - Dalków	1877
6	2925E	Kurowice-Kotlinki	4100
7	2926E	Wola Rakowa-Pałczew	4757
8	2927E	Pałczew-Wardzyń	2327
9	2922E	Stefanów-Kalino	2343
10	1512E	Wola Kutowa-Pałczew- Modlica	858
Razem – drogi w gminie			33562

Tabela nr 22. Drogi powiatowe – gmina Rzgów

Drogi powiatowe – gmina Rzgów			
L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość /mb/
1	2912E	Wola Rakowa-Romanów-Tuszyn	2432
2	2922E	Stefanów-Kalino	3068
3	2909E	Rzgów-Kalino-Romanów	4222
4	1233E	Łódź-Bronisin-Huta Wiskicka	2100
5	2941E	Starowa Góra-Konstantyna-Grodzisko	5278
6	1195E	Łódź-Ruda-Rzgów	2022
7	2916E	Łódź-Gospodarz-Prawda-Tuszyn	7576
8	3303E	Wola Zaradzińska-Pabianice-Sereczyn-Prawda	1677
9	2909E	Rzgów-Kalino-Romanów – ul. Ogrodowa	2445
10	2942E	Starowa Góra-Rzgów-Babichy - ul. Łódzka/ul. Tuszyńska	4861
11	1195E	Łódź-Ruda-Rzgów – ul. Rudzka	1340
12	1512E	Droga nr 1 – granica gminy Rzgów	911
Razem – drogi w gminie			37932

Tabela nr 23. Drogi powiatowe – gmina Tuszyn

Drogi powiatowe – gmina Tuszyn			
L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość /mb/
1	1512E	Droga nr 1-Modlica-Pałczew	5697
2	1512E	Zofiówka-Leszczyny	1070
3	1512E	Droga nr 1-Zofiówka	4407
4	2928E	Zofiówka-Tuszyn	3174
5	2904E	Tuszyn-Czyżemin	1994
6	2900E	Tuszyn-Czarnocin	2613
7	2929E	Tuszyn-Garbów	2730
8	3313E	Górki Duże-Kruszów	5092
9	2929E	Garbów-Szczukwin-Głuchów	6937

10	2930E	Głuchów-Lubanów	6072
11	2932E	Makoszyn-Srock	1669
12	3313E	Kruszów-Kalska Wola	1716
13	2931E	Górki Duże-Rusociny	3721
14	3313E	Dłutów-Górki Duże	2116
15	2901E	ul. 3 Maja	1423
16	2900E	ul. A. Zwierzyńskiego	172
17	2902E	ul. Brzezińska	1455
18	2903E	ul. G. Narutowicza	282
19	2902E	od K 1 do gr. miasta; ul. Kaczeńcowa (2174+1196)	3370
20	2902E	ul. Kępica	1982
21	2904E	ul. Króla Wł. Jagiełły	492
22	2904E	ul. Ks. P. Ściegiennego	3830
23	2905E	ul. Leśna	855
24	2908E	ul. Łowicka	166
25	2903E	ul. M. Karłowicza	269
26	2900E	ul. Ogrodzonka	196
27	2908E	ul. Piotrkowska	317
28	2908E	Pl. Wł. Reymonta	74
29	2902E	ul. Poddebina (5142+194)	5336
30	2907E	ul. Poprzeczna	802
31	2910E	ul. Rzgowska	840
32	2903E	ul. Słoneczna	706
33	2900E	ul. S. Żeromskiego	2616
34	2908E	ul. Wschodnia	693
Razem – drogi w gminie			74 884

2.5. Sfera gospodarcza

2.5.1. Rolnictwo

Rolnictwo to jedna z gałęzi gospodarki w Powiecie Łódzkim Wschodnim. Powierzchnia ogólna Powiatu wynosi 49 976 ha., z czego ponad 63 % stanowi bazę produkcji rolniczej.

Tabela nr 24. Podział użytków rolnych – stan na dzień 01.01.2022 r.

Rodzaj	Powierzchnia (ha)
Grunty ogółem	49 976
Użytki rolne ogółem	31 528
Grunty orne	25 082
Sady	483
Łąki	1914
Pastwiska	1596
Grunty rolne zabudowane	1261
Grunty pod stawami	122
Grunty pod rowami	109
Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	723
Nieuzytki	238

Źródło: opracowanie własne na podstawie PODGiK 2020 r.

Rolniczy charakter Powiatu widoczny jest w strukturze użytkowania gruntów i pogłowie zwierząt gospodarskich.

Zróznicowana bonitacja gleb od III do VI klasy bonitacyjnej (kompleks żytnio-ziemniaczany, żytni dobry i bardzo dobry, pszenno-dobry) różnicuje poszczególne gminy w Powiecie w strukturze zasiewów roślin uprawnych. Głównie uprawia się: zboża, rośliny pastewne, rzepak ozimy, lokalnie plantacje porzeczki czarnej, aronii, borówki amerykańskiej, truskawek i malin.

W chowie i hodowli zwierząt gospodarskich dominuje trzoda chlewna, drób i bydło.

W Powiecie Łódzkim Wschodnim według danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na dzień 01.09.2022 r. rolnicy hodują:

- 7 060 sztuk bydła w 572 siedzibach,
- 55 724 sztuk trzody chlewnej w 295 siedzibach,
- 879 sztuk owiec w 26 siedzibach,
- 203 kozy w 14 siedzibach.

Na terenie Powiatu w 2015 roku funkcjonowało 4 400 gospodarstw rolnych, natomiast aktualnie funkcjonuje ich 2 682, co pokazuje spadkowy trend rolnictwa na terenie Powiatu.

2.6. Sytuacja finansowa Powiatu

Jednym z najważniejszych atutów Powiatu Łódzkiego Wschodniego jest stabilność finansowa, zabezpieczająca realizację zadań własnych, a także zadań z zakresu administracji rządowej oraz zadań realizowanych na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej.

Podstawowym źródłem finansowania zadań Powiatu są środki otrzymywane z budżetu państwa, tzw. transfery z budżetu państwa. Zadania własne finansowane są głównie środkami pochodzącymi z udziału Powiatu w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) i udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) oraz subwencji ogólnej. Zadania zlecone i powierzone finansowane są ze środków budżetu państwa, przekazywanych w formie dotacji celowych.

Kolejne źródło dochodów stanowią środki na dofinansowanie zadań własnych Powiatu, w tym m.in. z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego. Są to m.in.:

- dotacje i środki z Powiatów i Gmin związane z utrzymaniem dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych;
- dotacje z Gmin stanowiące pomoc finansową na realizację zadań własnych Powiatu;
- środki z budżetu samorządu województwa na dofinansowanie zadań inwestycyjnych.

Pozostałe wpływy stanowią dochody własne Powiatu z tytułu:

- opłat komunikacyjnych i za wydane koncesje i licencje;
- różnych opłat administracyjnych;
- opłat za usługi, w tym geodezyjne i z zakresu pomocy społecznej;
- najmu i dzierżawy w jednostkach organizacyjnych Powiatu;
- udziału w zrealizowanych dochodach Skarbu Państwa.

Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022 przedstawia tabela nr 25.

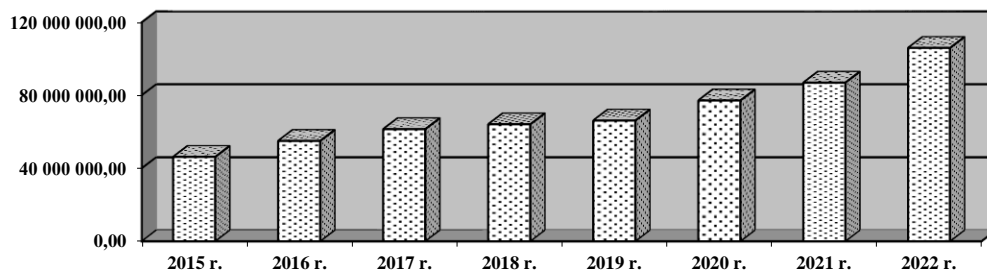
Tabela nr 25. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 - 2022

Wyszczególnienie		2015 r. wykonanie	2016 r. wykonanie	2017 r. wykonanie	2018 r. wykonanie	2019 r. wykonanie	2020 r. wykonanie	2021 r. wykonanie	2022 prognoza
1. Dochody ogółem		46 187 647,65	54 956 513,78	61 381 397,62	64 045 160,22	66 113 682,61	77 113 414,98	86 879 994,45	105 951 209,01
1.1	Dochody bieżące, z tego:	45 064 267,25	49 208 026,09	52 769 610,10	58 741 416,76	64 996 734,00	72 798 808,87	82 682 842,99	89 954 001,83
1.1.1	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	15 860 749,00	17 650 637,00	19 936 935,00	23 512 371,00	25 817 493,00	26 213 602,00	29 088 782,00	32 275 627,20
1.1.2	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	437 360,05	417 663,32	420 223,05	477 025,94	579 726,76	710 749,32	985 414,36	870 522,00
1.1.3	z subwencji ogólnej	9 363 348,00	9 162 609,00	9 154 979,00	9 596 762,00	11 031 607,00	13 598 740,00	18 390 864,00	15 114 117,00
1.1.4	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	11 035 447,18	12 679 088,97	13 954 326,03	14 730 264,15	16 098 680,79	19 494 807,33	19 833 528,01	25 100 993,68
1.1.5	pozostałe dochody bieżące	8 367 363,02	9 298 027,80	9 303 147,02	10 424 993,67	11 469 226,45	12 780 910,22	14 384 254,62	16 592 741,95
1.2	Dochody majątkowe, w tym:	1 123 380,40	5 748 487,69	8 611 787,52	5 303 743,46	1 116 948,61	4 314 606,11	4 197 151,46	15 997 207,18
1.2.1	ze sprzedaży majątku	27 349,50	24 629,00	3 400,00	8 661,00	600,00	494 720,19	43 611,26	7 091 716,35
1.2.2	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	1 096 030,90	5 723 858,69	8 608 387,52	5 293 553,60	1 116 348,41	3 819 885,92	3 372 800,24	8 905 490,83

Dynamika wzrostu dochodów ogółem w stosunku do roku poprzedniego wyniosła:

– w roku 2016	118,99%
– w roku 2017	111,69%
– w roku 2018	104,34%
– w roku 2019	103,23%
– w roku 2020	116,64%
– w roku 2021	112,67%
– prognoza roku 2022	121,95%

Wykres nr 13. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 - 2022

W przeliczeniu na 1 mieszkańca Powiatu Łódzkiego Wschodniego dochody stale rosną i wyniosły odpowiednio:

Tabela nr 26. Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

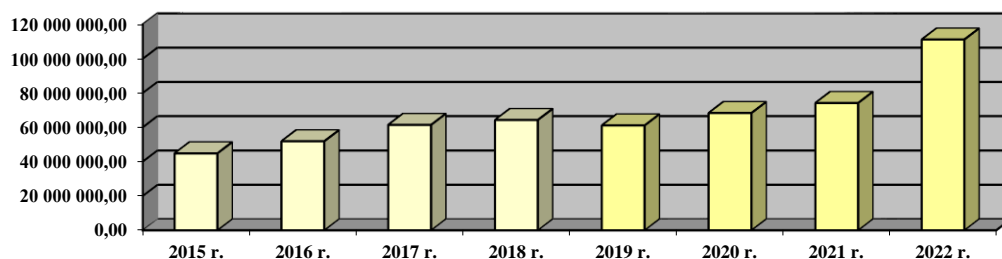
ROK	LICZBA MIESZKAŃCÓW POWIATU WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	DOCHODY W PRZELICZENIU NA MIESZKAŃCA			
		DOCHODY OGÓLEM	w tym:		
			dochody bieżące	dochody podatkowe	dochody majątkowe
1	2	3	4	5	6
2015	70 430	655,80	639,85	231,41	15,95
2016	70 796	776,27	695,07	255,22	81,20
2017	71 182	862,32	741,33	285,99	120,98
2018	71 705	893,18	819,21	334,56	73,97
2019	72 179	915,97	900,49	365,72	15,48
2020	72 565	1 062,68	1 003,22	371,04	59,46
2021	72 856	1 192,49	1 134,88	412,79	57,61
2022	73 991	1 431,95	1 215,74	447,98	216,21

Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022 przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 27. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 - 2022

Wyszczególnienie	2015 r. wykonanie	2016 r. wykonanie	2017 r. wykonanie	2018 r. wykonanie	2019 r. wykonanie	2020 r. wykonanie	2021 r. wykonanie	2022 prognoza
1. Wydatki ogółem	44 807 964,57	51 851 674,99	61 390 708,84	64 247 093,73	61 065 549,14	68 317 168,43	74 184 626,01	111 232 405,49
1.1 Wydatki bieżące:	40 212 920,12	42 766 271,34	45 279 453,91	48 484 219,20	53 581 697,66	61 343 293,56	65 992 416,79	79 947 711,28
1.2 Wydatki majątkowe	4 595 044,45	9 085 403,65	16 111 254,93	15 762 874,53	7 483 851,48	6 973 874,87	8 192 209,22	31 284 694,21

Wykres nr 14. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 - 2022

Głównym konsumentem budżetu Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2021 oraz w prognozie roku 2022, była szeroko rozumiana pomoc społeczna – 170.643.982,02 zł, co stanowi 31,77% wydatków ogółem. Kolejnym konsumentem budżetu były wydatki związane z realizacją zadań z zakresu oświaty oraz edukacyjnej opieki wychowawczej – 106.901.411,64 zł (19,90% wydatków ogółem) oraz wydatki związane z utrzymaniem dróg powiatowych – 104.017.184,27 zł (19,36% wydatków ogółem).

W strukturze wydatków majątkowych 84,16% stanowią wydatki związane z utrzymaniem dróg powiatowych – 83.733.144,63 zł.

Źródłem finansowania zadań i zakupów inwestycyjnych były środki z budżetu Powiatu Łódzkiego Wschodniego oraz środki pochodzące z budżetów gmin, stanowiące pomoc finansową, a także środki pozyskane m.in. z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, czy z budżetu UE.

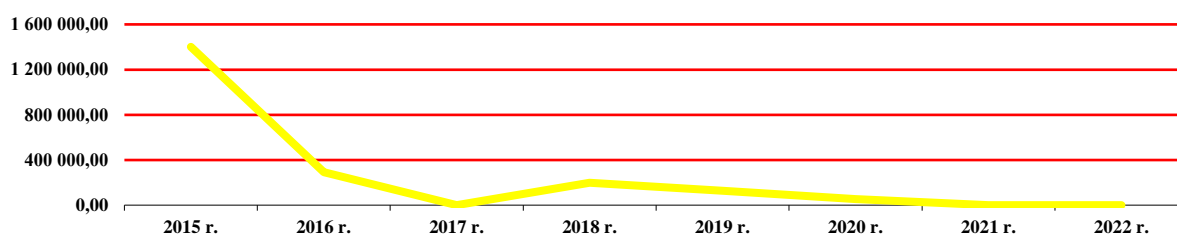
W latach 2015 – 2022 zachowane zostały relacje, o których mowa w art. 242 oraz w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Powiat Łódzki Wschodni osiągnął nadwyżkę operacyjną w zakresie równoważenia dochodów i wydatków bieżących odpowiednio:

– w roku 2015	4.851.347,13 zł
– w roku 2016	6.441.754,75 zł
– w roku 2017	7.490.156,19 zł
– w roku 2018	10.257.197,56 zł
– w roku 2019	11.415.036,34 zł
– w roku 2020	11.455.515,31 zł
– w roku 2021	16.690.426,20 zł
– prognoza roku 2022	10.006.290,55 zł

W 2021 r. wygasły podjęte przez Powiat Łódzki Wschodni zobowiązania związane z kwotą długu.

Wykres nr 15. Zadłużenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 - 2022

Sytuacja finansowa Powiatu Łódzkiego Wschodniego jest w miarę stabilna i na ten czas nie ma problemów z płynnością finansową.

Jednak wybuch wojny w Ukrainie znacząco zmienił perspektywy gospodarki w latach kolejnych. Wzrost niepewności, zaburzenia w handlu i na rynkach finansowych oraz globalny wzrost cen spowodował, że prognozowane tempo wzrostu będzie dużo niższe.

W 2023 roku spodziewane jest pogorszenie sytuacji gospodarczej, będące skutkiem znaczących wzrostów cen surowców energetycznych, utrzymującej się niepewności związanej z sytuacją geopolityczną.

Z uwagi na źródła dochodów Powiatu należy pamiętać, że tylko konsekwentna realizacja wszystkich wydatków bieżących w 2023 roku i w latach następnych przyczyni się, czy też pozwoli na wypracowanie nadwyżek operacyjnych, które z kolei stwarzają możliwości finansowe na prowadzenie inwestycji rozwojowych Powiatu.

Na kolejnych stronach niniejszej Strategii w formie tabelarycznej oraz wykresów zostały przedstawione następujące dane:

- realizacja budżetu Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022;
- dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022;
- dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022;
- wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022;
- wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022;
- wydatki inwestycyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022.

Tabela nr 28. Realizacja budżetu Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022

Lp.	Treść	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	Prognoza 2022 r.*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	DOCHODY OGÓLEM	46 187 647,65	54 956 513,78	61 381 397,62	64 045 160,22	66 113 682,61	77 113 414,98	86 879 994,45	105 951 209,01
	w tym:								
1.1.	dochody bieżące	45 064 267,25	49 208 026,09	52 769 610,10	58 741 416,76	64 996 734,00	72 798 808,87	82 682 842,99	89 954 001,83
1.2.	dochody majątkowe	1 123 380,40	5 748 487,69	8 611 787,52	5 303 743,46	1 116 948,61	4 314 606,11	4 197 151,46	15 997 207,18
1.3.	wsk. % (dochody majątkowe/dochody ogółem 1.2./1)	2,43%	10,46%	14,03%	8,28%	1,69%	5,60%	4,83%	15,10%
2.	WYDATKI OGÓLEM	44 807 964,57	51 851 674,99	61 390 708,84	64 247 093,73	61 065 549,14	68 317 168,43	74 184 626,01	111 232 405,49
	w tym:								
2.1.	wydatki bieżące	40 212 920,12	42 766 271,34	45 279 453,91	48 484 219,20	53 581 697,66	61 343 293,56	65 992 416,79	79 947 711,28
2.2.	wydatki majątkowe	4 595 044,45	9 085 403,65	16 111 254,93	15 762 874,53	7 483 851,48	6 973 874,87	8 192 209,22	31 284 694,21
2.3.	wsk. % (wydatki majątkowe/wydatki ogółem 2.3./2)	10,25%	17,52%	26,24%	24,53%	12,26%	10,21%	11,04%	28,13%
3.	DOCHODY BIEŻĄCE - WYDATKI BIEŻĄCE (1.1. - 2.1.)	4 851 347,13	6 441 754,75	7 490 156,19	10 257 197,56	11 415 036,34	11 455 515,31	16 690 426,20	10 006 290,55
4.	DOCHODY OGÓLEM - WYDATKI OGÓLEM deficyt/nadwyżka (1 - 2)	1 379 683,08	3 104 838,79	-9 311,22	-201 933,51	5 048 133,47	8 796 246,55	12 695 368,44	-5 281 196,48
5.	PRZYCHODY	3 776 788,14	4 046 195,22	6 040 758,01	5 956 579,79	5 736 618,28	10 712 643,75	19 436 782,30	5 281 196,48
6.	ROZCHODY	1 110 276,00	1 110 276,00	291 192,00	18 028,00	72 108,00	72 108,00	0,00	0,00
7.	zadłużenie na dzień 31 grudnia	1 401 468,00	291 192,00	0,00	198 297,00	126 189,00	54 081,00	0,00	0,00
8.	wsk. % zadłużenie/dochody ogółem (7/1)	3,03%	0,53%	0,00%	0,31%	0,19%	0,07%	0,00%	0,00%

* prognoza na dzień 31/12/2022

Wykres nr 16. Realizacja budżetu Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022

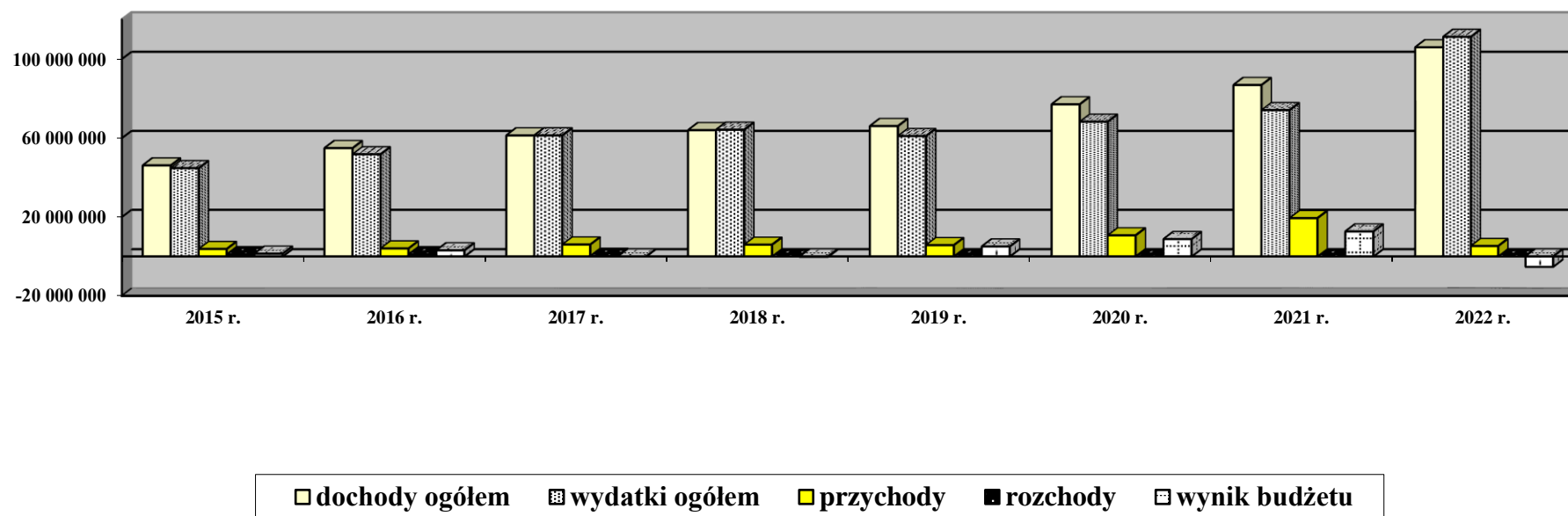

Tabela nr 29. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022

Dział	Treść	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2015 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2016 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2017 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2018 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2019 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2020 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2021 r.	Prognoza 2022*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
010	ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	18 463,26	20 545,40	25 535,71	15 462,84	23 098,43	22 703,55	42 837,18	25 644,50
020	LEŚNICTWO	37 944,86	32 661,16	32 465,28	33 114,60	33 644,14	39 232,32	27 553,90	37 000,00
600	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	1 119 781,06	5 805 779,01	8 512 430,75	4 635 469,01	352 802,97	3 266 123,89	1 811 384,31	4 159 052,69
700	GOSPODARKA MIESZKANIOWA	456 649,71	584 116,70	740 698,47	1 041 398,47	720 745,17	1 502 700,43	1 015 527,35	9 287 515,35
710	DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	1 581 543,48	1 626 883,02	1 602 452,84	1 593 956,31	1 692 433,75	1 937 463,48	2 261 651,12	2 125 120,00
750	ADMINISTRACJA PUBLICZNA	680 300,52	594 453,24	549 130,26	520 225,17	555 802,64	596 282,61	674 524,00	658 237,37
751	URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY PAŃSTWOWEJ, KONTROLI I OCHRONY PRAWA ORAZ SĄDOWNICTWA	0,00	0,00	0,00	51 708,60	0,00	0,00	0,00	0,00
752	OBRONA NARODOWA	0,00	0,00	0,00	39 376,00	41 618,16	40 200,00	0,00	0,00
754	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA	3 798 795,76	3 973 906,97	4 375 561,67	4 623 280,11	4 764 991,89	5 761 758,59	5 653 175,49	6 352 550,28
755	WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	0,00	184 252,57	187 326,01	187 254,12	197 531,47	197 988,35	197 976,18	198 000,00
756	DOCHODY OD OSÓB PRAWNYCH, OD OSÓB FIZYCZNYCH I OD INNYCH JEDNOSTEK NIEPOSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM	18 479 767,14	20 579 956,02	22 786 173,66	26 592 072,64	29 228 834,13	29 569 409,34	33 067 440,37	35 546 592,20
758	RÓŻNE ROZLICZENIA	9 436 328,95	9 259 415,02	9 264 143,18	9 705 200,86	11 423 578,67	13 882 392,28	20 536 801,50	21 995 925,40
801	OŚWIATA I WYCHOWANIE	127 783,51	144 831,55	560 820,04	454 864,00	260 226,18	413 386,61	489 656,84	483 528,59
851	OCHRONA ZDROWIA	1 787 323,52	1 690 141,78	1 497 497,54	1 300 928,57	1 171 627,57	1 210 388,97	1 801 704,44	1 826 428,00
852	POMOC SPOŁECZNA	7 248 450,54	8 926 769,06	7 785 485,99	9 246 971,27	11 782 113,29	14 335 252,03	14 790 511,24	18 552 532,38

Dział	Treść	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2015 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2016 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2017 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2018 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2019 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2020 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2021 r.	Prognoza 2022*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
853	POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	945 754,24	1 103 437,12	1 057 682,20	1 188 439,60	1 284 183,92	1 514 518,04	1 406 712,64	2 027 926,65
854	EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	338 862,06	302 607,12	308 710,51	328 047,95	366 728,43	320 262,78	470 451,15	446 527,60
855	RODZINA	0,00	0,00	1 981 604,96	2 163 869,02	2 183 885,09	2 482 804,51	2 555 642,11	2 200 628,00
900	GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	129 899,04	126 758,04	113 678,55	323 521,08	29 836,71	20 547,20	76 444,63	28 000,00
I	OGÓŁEM DOCHODY	46 187 647,65	54 956 513,78	61 381 397,62	64 045 160,22	66 113 682,61	77 113 414,98	86 879 994,45	105 951 209,01
	w tym:								
	dochody bieżące	45 064 267,25	49 208 026,09	52 769 610,10	58 741 416,76	64 996 734,00	72 798 808,87	82 682 842,99	89 954 001,83
	dochody majątkowe	1 123 380,40	5 748 487,69	8 611 787,52	5 303 743,46	1 116 948,61	4 314 606,11	4 197 151,46	15 997 207,18
II	zadłużenie powiatu na koniec roku	1 401 468,00	291 192,00	0,00	198 297,00	126 189,00	54 081,00	0,00	0,00
III	wsk. % zadłużenie/dochody ogółem (II/I)	3,03%	0,53%	0,00%	0,31%	0,19%	0,07%	0,00%	0,00%

* prognoza na dzień 31/12/2022

Wykres nr 17. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022

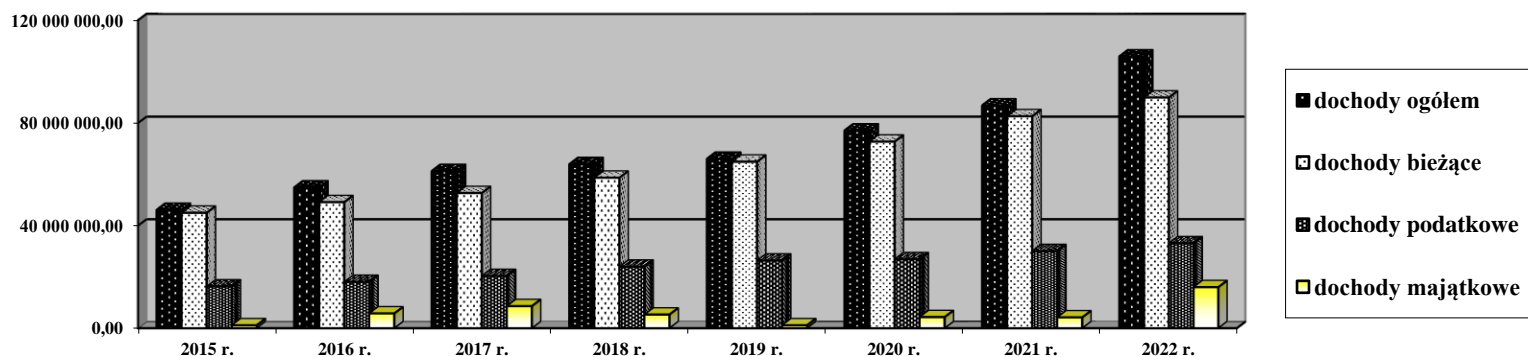

Tabela nr 30. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022

ROK	DOCHODY OGÓLEM	w tym:			LICZBA MIESZKAŃCÓW POWIATU WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	DOCHODY W PRZELICZENIU NA MIESZKAŃCA			
		dochody bieżące	w tym:			DOCHODY OGÓLEM (2/6)	w tym:		
			dochody podatkowe	dochody majątkowe			dochody bieżące (3/6)	dochody podatkowe (4/6)	dochody majątkowe (5/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2015	46 187 647,65	45 064 267,25	16 298 109,05	1 123 380,40	70 430	655,80	639,85	231,41	15,95
2016	54 956 513,78	49 208 026,09	18 068 300,32	5 748 487,69	70 796	776,27	695,07	255,22	81,20
2017	61 381 397,62	52 769 610,10	20 357 158,05	8 611 787,52	71 182	862,32	741,33	285,99	120,98
2018	64 045 160,22	58 741 416,76	23 989 396,94	5 303 743,46	71 705	893,18	819,21	334,56	73,97
2019	66 113 682,61	64 996 734,00	26 397 219,76	1 116 948,61	72 179	915,97	900,49	365,72	15,48
2020	77 113 414,98	72 798 808,87	26 924 351,32	4 314 606,11	72 565	1 062,68	1 003,22	371,04	59,46
2021	86 879 994,45	82 682 842,99	30 074 196,36	4 197 151,46	72 856	1 192,49	1 134,88	412,79	57,61
2022*	105 951 209,01	89 954 001,83	33 146 149,20	15 997 207,18	73 991	1 431,95	1 215,74	447,98	216,21

* prognoza na dzień 31/12/2022

Wykres nr 18. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022

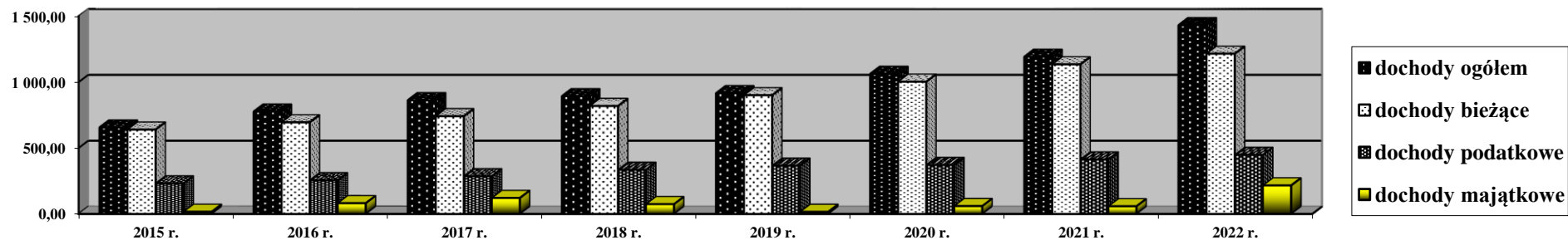

Tabela nr 31. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022

Dział	Treść	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2015 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2016 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2017 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2018 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2019 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2020 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2021 r.	Prognoza 2022*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
010	ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	18 463,26	20 545,40	25 535,71	15 462,84	23 107,63	22 703,55	42 837,18	25 644,50
020	LEŚNICTWO	37 944,86	32 661,16	32 465,28	33 114,60	68 432,14	69 816,60	76 020,27	86 800,00
600	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	6 293 148,13	11 293 083,39	17 910 713,68	14 809 392,56	9 217 217,35	7 995 377,25	7 125 870,85	29 372 381,06
700	GOSPODARKA MIESZKANIOWA	210 574,07	319 223,77	543 855,61	688 585,73	489 561,26	428 084,30	606 320,00	682 908,00
710	DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	1 714 724,42	1 846 774,81	2 172 650,58	2 232 906,67	2 461 559,19	946 803,01	2 556 497,43	4 361 699,17
750	ADMINISTRACJA PUBLICZNA	7 160 358,63	7 322 573,10	7 426 868,90	7 671 204,90	9 013 582,39	10 658 013,08	10 411 578,56	12 735 638,37
751	URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY PAŃSTWOWEJ, KONTROLI I OCHRONY PRAWA ORAZ SĄDOWNICTWA	0,00	0,00	0,00	51 708,60	0,00	0,00	0,00	0,00
752	OBRONA NARODOWA	0,00	0,00	0,00	39 376,00	41 618,16	40 200,00	0,00	0,00
754	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA	3 814 788,97	3 982 149,06	4 388 065,80	4 642 940,33	4 770 679,70	5 853 062,69	5 662 820,28	7 612 551,89
755	WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	0,00	184 252,57	187 326,01	187 254,12	197 531,47	197 988,35	197 976,18	198 000,00
757	OBSŁUGA DŁUGU PUBLICZNEGO	46 690,33	19 759,93	2 528,05	22,60	2 566,25	1 489,82	200,03	0,00
758	RÓŻNE ROZLICZENIA	0,00	0,00	0,00	0,00	380 909,00	1 021 940,00	944 044,00	2 082 234,00
801	OŚWIATA I WYCHOWANIE	9 004 272,81	8 896 442,88	9 339 775,69	9 624 778,63	10 693 850,16	12 477 174,64	13 745 210,96	15 868 239,16
851	OCHRONA ZDROWIA	1 787 323,52	1 690 141,78	1 497 497,54	1 300 928,57	1 171 627,57	1 210 388,97	1 701 704,44	1 826 428,00
852	POMOC SPOŁECZNA	10 677 409,19	11 775 084,40	8 996 380,59	13 002 550,01	12 535 593,96	16 267 569,93	18 942 320,94	22 035 213,44
853	POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	2 398 074,74	2 719 033,07	2 828 114,07	3 078 728,67	3 444 938,38	3 886 974,82	3 872 482,38	5 101 785,45

Dział	Treść	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2015 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2016 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2017 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2018 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2019 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2020 r.	Wykonanie na dzień 31 grudnia 2021 r.	Prognoza 2022*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
854	EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	1 483 988,47	1 609 188,59	1 654 015,30	1 740 342,50	1 913 282,19	2 083 082,79	2 924 176,27	3 843 590,60
855	RODZINA	0,00	0,00	4 235 657,02	4 497 319,52	4 596 034,55	5 109 053,21	5 329 371,83	5 314 291,85
900	GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	117 356,29	96 321,44	102 060,64	569 082,95	950,00	11 063,85	9 243,90	38 000,00
921	KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	33 796,55	34 110,71	35 173,08	50 156,56	34 285,25	28 000,00	28 000,00	29 000,00
926	KULTURA FIZYCZNA	9 050,33	10 328,93	12 025,29	11 237,37	8 222,54	8 381,57	7 950,51	18 000,00
I	OGÓLEM WYDATKI	44 807 964,57	51 851 674,99	61 390 708,84	64 247 093,73	61 065 549,14	68 317 168,43	74 184 626,01	111 232 405,49
	w tym:								
	wydatki bieżące	40 212 920,12	42 766 271,34	45 279 453,91	48 484 219,20	53 581 697,66	61 343 293,56	65 992 416,79	79 947 711,28
	wydatki majątkowe	4 595 044,45	9 085 403,65	16 111 254,93	15 762 874,53	7 483 851,48	6 973 874,87	8 192 209,22	31 284 694,21

* prognoza na dzień 31/12/2022

Wykres nr 19. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022

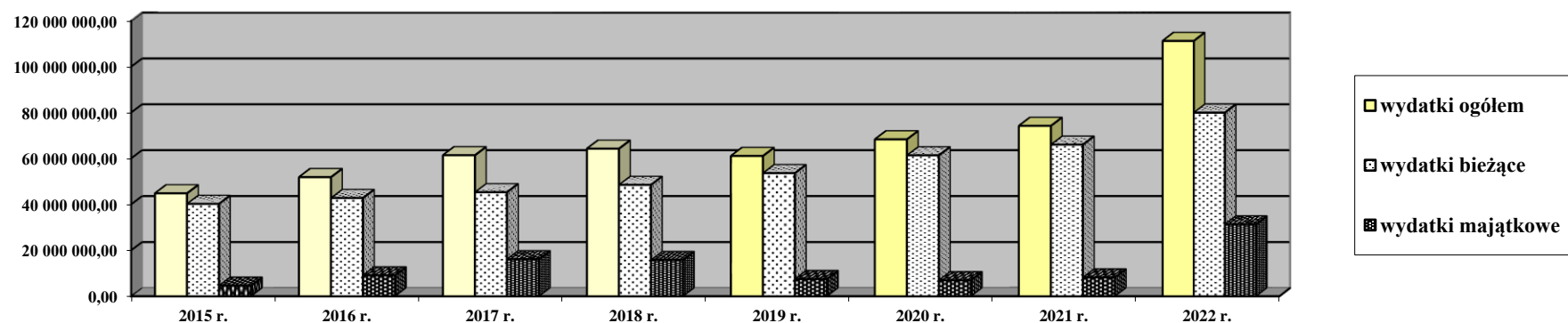

Tabela nr 32. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022

ROK	WYDATKI OGÓLEM	w tym:		LICZBA MIESZKAŃCÓW POWIATU WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	WYDATKI W PRZELICZENIU NA MIESZKAŃCA		
		wydatki bieżące	wydatki majątkowe		WYDATKI OGÓLEM (2/5)	w tym:	
						wydatki bieżące (3/5)	wydatki majątkowe (4/5)
1	2	3	4	5	6	7	8
2015	44 807 964,57	40 212 920,12	4 595 044,45	70 430	636,21	570,96	65,24
2016	51 851 674,99	42 766 271,34	9 085 403,65	70 796	732,41	604,08	128,33
2017	61 390 708,84	45 279 453,91	16 111 254,93	71 182	862,45	636,11	226,34
2018	64 247 093,73	48 484 219,20	15 762 874,53	71 705	895,99	676,16	219,83
2019	61 065 549,14	53 581 697,66	7 483 851,48	72 179	846,03	742,35	103,68
2020	68 317 168,43	61 343 293,56	6 973 874,87	72 565	941,46	845,36	96,10
2021	74 184 626,01	65 992 416,79	8 192 209,22	72 856	1 018,24	905,79	112,44
2022*	111 232 405,49	79 947 711,28	31 284 694,21	73 991	1 503,32	1 080,51	422,82

* prognoza na dzień 31/12/2022

Wykres nr 20. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 - 2022

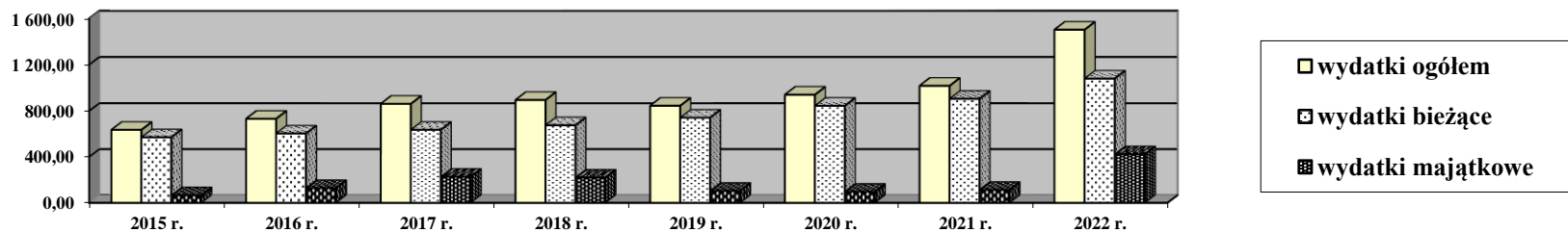

Tabela nr 33. Wydatki inwestycyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022

Lp.	Treść	Nakłady inwestycyjne 2015 - 2022	w tym:								Struktura %
			2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I. ZADANIA WŁASNE											
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu rolnictwa i łowiectwa	54 614,95	4 397,25	7 656,75	15 316,45	0,00	12 300,00	0,00	0,00	14 944,50	0,055%
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu utrzymania dróg	83 733 144,63	4 022 377,47	8 881 988,83	15 538 611,44	12 356 470,23	6 819 481,87	5 505 446,67	4 235 954,06	26 372 814,06	84,163%
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu gospodarki nieruchomościami	2 180,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2 180,50	0,00	0,00	0,00	0,002%
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu działalności usługowej	1 656 956,73	0,00	0,00	5 535,00	5 220,00	87 628,94	172 588,65	85 871,97	1 300 112,17	1,665%
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu administracji publicznej	1 218 352,79	292 545,52	66 825,29	213 981,86	16 438,95	9 162,27	83 300,00	415 880,90	120 218,00	1,225%
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej	455 500,00	3 000,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	317 500,00	50 000,00	80 000,00	0,458%
	wydatki inwestycyjne	3 160 547,23	14 173,23	41 567,63	104 291,90	51 175,53	121 583,69	156 785,57	868 184,91	1 802 784,77	3,177%

Lp.	Treść	Nakłady inwestycyjne 2015 - 2022	w tym:								Struktura %	
			2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.		
1	na zadania z zakresu oświaty i edukacyjnej opieki wychowawczej											
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu pomocy społecznej i polityki społecznej	8 529 373,60	190 835,18	24 890,15	208 369,83	2 805 372,16	431 514,21	738 253,98	2 536 317,38	1 593 820,71	8,573%	
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu ochrony środowiska	610 451,91	67 715,80	17 990,00	25 148,45	499 597,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,614%	
	RAZEM ZADANIA WŁASNE	99 421 122,34	4 595 044,45	9 045 918,65	16 111 254,93	15 734 274,53	7 483 851,48	6 973 874,87	8 192 209,22	31 284 694,21	99,932%	
II. ZADANIA ZLECONE												
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu działalności usługowej	3 985,00	0,00	3 985,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,004%	
	wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej	64 100,00	0,00	35 500,00	0,00	28 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,064%	
	RAZEM ZADANIA ZLECONE	68 085,00	0,00	39 485,00	0,00	28 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,068%	
	OGÓLEM (I + II)	99 489 207,34	4 595 044,45	9 085 403,65	16 111 254,93	15 762 874,53	7 483 851,48	6 973 874,87	8 192 209,22	31 284 694,21	100,000%	

2.6.1 Mienie Powiatu – własność nieruchomości

Informacja o stanie mienia Powiatu Łódzkiego Wschodniego na dzień 31.12.2022 r.

1. Starostwo Powiatowe w Łodzi

Siedziba Starostwa Powiatowego w Łodzi znajduje się przy ul. H. Sienkiewicza 3, 90-113 Łódź. Nieruchomość gruntowa zabudowana, oznaczona numerem działki 39/11 o powierzchni 0,0477 ha, położona w Łodzi, obręb S-6. Powiat Łódzki Wschodni posiada udział w prawie własności ww. nieruchomości w wysokości 304/1000. Prawo własności Powiatu Łódzkiego Wschodniego ujawnione jest w księdze wieczystej LD1M/00065381/1.

Rysunek nr 11. Siedziba Starostwa Powiatowego w Łodzi

2. Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego wynajmuje pomieszczenia w budynku mieszczącym się w Łodzi, przy ul. Narutowicza 7/9, na podstawie umowy najmu ze Spółdzielnią Gastronomiczną „Kaskada” z dnia 29.11.2007 r.

3. Powiatowy Urząd Pracy Łódź-Wschód

Powiatowy Urząd Pracy Łódź – Wschód korzysta z pomieszczeń znajdujących się w budynku mieszczącym się w Łodzi przy ul. Częstochowskiej 40/52 na podstawie umowy użyczenia zawartej w dniu 15 marca 2012 r. pomiędzy Województwem Łódzkim a Powiatem Łódzkim Wschodnim.

4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie korzysta z części budynku położonego w Łodzi, Aleja Marszałka Józefa Piłsudskiego 133d na podstawie umowy najmu lokalu użytkowego z dnia 13 listopada 2018 r. zawartej pomiędzy Specjalistycznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „FEL-MED.” Sp. z o.o. a Powiatem Łódzkim Wschodnim.

5. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej Powiatu Łódzkiego Wschodniego z siedzibą w Koluszkach

Siedziba Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej znajduje się przy ul. Słowackiego 28, 95-040 Koluszki. Nieruchomość gruntowa oznaczona numerem działki 24 oraz 28 o powierzchni łącznej 1,9368 ha, stanowiąca własność Skarbu Państwa, oddana w trwały zarząd Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Koluszkach.

6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koluszkach

Siedziba Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej znajduje się przy ul. Korczaka 5, 95-040 Koluszki. Nieruchomość gruntowa oznaczona numerem działki 18/9 o powierzchni 0,4921 ha, obręb 7 miasta Koluszki. Nieruchomość pozostaje w trwałym zarządzie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Koluszkach. Prawo własności Powiatu Łódzkiego Wschodniego ujawnione jest w księdze wieczystej LD1B/00029232/7.

Rysunek nr 12. Siedziba poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

7. Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy w Koluszkach

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy korzysta z części budynków znajdujących się w Koluszkach przy ul. Budowlanych 8 na podstawie porozumienia nr 1/2016 z dnia 22.12.2016 r. zawartego z Zespołem Szkół nr 2 w Koluszkach.

Rysunek nr 13. Siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego

8. Zespół Szkół Nr 1 w Koluszkach

Siedziba Zespołu Szkół nr 1 znajduje się przy ul. Wigury 2, 95-040 Koluszki. Nieruchomość gruntowa oznaczona numerem działki 526/7 o powierzchni 1,8654 ha, obręb 4 miasta Koluszki. Nieruchomość pozostaje w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Nr 1 w Koluszkach. Prawo własności Powiatu Łódzkiego Wschodniego ujawnione jest w księdze wieczystej LD1B/00030081/3.

Rysunek nr 14. Siedziba Zespołu Szkół Nr 1 w Koluszkach

9. Zespół Szkół Nr 2 w Koluszkach

Siedziba Zespołu Szkół Nr 2 mieści się przy ul. Budowlanych 8, 95-040 Koluszki. Nieruchomość gruntowa oznaczona numerem działki 167/2 o powierzchni 1,8742 ha, obręb 5 miasta Koluszki. Nieruchomość pozostaje w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Nr 2 w Koluszkach. Prawo własności Powiatu Łódzkiego Wschodniego ujawnione jest w księdze wieczystej LD1B/00027168/3.

Rysunek nr 15. Siedziba Zespołu Szkół Nr 2 w Koluszkach

10. I Liceum Ogólnokształcące im. H. Sienkiewicza w Koluszkach

Siedziba I Liceum Ogólnokształcącego mieści się przy ul. Kościuszki 16, 95-040 Koluszki. Nieruchomość gruntowa oznaczona numerem działki 362/3 o powierzchni 1,5859 ha, obręb 5 miasta Koluszki. Udział Powiatu Łódzkiego Wschodniego w prawie własności wynosi 5754/16633 i pozostaje w trwałym zarządzie I Liceum Ogólnokształcącego im. H. Sienkiewicza w Koluszkach. Udział w prawie własności ujawniony jest w księdze wieczystej LD1B/00029084/4.

Rysunek nr 16. Siedziba I Liceum Ogólnokształcącego im. H. Sienkiewicza w Koluszkach

11. Dom Pomocy Społecznej w Lisowicach

Siedziba Domu Pomocy Społecznej mieści się w Lisowicach 13, 95-040 Koluszki. Nieruchomość gruntowa oznaczona numerem działki 24/2 o pow. 6,9500 ha, obręb Lisowice. Nieruchomość pozostaje w trwałym zarządzie Domu Pomocy Społecznej w Lisowicach. Prawo własności Powiatu Łódzkiego Wschodniego ujawnione jest w księdze wieczystej LD1B/00028519/6.

Rysunek nr 17. Siedziba Domu Pomocy Społecznej w Lisowicach

12. Dom Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze

Siedziba Domu Pomocy Społecznej znajduje się w Wiśniowej Górze przy ul. Tuszyńskiej 56, 95-020 Andrespol. Nieruchomość gruntowa oznaczona numerem działki 128/3 oraz 128/4 o powierzchni łącznej 3,5186 ha, obręb Wiśniowa Góra. Nieruchomość pozostaje w trwałym zarządzie Domu Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze. Prawo własności Powiatu Łódzkiego Wschodniego ujawnione jest w księdze wieczystej LD1M/00044252/5.

Rysunek nr 18. Siedziba Domu Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze

13. Dzienny Dom Pomocy

Siedziba Dziennego Domu Pomocy mieści się w Wiśniowej Górze przy ul. 1 maja 5/7, 95-020 Andrespol, w części budynku zajmowanego przez Dom Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze. Nieruchomość pozostaje w trwałym zarządzie Domu Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze. Prawo własności Powiatu Łódzkiego Wschodniego ujawnione jest w księdze wieczystej LD1M/00044252/5.

Rysunek nr 19. Siedziba Dziennego Domu Pomocy

2.7. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie stosowaną metodą wspierającą opis i analizę pozycji rozwojowej obszarów. Jej nazwa wywodzi się od skrótu (pierwszych liter) angielskich słów:

- Strengths – silne strony, atuty,
- Weaknesses – słabe strony, słabości,
- Opportunities – szanse, możliwości,
- Threats – zagrożenia.

Pozwala ona na uporządkowanie wiedzy o charakterystyce danego obszaru w układzie czterech kategorii: mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń, przy czym poszczególne kategorie definiowane są jako:

- a) mocne strony – korzystne okoliczności wewnętrzne, pozytywne cechy rzeczywistości, sprzyjające rozwojowi,
- b) słabe strony – niekorzystne okoliczności wewnętrzne, negatywne cechy rzeczywistości stanowiące bariery lub ograniczenia rozwoju,
- c) szanse – korzystne okoliczności zewnętrzne, pozytywne tendencje, jakie niesie przyszłość lub pozytywne okoliczności tkwiące w otoczeniu (pozytywne uwarunkowania zewnętrzne rozwoju),
- d) zagrożenia – niekorzystne okoliczności zewnętrzne, negatywne tendencje, jakie niesie przeszłość lub negatywne okoliczności tkwiące w otoczeniu (negatywne uwarunkowania zewnętrzne rozwoju).

Tabela nr 34. Analiza SWOT – sfera gospodarcza

Sfera gospodarcza	
Mocne Strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjność inwestycyjna z uwagi na lokalizację autostrady przebiegającej przez teren Powiatu i sieci kolejowej • Wspólna polityka inwestycyjna gmin i Powiatu • Potencjał położenia Powiatu w sąsiedztwie z Łodzią • Dobrze rozwinięta działalność w sferze transportu towarowego • Rozwój handlu (funkcjonujące bazy i targowiska o znaczeniu krajowym) • Rolnictwo oparte na gospodarstwach rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska konkurencyjność Powiatu w zakresie rynku pracy • Dysproporcja struktury podaży i popytu na lokalnym rynku pracy • Niekorzystna struktura agrarna • Niska bonitacja gleb
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał oferty terenów pod inwestycje (gminy: Tuszyn, Brójce, Rzgów, Koluszki, Nowosolna) • Wsparcie sfery gospodarczej i rolnictwa z funduszy Unii Europejskiej • Popyt na żywność wysokiej jakości i żywność ekologiczną • Wprowadzenie na rynek pracy osób biernych zawodowo 	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracja zarobkowa mieszkańców Powiatu • Niekorzystne warunki rozwoju dla prowadzenia działalności gospodarczej • Okresowe susze hydrologiczne

Tabela nr 35. Analiza SWOT – sfera społeczna

Sfera społeczna	
Mocne Strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał edukacyjny młodego pokolenia • Rozwój bazy lokalowej i oferty szkół ponadpodstawowych • Aktywizacja obszarów wiejskich dzięki działającym organizacjom pozarządowym, jednostkom OSP, Kołom Gospodyń Wiejskich, Lokalnych Grup Działania • Ciągły rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej i współpracy z powiatami sąsiednimi • Rozwój infrastruktury społecznej i systemu opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych oraz niepełnosprawnych • Dostępność sprzętu rehabilitacyjnego dla mieszkańców Powiatu • Rozwinięta baza infrastruktury sportowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczne środki finansowe w budżecie Powiatu na współpracę z organizacjami pozarządowymi • Niewystarczające środki na pomoc społeczną • Niewystarczająca świadomość społeczna w zakresie uzależnień i przeciwdziałania uzależnieniom • Bariery społeczne i architektoniczne • Niska dostępność w zakresie świadczenia specjalistycznych usług medycznych na terenie Powiatu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowywanie oferty edukacyjnej szkół do potrzeb przyszłych pracodawców • Wykorzystanie potencjału łódzkiego ośrodka kształcenia akademickiego przez mieszkańców Powiatu • Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie kształcenia praktycznego • Propagowanie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia • Popyt na produkty tradycyjne • Możliwość wsparcia w zakresie polityki społecznej i edukacji (źródła krajowe i zagraniczne) • Wzrastająca świadomość mieszkańców o zagrożeniach bezpieczeństwa • Działania zmierzające do deinstytucjonalizacji instytucji w zakresie polityki społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa • Problemy strukturalne w służbie zdrowia • Rosnące zagrożenie chorobami cywilizacyjnymi • Pauperyzacja społeczeństwa • Brak mieszkań chronionych, socjalnych, komunalnych w gminach • Intensywna wycinka lasów • Zagrożenie dla zdrowia mieszkańców wynikające z zanieczyszczonego powietrza

Tabela nr 36. Analiza SWOT – zasoby i powiązania funkcjonalno - przestrzenne

Zasoby i powiązania funkcjonalno - przestrzenne	
Mocne Strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał centralnego położenia w Polsce i województwie • Dobrze rozwinięta sieć drogowa z infrastrukturą pomocniczą • Rozwój ciągów pieszo-jezdných i ścieżek rowerowych • Rozwój powiązań funkcjonalno-przestrzennych (tunele pod torami kolejowymi) • Dobra komunikacja zewnętrzna Powiatu • Łódzka Kolej Aglomeracyjna zapewniająca dobre połączenie kolejowe z Łodzią i regionem 	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo rozwinięta baza turystyczna • Słabo rozwinięta sieć stacji do ładowania pojazdów elektrycznych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Korzyści płynące z lokalizacji w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym • Obszar TEN-T (Transeuropejskie Sieci Transportowe) • Budowa Kolei Dużych Prędkości • Rozwój informacji cyfrowej i usług internetowych • Rozwój turystyki ze szczególnym uwzględnieniem turystyki sobotnio-niedzielnej • Środki finansowe z programów unijnych i krajowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek znaczenia transportu kolejowego pod względem towarowym

2.8. Analiza badania ankietowego – opinia mieszkańców Powiatu

Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 – 2030 opracował ankietę hierarchizacji celów i zadań w przygotowywanej Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w okresie sierpień – wrzesień 2022 r. Ankieta została umieszczona na stronie internetowej Powiatu oraz w mediach społecznościowych. W sumie wypełnionych zostało 606 ankiet.

Respondenci udzielali odpowiedzi na pytania o kluczowym znaczeniu dla kierunków rozwoju Powiatu.

Zakres tematyczny przedmiotowej ankiety uwzględniał pytania w obszarze 6 zagadnień. Wyniki ankiety zostały przedstawione w formie wykresów od nr 12 do nr 24, które obrazują udzielane odpowiedzi w zakresie tych zagadnień, w podziale na szczegółowość zadawanych pytań w ramach danego obszaru.

W ankiecie wzięło udział 606 osób: 312 kobiet i 294 mężczyzn. Najbardziej liczną grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku 20-39 lat (36% ankietowanych) oraz osoby w wieku 40-59 lat (35,5%).

Ponad jedna trzecia ankietowanych (34%) posiada wykształcenie wyższe, drugą najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim (31,4%), a najmniej jest respondentów z wykształceniem zasadniczym (18,6%) i podstawowym (16%).

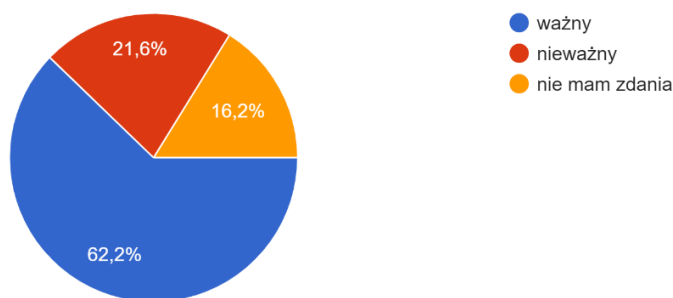
Najchętniej w ankiecie wypowiedzieli się mieszkańcy gminy Koluszki (24,4%), kolejną grupą byli mieszkańcy gminy Andrespol (22,9%), kolejne gminy to: Brójce (19,8%), Tuszyn (12%), Rzgów (11,1%) oraz Nowosolna (9,7%).

WYNIKI ANKIETY

I. Rozwój infrastruktury technicznej

Wykres nr 21. I.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej

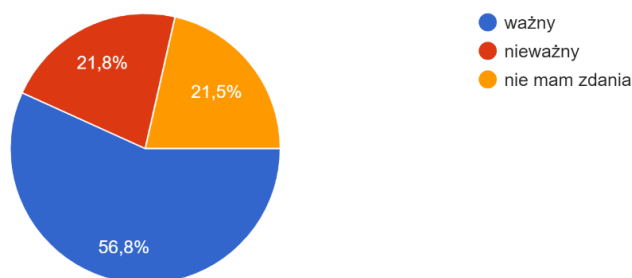
I. Rozwój infrastruktury technicznej I.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej
606 odpowiedzi

Wykres nr 22. I.2 Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii

I.2 Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii

606 odpowiedzi

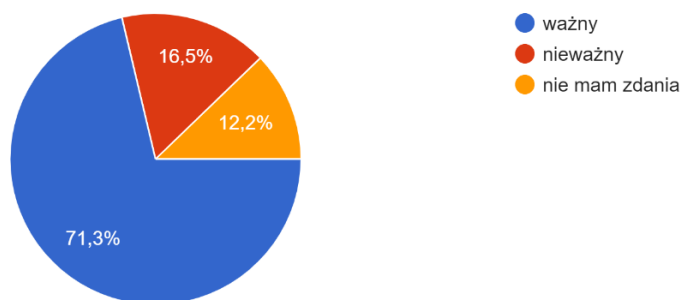

II. Poprawa jakości życia mieszkańców

Wykres nr 23. II.1 Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

II. Poprawa jakości życia mieszkańców II.1 Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

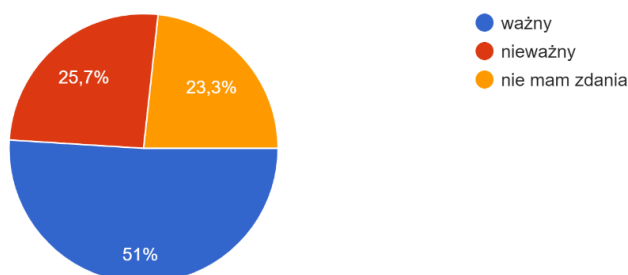
606 odpowiedzi

Wykres nr 24. II.2 Wzmacnianie polityki prorodzinnej, zapobieganie dysfunkcjonalności, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu

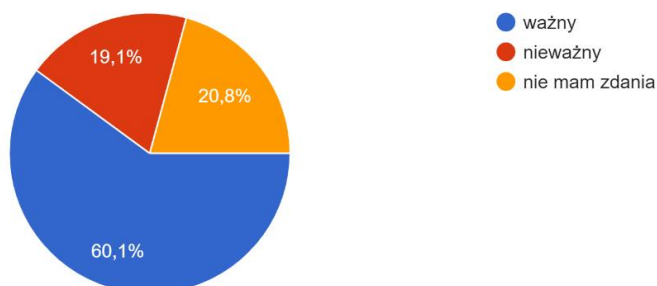
II.2 Wzmacnianie polityki prorodzinnej, zapobieganie dysfunkcjonalności, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu

606 odpowiedzi

Wykres nr 25. II.3 Rozwiązywanie problemów społecznych

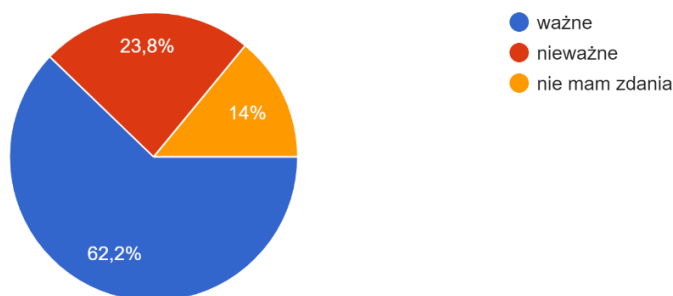
II.3 Rozwiązywanie problemów społecznych
606 odpowiedzi

III. Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego

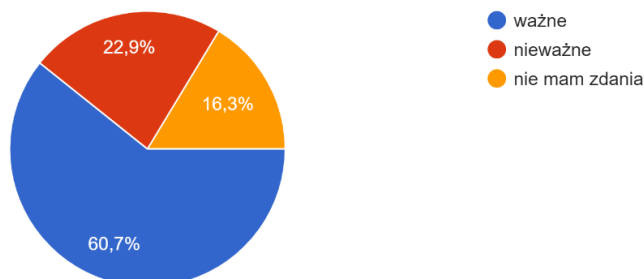
Wykres nr 26. III.1 Dostosowanie szkolnictwa do potrzeb lokalnego rynku pracy i popularyzacja szkolnictwa zawodowego

III. Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego III.1 Dostosowanie szkolnictwa do potrzeb lokalnego rynku pracy i popularyzacja szkolnictwa zawodowego
606 odpowiedzi

Wykres nr 27. III.2 Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych – wyniki ankiety

III.2 Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych
606 odpowiedzi

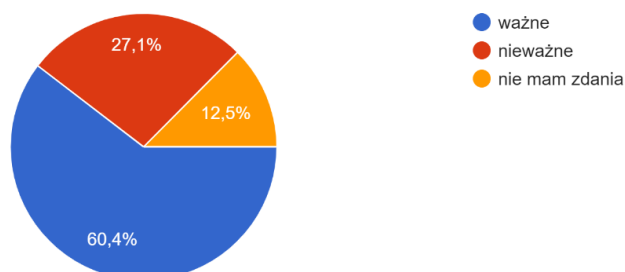

IV. Aktywizacja lokalnego rynku pracy

Wykres nr 28. IV.1 Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w celu tworzenia miejsc pracy

IV. Aktywizacja lokalnego rynku pracy IV.1 Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w celu tworzenia miejsc pracy

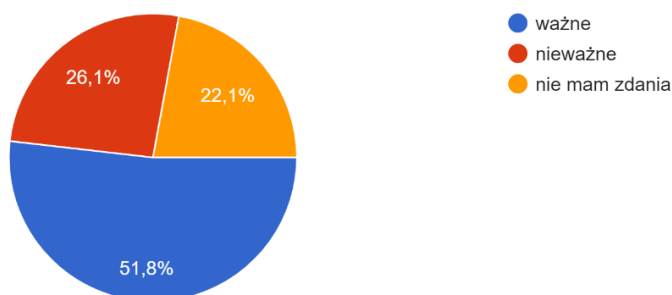
606 odpowiedzi

Wykres nr 29. IV.2 Wspieranie kształcenia ustawicznego celem dostosowania do rynku pracy

IV.2 Wspieranie kształcenia ustawicznego celem dostosowania do rynku pracy

606 odpowiedzi

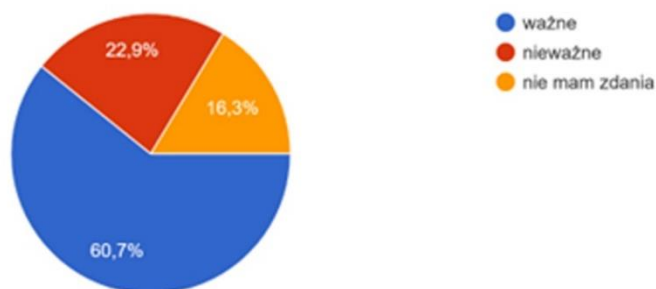

V. Promocja Powiatu

Wykres nr 30. V.1 Kreowanie pozytywnego wizerunku Powiatu

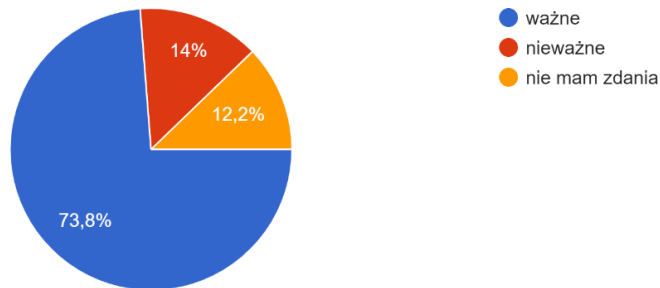
V. Promocja Powiatu V.1 Kreowanie pozytywnego wizerunku Powiatu

606 odpowiedzi

Wykres nr 31. V.2 Wspieranie działań służących umocnieniu tożsamości poprzez rozwój kultury, turystyki, rekreacji i sportu

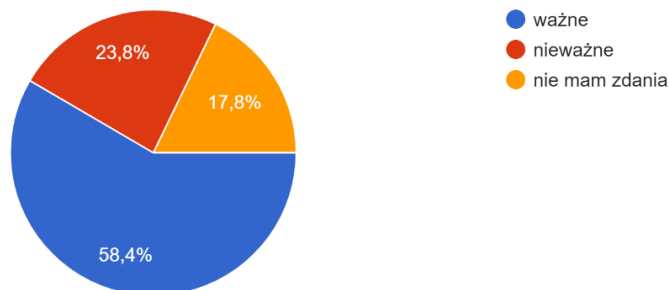
V.2 Wspieranie działań służących umocnieniu tożsamości poprzez rozwój kultury, turystyki, rekreacji i sportu
606 odpowiedzi

VI. Rozwój demokracji lokalnej

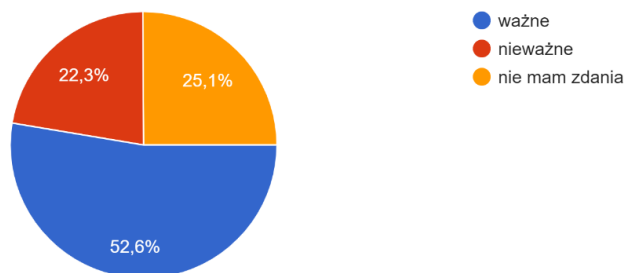
Wykres nr 32. VI.1 Cyfryzacja procesów obsługi mieszkańców Powiatu przez powiatowe jednostki organizacyjne

VI. Rozwój demokracji lokalnej VI.1 Cyfryzacja procesów obsługi mieszkańców Powiatu przez powiatowe jednostki organizacyjne
606 odpowiedzi

Wykres nr 33. VI.2 Wspieranie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych

VI.2 Wspieranie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych
606 odpowiedzi

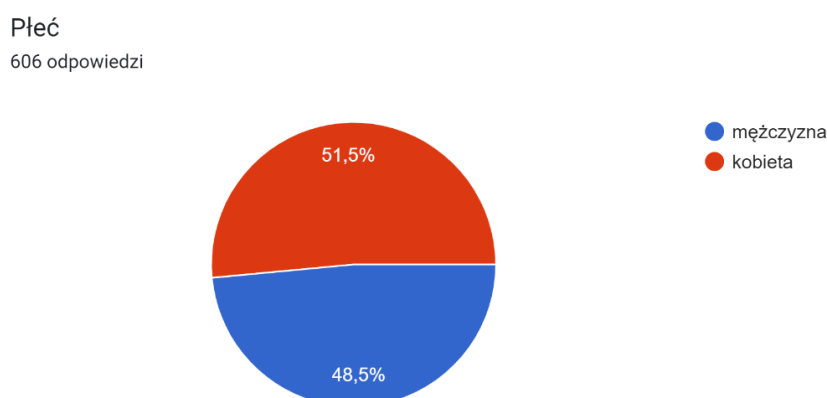

Wnioski z przeprowadzonych badań ankietowych

Po przeanalizowaniu udzielonych odpowiedzi w ramach prowadzonej ankietyzacji należy stwierdzić, że w opinii mieszkańców Powiatu Łódzkiego Wschodniego, hierarchizacja celów i zadań kształtuje się w sposób następujący:

- 1) Wspieranie działań służących umocnieniu tożsamości poprzez rozwój kultury, turystyki, rekreacji i sportu – 73,8% ankietowanych;
- 2) Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców – 71,3% ankietowanych;
- 3) Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej – 62,2% ankietowanych;
- 4) Dostosowanie szkolnictwa do potrzeb lokalnego rynku pracy i popularyzacja szkolnictwa zawodowego – 62,2% ankietowanych;
- 5) Kreowanie pozytywnego wizerunku Powiatu – 60,7% ankietowanych;
- 6) Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych – 60,7% ankietowanych;
- 7) Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w celu tworzenia miejsc pracy – 60,4% ankietowanych;
- 8) Rozwiązywanie problemów społecznych – 60,1% ankietowanych;
- 9) Cyfryzacja procesów obsługi mieszkańców Powiatu przez powiatowe jednostki organizacyjne – 58,4% ankietowanych;
- 10) Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii – 56,8% ankietowanych;
- 11) Wspieranie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych – 52,6% ankietowanych;
- 12) Wspieranie kształcenia ustawicznego celem dostosowania do rynku pracy – 51,8% ankietowanych;
- 13) Wzmacnianie polityki prorodzinnej, zapobieganie dysfunkcjonalności, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu – 51% ankietowanych.

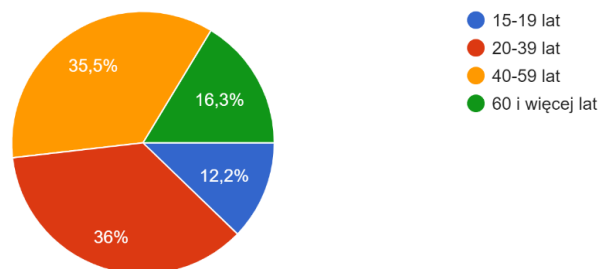
Wykres nr 34. Podział ankietowanych ze względu na płeć

Wykres nr 35. Podział ankietowanych ze względu na wiek

Wiek

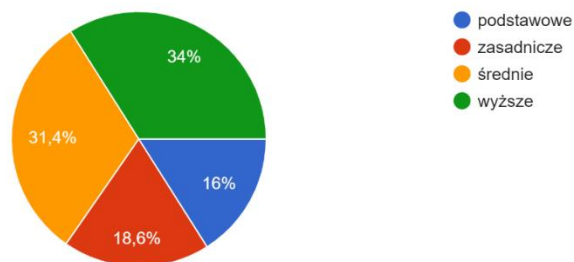
606 odpowiedzi

Wykres nr 36. Podział ankietowanych ze względu na wykształcenie

Wykształcenie

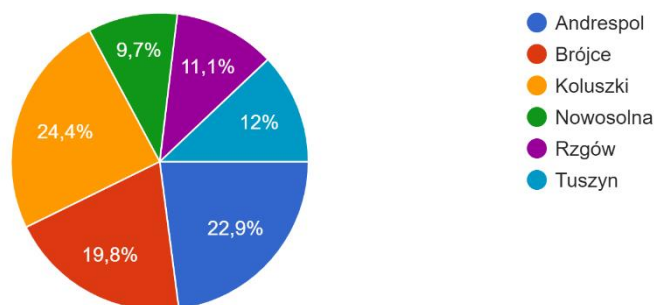
606 odpowiedzi

Wykres nr 37. Podział ankietowanych ze względu na miejsce zamieszkania

Mieszkaniec/mieszkanca gminy

606 odpowiedzi

3. Identyfikacja problemów

3.1. Sfera społeczna

Głównym celem Powiatu Łódzkiego Wschodniego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych mieszkańców Powiatu Łódzkiego Wschodniego, w szczególności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, przeciwdziałania marginalizacji jednostki i rodziny, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, pieczy zastępczej oraz współpracy z organizacjami poza rządowymi.

Opracowanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, przy współudziale pracowników innych jednostek organizacyjnych Powiatu realizujących zadania pomocy społecznej, wstępnej diagnozy do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 – 2030 pozwoliło określić najważniejsze zadania w zakresie polityki społecznej, zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Powiatu łódzkiego Wschodniego. Stąd przede wszystkim należy podjąć działania wzmacniające i wspierające jednostkę i rodzinę celem przywrócenia jej zdolności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Optymalna realizacja działań w zakresie polityki społecznej to przede wszystkim:

- 1) poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych;
- 2) ochrona osób i rodzin;
- 3) zapobieganie dysfunkcjonalności, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu;
- 4) rozwijanie systemu opieki nad osobami starszymi, samotnymi, długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi.;
- 5) propagowanie wspólnych działań lokalnych instytucji i organizacji o charakterze publicznym i niepublicznym, pozarządowym i kościelnym w celu diagnozowania problemów wymiany informacji przygotowania problemów z zakresu rozwiązywania problemów indywidualnych i społecznych oraz ich realizacji.

Powyższe działania będą na bieżąco aktualizowane i dostosowywane do potrzeb mieszkańców Powiatu, z uwzględnieniem jego potencjału społecznego, gospodarczego i ekonomicznego.

Stworzenie systemu pomocy całodobowej i dziennej dla osób chorych, niepełnosprawnych znacznie ułatwiłoby skuteczną realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej.

Problemem w skali Powiatu jest brak miejsc zapewniających osobom bezdomnym schronienia, szczególnie w okresie zimowym. Do chwili ogłoszenia pandemii COVID-19 zawsze 2- 3 miejsca były zabezpieczone w domach pomocy społecznej na terenie Powiatu.

Okres pandemii i okres zagrożenia epidemiologicznego spowodował sytuację, w której domy musiały dostosować swoją organizację do ochrony swoich mieszkańców przed zagrożeniem

wirusem Sars – Cov2, co z kolei wymusiło zamknięcie kilku miejsc dla osób bezdomnych. Stąd brak miejsc dla tej kategorii potrzebujących w Powiecie Łódzkim Wschodnim.

Kolejnym problemem jest zwiększona liczba kryzysów w rodzinie, sytuacji depresyjnych, słaba dostępność opieki psychiatrycznej i usług psychologicznych.

Pieczna zastępcza

Zmiany przepisów w zakresie finansowania zadań wspierania rodziny i pieczy zastępczej stwarzają coraz trudniejszą sytuację finansową, w tym w dziale polityki społecznej. Wzrost wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych, wzrost wysokości świadczeń przeznaczonych na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej, przy rekordowej ilości umieszczanych dzieci, powoduje znaczny wzrost wydatków w rozdziale pieczy zastępczej. Dodatkowo, wraz ze wzrostem ilości dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, następuje również wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych, jak i rodzinnych domów dziecka.

Osoby niepełnosprawne

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczone wg algorytmu na zadania Powiatu związane z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych są niewystarczające. Z roku na rok potrzeby w zakresie czy to likwidacji barier, czy też dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych lub zaopatrzenia w przedmioty i środki pomocnicze nie są zabezpieczone, przy rosnącym popycie.

Jedynie warsztaty terapii zajęciowej zostały zabezpieczone przez ustawodawcę, który wprowadził systematyczny coroczny wzrost kosztów utrzymania uczestnika warsztatu.

Reasumując:

Napotkane problemy i trudności w zakresie wskazanych zadań to przede wszystkim zabezpieczenie finansowe, które jest w wielu działaniach wyznacznikiem ich skutecznej realizacji. Bariera finansowa często utrudnia realizację wsparcia na rzecz potrzebujących.

3.2. Rynek pracy

Jednym z ważniejszych problemów powiatu łódzkiego wschodniego jest niedobór pracowników na rynku pracy, co jest kluczową barierą w rozwoju firm. W 2021 r. do Powiatowego Urzędu Pracy Łódź-Wschód zgłoszono 6301 wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, czyli ponad 25% więcej niż w 2020 r. i o ponad 34 % więcej niż w 2019 r., tj. przed wybuchem pandemii COVID-19, a równocześnie na koniec 2021 r. 58% bezrobotnych długotrwale pozostawało w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy Łódź-Wschód.

W rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy Łódź - Wschód ponad 83 % bezrobotnych znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ponowne wprowadzenie tych osób na rynek pracy jest procesem bardzo trudnym i długotrwałym. Długotrwała absencja na rynku pracy może powodować szereg niekorzystnych zjawisk o charakterze psychologicznym oraz może prowadzić do patologii społecznej.

W związku z powyższym w celu uzupełnienia luk na lokalnym rynku pracy niezbędne jest podjęcie nie tylko działań zachęcających osoby bezrobotne do podjęcia aktywności zawodowej, ale również działań zachęcających pracodawców do zatrudniania osób, które poza tym rynkiem pozostają od dłuższego czasu. Dodatkowo należy do aktywności zawodowej zachęcać osoby, które nie figurują obecnie w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy Łódź-Wschód.

Jedną z barier związanych z zapewnieniem siły roboczej firmom z Powiatu jest niski poziom aktywności zawodowej. W I kwartale 2022 r. w województwie łódzkim zbiorowość aktywnych zawodowo, którą tworzą pracujący oraz bezrobotni, liczyła 1178 tys. osób. Większość w tej grupie pod względem miejsca zamieszkania stanowili mieszkańcy miast (60,7%), natomiast ze względu na płeć przeważali mężczyźni (54,2%). Na podstawie informacji z Głównego Urzędu Statystycznego osoby aktywne zawodowo stanowiły 60% ludności w wieku 15-89 lat. Populacja biernych zawodowo jest specyficzna, jeżeli chodzi o zasoby dla rynku pracy. W ramach tej zbiorowości znajdują się bowiem zarówno osoby, które jeszcze nie weszły na rynek pracy (w tym większość uczącej się młodzieży), osoby, które już definitywnie z rynku pracy odeszły albo nigdy na rynek pracy nie trafią (część emerytów, rencistów, osoby utrzymujące się z innych źródeł niż praca), ale też osoby, które weszły na rynek pracy, potem częściowo się zdezaktywizowały i po przerwie na ten rynek pracy zechcą powrócić.

Istotną grupą będącą częścią tzw. bezrobocia ukrytego, czyli osób będących poza rejestrami urzędów pracy, są właściciele lub posiadacze samoistni lub zależni nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub podlegający ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe.

Konieczne jest podjęcie działań mających na celu aktywizację osób, które potencjalnie mogą podjąć aktywność zawodową, a tym samym w jak największym stopniu zniwelować lukę, która powstała na rynku pracy.

Kolejną barierą dla aktywizacji lokalnego rynku pracy jest niski poziom kształcenia ustawicznego – jak wynika z danych EUROSTATU, uczestnictwo dorosłych Polaków w kształceniu i szkoleniu dorosłych od lat utrzymuje się na niemal dwukrotnie niższym poziomie niż średnia dla krajów UE28 (w 2019 r. wyniosła 10,8%). Kształcenie przez całe życie, w warunkach szybkich zmian we współczesnej gospodarce, stało się więc koniecznością. Ma ono duże znaczenie dla rozwoju, nie tylko gospodarczego, lecz także społecznego i kulturowego. Obecny problem braku pracowników wynika w znacznym stopniu z braku rozwiniętego systemu szkoleń, dopasowanego do potrzeb rynku pracy.

Nie bez znaczenia dla rozwoju lokalnego rynku pracy jest również brak aktywności osób młodych będących poza rynkiem pracy i systemem kształcenia. Wśród barier, które utrudniają podjęcie aktywności zawodowej osób młodych jest m.in.: zbyt niskie lub nieodpowiednie wykształcenie, oczekiwania pracodawców dotyczące doświadczenia zawodowego i posiadanych umiejętności oraz dyspozycyjności pracownika, brak umiejętności poszukiwania pracy.

Proces dotarcia do osób młodych i biernych zawodowo oraz ich aktywizacja zawodowa powinny wpłynąć na zwiększenie zarówno współczynnika aktywności zawodowej, jak i wskaźnika zatrudnienia.

Wyzwaniem dla lokalnego rynku pracy jest również napływ obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Od dnia 24 lutego 2022 roku obywatele Ukrainy uciekający przed wojną mogą zarejestrować się w urzędzie pracy jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy. W okresie od 24.02.2022 r. do 31.10.2022 r. w PUP Łódź-Wschód z możliwości zarejestrowania jako osoby bezrobotne skorzystało 82 obywateli Ukrainy, w tym 69 kobiet. Na dzień 31.10.2022 r. w rejestrach PUP Łódź-Wschód pozostawało ogółem 37 obywateli Ukrainy, w tym 30 kobiet.

Stopa bezrobocia w powiecie łódzkim wschodnim jest na relatywnie niskim poziomie i tak na koniec września kształtowała się na poziomie 5,6%, taką samą wartość stopa bezrobocia osiągnęła również w województwie łódzkim. Dla kraju wskaźnik stopy bezrobocia wyniósł 5,1%.

Strukturę bezrobocia można analizować ze względu na następujące cechy: płeć, wiek, wykształcenie i czas pozostawania bez pracy. Szczegółowa analiza osób bezrobotnych pozwala na wyszczególnienie grup osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem, które w głównej mierze uzależnione jest od społeczno – ekonomicznych uwarunkowań. Bardzo często wiek stanowi o sytuacji na rynku pracy osoby bezrobotnej. Na rynku pracy problemy ze znalezieniem zatrudnienia mają osoby w wieku do 30 roku życia oraz powyżej 50 roku życia.

Pracodawcy zwracają szczególną uwagę na kwalifikacje zawodowe osób poszukujących pracy, poszukują pracowników przygotowanych do podjęcia zatrudnienia, posiadających doświadczenie zawodowe lub odpowiednie kwalifikacje dlatego tak trudno znaleźć prace osobom młodym. W powiecie łódzkim wschodnim na koniec I półrocza 2022 r. 30,6% bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych, a 15,1% bezrobotnym brakowało też tak oczekiwanego przez pracodawców doświadczenia zawodowego. Na koniec 31.10.2022 r. wartości te wyniosły odpowiednio: 30,2% bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych, a 14,1% doświadczenia zawodowego.

Ciągłe doskonalenie umiejętności i pozyskiwanie dodatkowych kwalifikacji zwiększa szanse na podjęcie zatrudnienia. Bezrobociem zagrożone są także osoby z niewielkim stażem pracy wskazującym na niewielkie doświadczenie zawodowe. Bezrobotni bez stażu pracy wg stanu na dzień 31.10.2022 r. stanowili 8,8% (145 osób) ogółu zarejestrowanych.

Analiza osób bezrobotnych ze względu na poziom wykształcenia wskazuje, iż najwyższe w Powiecie bezrobocie występuje w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej - wg stanu z końca października 2022 r. wynosi 437 osób, co stanowi 26,5% do ogółu zarejestrowanych. Drugą liczną grupę wśród pozostających bez pracy stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 21,9% (362 osoby) do ogółu zarejestrowanych. Ważną cechą bezrobocia jest również długość pozostawania bez pracy. Na koniec października 2022 r. 53,8% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy. Natomiast 31,4% bezrobotnych zarejestrowanych nie pracuje od pół roku.

Długotrwała absencja na rynku pracy może powodować szereg niekorzystnych zjawisk o charakterze psychologicznym oraz może prowadzić do patologii społecznej. Wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne wyróżnia się osoby będąc w szczególnej sytuacji na rynku

pracy: bezrobotni do 30 roku życia, długotrwale bezrobotni, powyżej 50 roku życia, bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej, bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, bezrobotni niepełnosprawni. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowią ponad 83,5% w odniesieniu do ogółu zarejestrowanych.

3.3. Edukacja

Demografia

Zmiany demograficzne od wielu lat zachodzące w Polsce, które znajdują swoje odbicie również w Powiecie Łódzkim Wschodnim, przejawiają się głównie w spadku liczby urodzeń, który jest efektem zmian społecznych i kulturowych w Polsce. Ta sytuacja ma wpływ na wiele dziedzin życia w naszym kraju, w tym min. na liczbę kandydatów do klas pierwszych szkół ponadpodstawowych, liczebność klas, a co za tym idzie koszty funkcjonowania szkół i wysokość subwencji oświatowej.

Na chwilę obecną w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat odczuwany jest jeszcze efekt reformy oświaty dotyczącej systemu szkolnictwa (likwidacja gimnazjów). W jej wyniku od 2019 roku w szkołach ponadpodstawowych funkcjonowały dwa roczniki uczniów: 2003 i 2004, dzięki którym od kilku lat liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych utrzymała się na zadawalającym poziomie. Po zakończeniu kształcenia przez uczniów technikum po gimnazjum w roku szkolnym 2022/2023, ten efekt już nie będzie działał. Uwzględniając przy tym liczbę urodzeń dzieci w województwie łódzkim, która rośnie do 2009 roku, a potem znów zaczyna spadać, należy spodziewać się ponownie problemów z rekrutacją uczniów do klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w najbliższych latach. Pewnym remedium może być jeszcze kumulacja w szkołach uczniów urodzonych w 2008 r. (od lipca do grudnia) i 2009 r. (cały rok) czyli uczniów, którzy jako siedmiolatkowie i sześciolatkowie poszli w 2015 roku do klas pierwszych szkół podstawowych (uczestnicy naboru do szkół ponadpodstawowych na rok szkolny 2023/2024). Aczkolwiek porównując wyniki rekrutacji z roku szkolnego 2021/22 i 2022/23 (kiedy po raz pierwszy część rocznika sześciolatków i siedmiolatków z 2014 r. poszło do klas pierwszych szkół ponadpodstawowych) wzrost kandydatów do klas pierwszych szkół ponadpodstawowych wystąpił na poziomie jedynie 18%. Dla porównania w rekrutacji z 2019 roku, przy tzw. „podwójnym roczniku” absolwentów gimnazjów i szkół podstawowych pojawiło się ok. 122 % więcej uczniów klas pierwszych niż w 2018 r.

Położenie szkół ponadpodstawowych Powiatu

Efekty reformy dotyczącej obniżenia wieku szkolnego może osłabiać również położenie szkół ponadpodstawowych Powiatu, w bliskiej odległości od Łodzi oraz rozmieszczenie szkół podstawowych w gminach Powiatu. Od wielu lat obserwuje się tendencję wybierania przez młodzież łódzkich szkół średnich. Dobre skomunikowanie Kolušek i okolic z Łodzią oraz słabsze skomunikowanie pozostałych gmin z Koluškami ułatwia podjęcie decyzji o wyborze szkoły ponadpodstawowej w Łodzi.

Szkolnictwo zawodowe

Sytuacja szkolnictwa zawodowego w Polsce i w konsekwencji w Powiecie Łódzkim Wschodnim jest niekorzystna, z uwagi na podejmowane na przestrzeni lat działania zmierzające do ograniczenia roli kształcenia zawodowego. Wprawdzie począwszy od reformy programowej z 2012 r. ministerstwo właściwe ds. oświaty kładzie nacisk na poprawę jakości kształcenia oraz zbliżenia oferty szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy, to nadal szkolnictwo zawodowe boryka się z problemami.

W chwili obecnej na negatywną sytuację szkół zawodowych mają wpływ między innymi następujące czynniki:

- braki kadrowe wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych. Występują duże problemy z pozyskaniem do zawodu nauczyciela specjalistów w danym zawodzie, którzy wybierają pracę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej lub w przedsiębiorstwach zatrudniających na korzystniejszych warunkach finansowych niż szkoła,
- ograniczenia w możliwości dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. Takie dostosowanie wymaga poniesienia dużych nakładów finansowych w celu doposażenia pracowni dla nowych zawodów oraz zatrudnienia nowych nauczycieli z kwalifikacjami do nauczania zawodu,
- nadal mniejsze zainteresowanie kandydatów na uczniów kształceniem zawodowym niż ogólnym,
- włączanie się pracodawców we współpracę ze szkołą w niepełnym zakresie t.j. organizacja praktycznej nauki zawodu, fundowanie stypendiów i doposażenia pracowni.

W związku z powyższym, w celu poprawy stanu szkolnictwa zawodowego konieczne jest podjęcie szeregu działań, w szczególności:

- 1) bieżące dostosowywanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy,
- 2) pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na rozwój szkolnictwa zawodowego, w tym jego oferty edukacyjnej,
- 3) zmiany systemowe zachęcające specjalistów danego zawodu do pracy w zawodzie nauczyciela,
- 4) promowanie szkolnictwa zawodowego,
- 5) aktywizowanie pracodawców do włączania się w proces kształcenia zawodowego w szerszym zakresie, który może polegać w szczególności na:
- 6) współpracy ze szkołami w opracowywaniu dokumentacji programowej kształcenia,
- 7) udziale pracodawców w egzaminach potwierdzających kwalifikacje w zawodzie,
- 8) pomocy nauczycielom szkół zawodowych w doskonaleniu ich kompetencji,

Kadra Pedagogiczna

Poważnym problemem w szkołach prowadzonych przez Powiat Łódzki Wschodni jest kwestia niewystarczającej liczby nauczycieli w stosunku do potrzeb. Od pewnego czasu brakuje nie tylko wykwalifikowanych nauczycieli przedmiotów zawodowych, lecz również nauczycieli przedmiotów ogólnych i specjalistów. Zaobserwowano też, że nauczyciele są coraz starszą grupą zawodową, natomiast absolwenci uczelni wyższych niechętnie wiążą swoją przyszłość z zawodem nauczyciela. Problem niedoborów kadrowych potęgują w dużym stopniu niskie płace, w szczególności nauczycieli początkujących, którzy mogliby zastąpić nauczycieli odchodzących na emeryturę. Taki stan w dłuższej perspektywie może negatywnie wpłynąć na poziom nauczania, a nawet możliwość realizacji podstawy programowej z nauczanych przedmiotów.

Zauważalnym zagrożeniem jest również kwestia kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowych. Brakuje kandydatów na dyrektorów, co w znacznej mierze może wynikać z nieadekwatnego otrzymywanego wynagrodzenia, w stosunku do ilości obowiązków i odpowiedzialności.

Niedofinansowana oświata

Część oświatowa subwencji ogólnej, naliczana dla jednostek samorządu terytorialnego, nie odpowiada rzeczywistym kosztom prowadzenia szkół i placówek. Dodatkowa subwencja, otrzymywana w związku z realizacją nowych zadań z reguły nie pokrywa kosztów związanych z dostosowaniem funkcjonowania szkół do zmieniających się wymogów prawa oraz wprowadzaniem podwyżek wynagrodzeń dla nauczycieli.

Rosnące koszty związane z prowadzeniem szkół i placówek oświatowych powodują, że samorządy muszą dokładać na oświatę środki finansowe z własnego budżetu w coraz większym stopniu, min. na inwestycje, remonty, doposażenie szkół/placówek oraz wynagrodzenia nauczycieli i pracowników administracji i obsługi. Rośnie dysproporcja pomiędzy wysokością otrzymywanych przez Powiat środków z części oświatowej subwencji ogólnej, a wydatkami samorządów na oświatę.

3.4. Problemy środowiskowe. Kryzys klimatyczny i degradacja środowiska

Środowisko przyrodnicze, w tym ochrona obszarów i obiektów szczególnie cennych przyrodniczo, stanowi jeden z filarów zrównoważonego rozwoju, w którym zasoby przyrody, jak i zasoby gospodarcze wykorzystuje się w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej.

Środowisko naturalne powiatu wymaga ochrony, co nie wyklucza jednocześnie racjonalnego korzystania z jego zasobów. Powiat będzie zatem wspierał wszelkie działania zmierzające do ochrony i racjonalnego korzystania ze środowiska.

Obecnie jednym z podstawowych zagadnień środowiskowych jest gospodarka niskoemisyjna, która opiera się przede wszystkim na efektywności energetycznej, wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i zastosowaniu technologii ograniczających emisję szkodliwych gazów do atmosfery, co ma doprowadzić do poprawy jakości powietrza atmosferycznego i stanu środowiska naturalnego. Planowanie gospodarki niskoemisyjnej należy głównie do kompetencji gmin, Powiat będzie wspierał samorządy w realizacji tych działań.

Ochrona środowiska wiąże się z koniecznością zwiększania efektywności energetycznej i redukcji zużycia energii nieodnawialnej, co może nastąpić w wyniku modernizacji technologii (wymiana rozwiązań na bardziej energooszczędne) bądź poprzez zwiększenie wykorzystania źródeł odnawialnych. Powiat będzie wspierał i dążył do maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej, skutkiem czego będzie zmniejszenie udziału nieodnawialnych źródeł.

Zadbane i bezpieczne tereny zielone w postaci parków, zieleńców, czy skwerów sprzyjają aktywności mieszkańców i integracji, a tym samym przyczyniają się do rewitalizacji społecznej. W trakcie tworzenia nowych terenów zielonych oraz modernizacji i usprawnianiu istniejących należy brać pod uwagę opinie potencjalnych użytkowników.

Osiągnięciu celu będzie także sprzyjać realizacja zadań wynikających z Powiatowego Programu Ochrony Środowiska.

Ubożący drzewostan poza obszarami leśnymi wymaga odpowiedzialnych decyzji przy wydawaniu zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów z nieruchomości będących własnością gmin.

Zmiany klimatyczne są jednym z największych zagrożeń środowiskowych, społecznych i ekonomicznych nie tylko regionalnych ale i globalnych. Aktualnie dostrzec można nasilanie zdarzeń ekstremalnych, do których należą m.in. susze, fale upałów, ulewne deszcze, huraganowe wiatry. Intensywne burze skutkują ogromnymi stratami materialnymi oraz zubożeniem zasobów naturalnych.

Postępująca degradacja środowiska generuje szereg dodatkowych problemów poprzez pogarszanie się stanu środowiska naturalnego. Zanieczyszczanie gleb, wód i atmosfery powoduje ubożenie gatunków oraz zmniejszenie aktywności biologicznej ekosystemów.

Zmniejszenie degradacji środowiska na terenie powiatu może nastąpić poprzez:

- ograniczenie tzw. niskiej emisji na terenie powiatu,
- ochrona naturalnych ekosystemów,
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej ekologii i ochrony środowiska,
- ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności,
- ograniczenie wycinki drzew oraz zwiększenie lesistości na terenie powiatu,
- promocja i wspieranie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu,
- wdrażanie niskoemisyjnych i energooszczędnych technologii w obiektach użyteczności publicznych.

4. Misja i wizja Powiatu Łódzkiego Wschodniego

4.1. Misja i wizja

Uporządkowanie przyszłych działań Powiatu, przy jednoczesnym wyznaczeniu kierunków rozwoju oraz sposobu postępowania, tak aby móc je zrealizować jest celem misji i wizji rozwoju Powiatu. Misja uwzględnia istotne wartości, którymi w nawiązaniu do procesów rozwojowych kieruje się Powiat, natomiast wizja przedstawia obraz Powiatu po realizacji przyjętej Strategii na lata 2023-2030.

MISJA:

**POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI INICJATOREM DZIAŁAŃ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU,
W PARTNERSTWIE Z GMINAMI I SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ**

Misja rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego precyzuje priorytety w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców oraz podniesienia jakości życia. To zbiór istotnych celów Powiatu, zasad jego funkcjonowania oraz postępowania, wyróżniających go na tle konkurencyjnych jednostek samorządu terytorialnego.

Celem misji jest prowadzenie działań na rzecz realizacji wizji rozwoju, w tym: inicjowanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, modernizacja i rozwój infrastruktury oraz dążenie do poprawy stanu środowiska.

Zdefiniowana w ten sposób misja rozwoju, która jest nadrzędnym celem podejmowanych działań, umożliwia wyznaczenie wizji rozwoju stanowiącej wizerunek Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

WIZJA:

**HARMONIJNIE ROZWIJAJĄCY SIĘ POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI WYKORZYSTUJĄCY POTENCJAŁ
SPOŁECZNY, GOSPODARCZY, PRZYRODNICZY ORAZ KULTUROWY**

Właściwa wizja rozwoju Powiatu przedstawia stan jaki Powiat chce osiągnąć w swoich planach.

Realizacja wizji rozwoju zależy od rzetelnej współpracy Władz Powiatu i jednostek organizacyjnych Powiatu, organizacji działających na terenie Powiatu, zaangażowania i wsparcia mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych. Priorytetem jest budowanie i umacnianie wspólnoty interesu w imię dobrostanu Powiatu, jako podstawowego punktu odniesienia. Efektywne wykorzystanie potencjałów daje szansę na trwały rozwój Powiatu.

5. Cele strategiczne i operacyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego

5.1. Cele strategiczne i operacyjne Powiatu

W celu realizacji wizji i misji Powiatu zdefiniowany został katalog kluczowych celów strategicznych oraz służących ich osiągnięciu celów operacyjnych i zadań.

Tabela nr 37. Cele strategiczne i operacyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne
I	Rozwój infrastruktury technicznej	1. Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej
		2. Modernizacja budynków użyteczności publicznej
		3. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska
		4. Rozwój systemu informacji o nieruchomościach
II	Poprawa jakości życia mieszkańców	1. Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców
		2. Promocja i ochrona zdrowia
		3. Wzmocnienie polityki prorodzinnej
		4. Zapobieganie dysfunkcyjności, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu
		5. Rozwiązywanie problemów społecznych
III	Rozwój szkolnictwa i placówek oświatowych	1. Dostosowanie szkolnictwa ponadpodstawowego do potrzeb lokalnego rynku pracy i popularyzacja szkolnictwa zawodowego
		2. Współpraca z przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi
		3. Wsparcie działań szkół i placówek oświatowych, w celu zaspokajania specjalnych potrzeb dzieci i młodzieży
IV	Aktywizacja lokalnego rynku pracy	1. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w celu tworzenia miejsc pracy
		2. Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy z przedsiębiorcami w zakresie rynku pracy
V	Promocja Powiatu	1. Kreowanie pozytywnego wizerunku Powiatu
		2. Wspieranie działań służących umocnieniu tożsamości mieszkańców Powiatu
VI	Rozwój demokracji lokalnej	1. Cyfryzacja procesów obsługi mieszkańców Powiatu przez powiatowe jednostki organizacyjne
		2. Wspieranie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych

Tabela nr 38. Cel strategiczny I: Rozwój infrastruktury technicznej

Cel strategiczny I: Rozwój infrastruktury technicznej		Podmioty odpowiedzialne za realizację
Cel operacyjny I.1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej	
Zadanie I.1.1	Budowa i przebudowa dróg, chodników, pomocniczej infrastruktury drogowej	Powiat
Cel operacyjny I.2	Modernizacja budynków użyteczności publicznej	
Zadanie I.2.1	Zwiększenie dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami	Powiat
Zadanie I.2.2	Termomodernizacja obiektów	Powiat
Zadanie I.2.3	Rewitalizacja obiektów zabytkowych	Powiat
Cel operacyjny I.3	Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	
Zadanie I.3.1	Propagowanie i stosowanie odnawialnych źródeł energii	Powiat
Zadanie I.3.2	Ochrona i rewaloryzacja zasobów naturalnych i krajobrazowych Powiatu	Powiat
Cel operacyjny I.4	Rozwój systemu informacji o nieruchomościach	
Zadanie I.4.1	Aktualizacja danych przestrzennych dotyczących nieruchomości	Powiat
Zadanie I.4.2	Tworzenie cyfrowych baz danych i systemów udostępniania danych (EGiB, GESUT, BDOT)	Powiat

Tabela nr 39. Cel strategiczny II: Poprawa jakości życia mieszkańców

Cel strategiczny II: Poprawa jakości życia mieszkańców		Podmioty odpowiedzialne za realizację
Cel operacyjny II.1	Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	
Zadanie II.1.1	Prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych dotyczących bezpieczeństwa	Powiat, Policja, PSP
Zadanie II.1.2	Walka z przestępczością i działania prewencyjne	Policja
Zadanie II.1.3	Zarządzanie kryzysowe w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa publicznego	Powiat, Policja, PSP
Zadanie II.1.4	Poprawa bezpieczeństwa pożarowego w Powiecie	PSP
Cel operacyjny II.2	Promocja i ochrona zdrowia	
Zadanie II.2.1	Promowanie programów zdrowotnych	Powiat
Zadanie II.2.2	Zabezpieczenie stanu sanitarno-epidemiologicznego i stanu weterynaryjnego	Powiat, PSSE, PIW
Cel operacyjny II.3	Wzmocnienie polityki prorodzinnej	
Zadanie II.3.1	Zapewnienie dzieciom całodobowej opieki i wychowania	Powiat, PCPR

Zadanie II.3.2	Pomoc rodzinom biologicznym, zastępczym i wychowankom usamodzielniającym się	JST, PCPR, Powiat
Zadanie II.3.3	Aktywizacja społeczna rodzin, integracja ze środowiskiem lokalnym	JST, PCPR, Powiat
Cel operacyjny II.4	Zapobieganie dysfunkcyjności, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu	
Zadanie II.4.1	Programy dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	Powiat
Zadanie II.4.2	Prowadzenie punktu interwencji kryzysowej	Powiat
Zadanie II.4.3	Dostępność informacyjno-komunikacyjna dla osób ze szczególnymi potrzebami	Powiat, PCPR
Cel operacyjny II.5	Rozwiązywanie problemów społecznych	
Zadanie II.5.1	Rozwijanie systemu opieki nad osobami niepełnosprawnymi, psychicznie chorymi, upośledzonymi, długotrwale chorymi oraz starszymi i samotnymi	Powiat, PCPR
Zadanie II.5.2	Propagowanie wspólnych działań lokalnych instytucji i organizacji publicznych, niepublicznych i kościelnych	JST (Powiat, Gminy, PCPR)

Tabela nr 40. Cel strategiczny III: Rozwój szkolnictwa i placówek oświatowych

Cel strategiczny III: Rozwój szkolnictwa i placówek oświatowych		Podmioty odpowiedzialne za realizację
Cel operacyjny III.1	Dostosowanie szkolnictwa ponadpodstawowego do potrzeb lokalnego rynku pracy i popularyzacja szkolnictwa zawodowego	
Zadanie III.1.1	Tworzenie optymalnej oferty edukacyjnej	Powiat, Szkoły
Zadanie III.1.2	Rozwój bazy dydaktycznej szkół ponadpodstawowych	Powiat, Szkoły
Zadanie III.1.3	Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli	Powiat, Szkoły
Zadanie III.1.4	Popularyzacja szkolnictwa zawodowego	Powiat, Szkoły
Cel operacyjny III.2	Współpraca z przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi	
Zadanie III.2.1	Współorganizacja konferencji i szkoleń	Powiat, Szkoły
Zadanie III.2.2	Włączanie pracodawców w proces kształcenia zawodowego	Powiat, Szkoły
Cel operacyjny III.3	Wsparcie działań szkół i placówek oświatowych w celu zaspokajania specjalnych potrzeb dzieci i młodzieży	
Zadanie III.3.1	Rozwój bazy szkół i placówek oświatowych	Powiat, Szkoły
Zadanie III.3.2	Rozwój oferty dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami	Powiat, Szkoły
Zadanie III.3.3	Wsparcie rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami	Powiat, Szkoły

Tabela nr 41. Cel strategiczny IV: Aktywizacja lokalnego rynku pracy

Cel strategiczny IV: Aktywizacja lokalnego rynku pracy		Podmioty odpowiedzialne za realizację
Cel operacyjny IV.1	Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w celu tworzenia miejsc pracy	
Zadanie IV.1.1	Preferencje dla rozpoczynających działalność gospodarczą	Powiat, PUP
Zadanie IV.1.2	Szkolenia i kursy dla bezrobotnych, pracodawców i pracowników	PUP
Zadanie IV.1.3	Aktywizacja zawodowa poprzez subsydiowanie zatrudnienia bezrobotnych i poszukujących pracy	PUP
Cel operacyjny IV.2	Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy z przedsiębiorcami w zakresie rynku pracy	
Zadanie IV.2.1	Działania informacyjne i szkolenia	Powiat, PUP

Tabela nr 42. Cel strategiczny V: Promocja Powiatu

Cel strategiczny V: Promocja Powiatu		Podmioty odpowiedzialne za realizację
Cel operacyjny V.1	Kreowanie pozytywnego wizerunku Powiatu	
Zadanie V.1.1	Prowadzenie aktywnej polityki promocyjnej i informacyjnej	Powiat
Zadanie V.1.2	Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego Powiatu	Powiat
Cel operacyjny V.2	Wspieranie działań służących umocnieniu tożsamości mieszkańców Powiatu	
Zadanie V.2.1	Współorganizacja imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych	Powiat

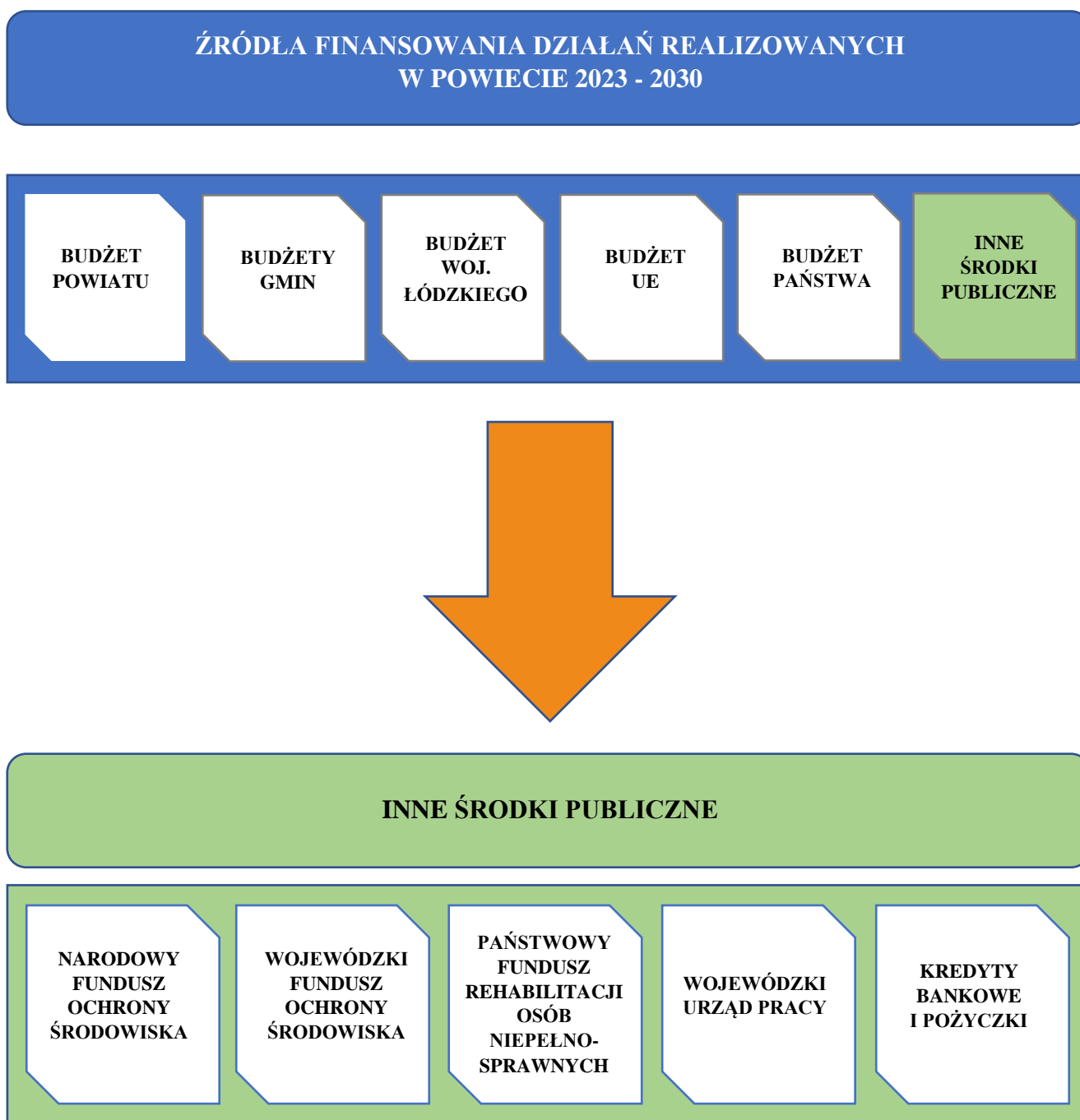
Tabela nr 43. Cel strategiczny VI: Rozwój demokracji lokalnej

Cel strategiczny VI: Rozwój demokracji lokalnej		Podmioty odpowiedzialne za realizację
Cel operacyjny VI.1	Cyfryzacja procesów obsługi mieszkańców Powiatu przez powiatowe jednostki organizacyjne	
Zadanie VI.1.1	Podnoszenie jakości zarządzania informacją	Powiat, jednostki organizacyjne
Zadanie VI.1.2	Upowszechnianie znajomości procedur administracyjnych	Starostwo
Cel operacyjny VI.2	Wspieranie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych	
Zadanie VI.2.1	Pomoc w realizacji działań statutowych organizacji pozarządowych	Powiat
Zadanie VI.2.2	Współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych	Powiat

5.2. Sposoby i źródła finansowania działań realizowanych w Powiecie

Z uwagi na 7-letni horyzont czasowy Strategii, źródła finansowe zostały określone w sposób ramowy. Realizacja systemu finansowania Strategii opierać się będzie na zasadzie montażu finansowego środków pochodzących z różnych źródeł, z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi wsparcia.

Rysunek nr 20. Źródła finansowania działań realizowanych w Powiecie Łódzkim Wschodnim w latach 2023 – 2030

5.3. Powiązanie Strategii Rozwoju Powiatu z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Niniejsza Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 - 2030 jest zgodna z założeniami dokumentów strategicznych poziomu Unii Europejskiej, kraju i regionu.

Cele strategiczne i operacyjne sformułowane podczas procesu opracowywania Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego 2023 – 2030 były analizowane przez Zespół Zadaniowy ds. Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego pod kątem ich zgodności z celami strategicznymi w dokumentach wyższego rzędu, tj. na poziomie europejskim, krajowym i wojewódzkim.

Przedmiotowe opracowanie jest w pełni zgodne z założeniami, priorytetami oraz celami artykułowanymi w dokumentach przedstawionych w dalszej części niniejszego rozdziału wraz z powiązaniem celów rozwojowych Strategii z konkretnymi zapisami widniejącymi w analizowanych dokumentach. Wśród dokumentów należy wymienić:

Dokumenty krajowe:

- 1) **Polityka Spójności Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027** to dokument, którego celem jest zmniejszenie dysproporcji pomiędzy regionami i przeciwdziałanie zacofaniu regionów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Polityka Spójności ma za zadanie również promować zbilansowany, bardziej zrównoważony rozwój terytorialny.
- 2) **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**. Głównym celem tej Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.
- 3) **Program Dostępność Plus 2018 - 2025** to kompleksowy plan zapewniający wieloaspektowe, systemowe i skoordynowane działania, których celem jest podniesienie jakości i zapewnienie niezależności życia dla osób o szczególnych potrzebach, w tym osób starszych i osób z trwałymi lub czasowymi trudnościami w zakresie mobilności lub percepcji. Działania zaplanowane w Programie korespondują z celem Strategii dotyczącym m.in. przeciwdziałania wykluczeniom społecznym.
- 4) **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalnie. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE.

Dokumenty regionalne:

- 1) **Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030** jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Została przygotowana z wykorzystaniem klasycznego podejścia i zawiera wszystkie obligatoryjne elementy, wynikające z uwarunkowań ustawowych. Pełni funkcję koordynacyjną dla pozostałych dokumentów programowych i planistycznych tworzonych na poziomie regionalnym.
- 2) **Strategia w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku** wraz z Programami stanowi istotny element Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 - najważniejszego dokumentu samorządu województwa, w którym określono wizję i cele polityki regionalnej zarówno w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym jak i działania niezbędne do ich osiągnięcia.

Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030 jest spójna z następującymi powiatowymi dokumentami strategicznymi:

- 1) Powiatowym Programem Zapobiegania Przestępczości oraz Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli na lata 2018-2023 dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego,
- 2) Powiatowym Programem Przeciwdziałania Bezrobociu oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2021 – 2025,
- 3) Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028,
- 4) Powiatowym Programem Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2022 – 2028,
- 5) Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2021 – 2028,
- 6) Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2022 – 2028,
- 7) Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2021 – 2023,
- 8) Programem współpracy Powiatu Łódzkiego Wschodniego w 2022 roku z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- 9) Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2019 – 2022,
- 10) Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2016 – 2022,
- 11) Plan rozwoju sieci dróg powiatowych na terenie powiatu łódzkiego wschodniego na lata 2017 – 2022.

6. System zarządzania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 - 2030

Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 – 2030 stanowi dokument określający cele i działania Powiatu w perspektywie długookresowej. W celu zapewnienia konsekwentnej realizacji zapisów przyjętych w Strategii, należy zagwarantować odpowiedni system zarządzania, wdrażania i monitoringu, a także narzędzia oraz warunki organizacyjne i instytucjonalne służące do weryfikacji tych postanowień.

Zarządzanie procesem wdrażania Strategii w Powiecie Łódzkim Wschodnim oparte jest na trzech zasadach:

- partnerstwa,
- partycypacji,
- oszczędności.

Partnerstwo polega na tym, że grupy interesariuszy są równymi uczestnikami całego procesu budowania oraz realizacji Strategii, poczynając od wstępnych faz planistycznych, przez najważniejszy etap wdrażania programów po ich ewaluację post ante. Zasada partnerstwa jest szczególnie istotna w różnych sytuacjach kryzysowych, gdzie wymagane jest współdziałanie wielu podmiotów w celu osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Organem nadzorującym realizację założeń strategicznych będzie Rada Powiatu, natomiast za sam proces wdrażania Strategii odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu Łódzkiego Wschodniego. Faktyczna realizacja poszczególnych celów operacyjnych i wskazanych w ich ramach zadań spoczywać będzie na właściwych komórkach organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Łodzi oraz na odpowiednich jednostkach organizacyjnych Powiatu.

W celu realizacji działań w zakresie monitorowania i ewaluacji Strategii Starosta może powołać Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii lub oddelegować do realizacji tych czynności pracowników Starostwa.

Zespół będzie odpowiedzialny za następujące zadania:

- 1) koordynację prac instytucji zaangażowanych we wdrażanie Strategii,
- 2) monitoring (analiza raportów z przebiegu realizacji Strategii),
- 3) dostarczanie informacji o procesach i uwarunkowaniach realizacyjnych Strategii rozwoju,
- 4) nadzór nad prawidłowością realizacji Strategii,
- 5) współtworzenie z właściwą komórką organizacyjną Starostwa Powiatowego w Łodzi corocznych raportów z realizacji celów strategicznych i operacyjnych Strategii.

Proces Monitoringu i Ewaluacji Strategii

Istotą systemu monitorowania i ewaluacji Strategii jest ocena stopnia i skutków wdrażania działań strategicznych. Monitoring to niezbędna kontrola procesu wdrażania założeń Strategii pozwalająca uniknąć błędów i niedopatrzeń w realizacji projektów. Celem wdrożonego systemu monitorowania będzie pokazanie, które założenia Strategii zostały zrealizowane oraz które ustalenia wymagają modyfikacji.

Najważniejszymi zadaniami systemu monitorującego będzie:

- 1) monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Strategii rozwoju;
- 2) ocena i wydawanie opinii w realizacji konkretnych zadań;
- 3) ocena postępów i rezultatów konkretnych działań;
- 4) przyjmowanie okresowych raportów z realizacji Strategii.

Pomocne w procesie monitoringu będzie wykorzystanie wskaźników osiągnięcia celów. Wykaz przykładowych wskaźników monitoringowych:

Tabela nr 44. Wykaz wskaźników do monitorowania stopnia realizacji celów strategicznych

Cele strategiczne	Rodzaj wskaźnika
Mierniki o charakterze ogólnym	<ul style="list-style-type: none">- Liczba ludności ogółem- Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu;- Przyrost naturalny ludności- Saldo migracji (różnica między liczbą zameldowań i wymeldowań)- Stopa bezrobocia rejestrowanego- Dochody ogółem budżetu powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu wg stanu na 31.12 roku sprawozdawczego- Wydatki inwestycyjne powiatu (wg stanu na 31.12 roku raportowego) w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu- Wydatki inwestycyjne powiatu (wg stanu na 31.12 roku raportowego) w podziale na kategorie budżetowe powiatu
Rozwój infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none">- Długość wyremontowanych dróg powiatowych nawierzchni twardej (w km)- Długość wybudowanych chodników (w km)- Ilość przebudowanych/wybudowanych bezpiecznych przejść dla pieszych- Wartość wydatków inwestycyjnych w zakresie infrastruktury drogowej w danym roku (wg stanu na 31 grudnia)

	<ul style="list-style-type: none"> - Wartość wydatków bieżących w zakresie inf. drogowej w danym roku (wg stanu na 31 grudnia) - Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych - Liczba wydanych pozwoleń na budowę/rocznie - Liczba wydanych praw jazdy i wydanych dowodów rejestracyjnych/rocznie
Poprawa jakości życia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wypadków drogowych - Liczba pożarów - Liczba przestępstw i wykroczeń - Liczba inwestycji zrealizowanych we współpracy z Gminami Powiatu - Kwota inwestycji zrealizowanych we współpracy z Gminami Powiatu - Liczba realizowanych programów profilaktycznych w placówkach powiatowych - Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, niepełnosprawnych, i pozbawionych właściwej opieki rodzicielskiej - objętych wsparciem powiatu - Liczba osób zagrożonych bądź będących w kryzysie
Rozwój szkolnictwa i placówek oświatowych	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba uczniów w podziale na typy szkół w powiecie - Liczba inwestycji powiatu w podziale na typy zadań w celu strategicznym - Kwota wydatków na inwestycje powiatu w podziale na typy zadań w celu strategicznym - Liczba szkół/placówek objętych wsparciem ze środków zewnętrznych
Aktywizacja lokalnego rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> - Stopa bezrobocia - Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie powiatu - Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem przez PUP/rocznie - Liczba podmiotów objętych wsparciem przez PUP/rocznie
Promocja Powiatu	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zorganizowanych imprez promocyjno-kulturalnych - Liczba zorganizowanych imprez sportowych
Rozwój demokracji lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu

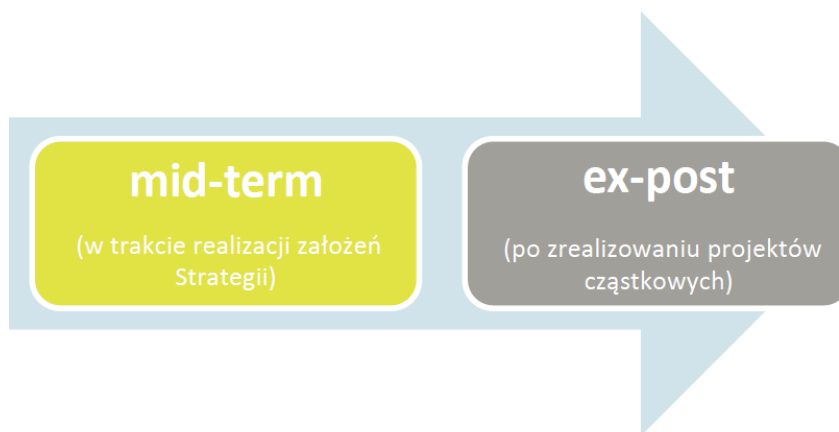
Podstawą procesu monitorowania i ewaluacji będą raporty stanu wdrażania Strategii sporządzane raz w roku, po zakończeniu roku kalendarzowego. Raport taki przygotowywany będzie na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych celów.

Ewaluacja Strategii

Ewaluacja to proces polegający na ocenie realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii będzie się opierała na dwóch rodzajach ocen:

Rysunek nr 21. Rodzaje ewaluacji działań wynikających ze Strategii

W przebiegu **ewaluacji mid - term** (ocena w trakcie realizacji założeń Strategii) analizuje się proces wdrożenia i ocenia dotychczasowe efekty. Pozwala to odpowiedzieć na pojawiające się pytania, rozwiązać ujawnione problemy. Można tu ocenić przede wszystkim skuteczność i efektywność projektu na danym etapie. Ewaluacja mid - term będzie wykonywana w trakcie realizacji projektów.

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 – 2030 zaplanowano przeprowadzenie ewaluacji mid-term w czwartym kwartale 2026 roku.

Podczas **ewaluacji ex-post** (ocena po realizacji założonych działań) ocenione będą efekty poszczególnych projektów i sformułowane wnioski na przyszłość. Do mierzenia postępu realizacji strategii należy posługiwać się miernikami przypisanymi do każdego z zadań realizacyjnych. Przy ocenie należy zwrócić szczególną uwagę na użyteczność i trwałość przedsięwzięć a także uwzględnić dwa kryteria:

- **Skuteczności** - w jakim stopniu cele zapisane w strategii zostały osiągnięte,
- **Efektywności** - jaki był stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.

Jednak zgodnie z wytycznymi i praktyką europejską w badaniu ewaluacyjnym stosować należy pięć kryteriów ewaluacyjnych:

Tabela nr 45. Wykaz kryteriów ewaluacyjnych

Trafność	zestawienie nakładów np. ilość środków, wysiłków do efektów, określenie czy realizowano możliwie racjonalnymi kosztami nakładami, czy inne metody byłyby skuteczniejsze
Efektywność	oznacza odwołanie do zadań powiatu, przepisów, określenie czy działanie odpowiada potrzebom, uzasadnienie merytorycznego działania
Skuteczność	określenie na ile osiągnięto zamierzone cele, stopień realizacji (częściowo, w pełni)
Użyteczność (przydatność)	określenie dla jakich konkretnie grup działanie jest użyteczne
Trwałość	określenie czy działanie jest trwałe, czy zachowana jest ciągłość działań, jego długookresowość

Do przeprowadzenia ewaluacji *ex-post* wykorzystuje się wiele różnych metod ilościowych i jakościowych. Materiałami źródłowymi będą stanowić roczne raporty z realizacji Strategii, jak również wyniki przeprowadzonej ewaluacji *mid-term*. Jej przeprowadzenie zaplanowano na czwarty kwartał 2030 roku. Dzięki temu badaniu, możliwe będzie wyciągnięcie wniosków i sformułowanie rekomendacji dla przyszłych dokumentów strategicznych opracowywanych dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

W przypadku wystąpienia szczególnych, nieprzewidzianych okoliczności istnieje możliwość wprowadzenia dodatkowych etapów ewaluacyjnych.

Wyniki ewaluacji *mid-term* i *ex-post* zostaną opublikowane na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Łodzi oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

7. Spis rysunków

Rysunek nr 1. Elementy tworzenia dokumentu „Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030”	6
Rysunek nr 2. Położenie powiatu łódzkiego wschodniego na obszarze województwa łódzkiego	7
Rysunek nr 3. Gminy Powiatu Łódzkiego Wschodniego	8
Rysunek nr 4. Mapa szlaków pieszych w Powiecie Łódzkim Wschodnim	40
Rysunek nr 5. Mapa szlaków rowerowych w Powiecie Łódzkim Wschodnim	42
Rysunek nr 6. Schemat infrastruktury sieci elektroenergetycznej 110 kV	45
Rysunek nr 7. Schemat infrastruktury sieci elektroenergetycznej 220, 400 kV	46
Rysunek nr 8. Strefy energetyczne wiatru w Polsce	48
Rysunek nr 9. Średnioroczne usłonecznienie na obszarze Polski w latach 1991 – 2020	49
Rysunek nr 10. Mapa gęstości ziemskiego strumienia ciepłego dla obszaru Polski	50
Rysunek nr 11. Siedziba Starostwa Powiatowego w Łodzi	78
Rysunek nr 12. Siedziba poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	79
Rysunek nr 13. Siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego	79
Rysunek nr 14. Siedziba Zespołu Szkół Nr 1 w Koluszkach	80
Rysunek nr 15. Siedziba Zespołu Szkół Nr 2 w Koluszkach	80
Rysunek nr 16. Siedziba I Liceum Ogólnokształcącego im. H. Sienkiewicza w Koluszkach	81
Rysunek nr 17. Siedziba Domu Pomocy Społecznej w Lisowicach	81
Rysunek nr 18. Siedziba Domu Pomocy Społecznej w Wiśniowej Górze	82
Rysunek nr 19. Siedziba Dziennego Domu Pomocy	82
Rysunek nr 20. Źródła finansowania działań realizowanych w Powiecie Łódzkim Wschodnim w latach 2023 – 2030	107
Rysunek nr 21. Rodzaje ewaluacji działań wynikających ze Strategii	113

8. Spis wykresów

Wykres nr 1. Przyrost naturalny w Powiecie Łódzkim Wschodnim w okresie 2015 – 2021 ..	22
Wykres nr 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (kobiety, mężczyźni)	22
Wykres nr 3. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety, mężczyźni)	23
Wykres nr 4. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety, mężczyźni)	23
Wykres nr 5. Saldo migracji Powiatu Łódzkiego Wschodniego i Powiatów sąsiednich w latach 2016-2021	24
Wykres nr 6. Stopa bezrobocia w ujęciu procentowym w podziale na powiat, województwo, kraj w 2022 r.	32
Wykres nr 7. Bezrobotni zarejestrowani w PUP Łódź – Wschód sklasyfikowani według wieku - stan na dzień 30.06.2022 r.	34
Wykres nr 8. Bezrobotni według wykształcenia – stan na dzień 30.06.2022 r.	34
Wykres nr 9. Ilość interwencji w podziale na gminy z terenu powiatu łódzkiego wschodniego w latach 2020 – 2021	37
Wykres nr 10. Podział organizacji pozarządowych wg celów działania (stan na dzień 25.07.2022 r.)	43
Wykres nr 11. Podział organizacji pozarządowych wg kryterium – forma organizacyjna (stan na dzień 25.07.2022 r.)	44
Wykres nr 12. Podział organizacji pozarządowych wg kryterium lokalizacji na terenie Powiatu (stan na dzień 25.07.2022 r.)	44
Wykres nr 13. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022	65
Wykres nr 14. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022	66
Wykres nr 15. Zadłużenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022	67
Wykres nr 16. Realizacja budżetu Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022.	69
Wykres nr 17. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022	71
Wykres nr 18. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022	72
Wykres nr 19. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022	74
Wykres nr 20. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022	75

Wykres nr 21. I.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej	87
Wykres nr 22. I.2 Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii	88
Wykres nr 23. II.1 Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	88
Wykres nr 24. II.2 Wzmacnianie polityki prorodzinnej, zapobieganie dysfunkcjonalności, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu	88
Wykres nr 25. II.3 Rozwiązywanie problemów społecznych	89
Wykres nr 26. III.1 Dostosowanie szkolnictwa do potrzeb lokalnego rynku pracy i popularyzacja szkolnictwa zawodowego	89
Wykres nr 27. III.2 Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek oświatowych – wyniki ankiety	89
Wykres nr 28. IV.1 Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w celu tworzenia miejsc pracy .	90
Wykres nr 29. IV.2 Wspieranie kształcenia ustawicznego celem dostosowania do rynku pracy	90
Wykres nr 30. V.1 Kreowanie pozytywnego wizerunku Powiatu	90
Wykres nr 31. V.2 Wspieranie działań służących umocnieniu tożsamości poprzez rozwój kultury, turystyki, rekreacji i sportu	91
Wykres nr 32. VI.1 Cyfryzacja procesów obsługi mieszkańców Powiatu przez powiatowe jednostki organizacyjne	91
Wykres nr 33. VI.2 Wspieranie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych	91
Wykres nr 34. Podział ankietowanych ze względu na płeć	92
Wykres nr 35. Podział ankietowanych ze względu na wiek	93
Wykres nr 36. Podział ankietowanych ze względu na wykształcenie	93
Wykres nr 37. Podział ankietowanych ze względu na miejsce zamieszkania	93

9. Spis tabel

Tabela nr 1. Powierzchnia gmin w Powiecie Łódzkim Wschodnim	9
Tabela nr 2. Rezerwaty przyrody na terenie powiatu łódzkiego wschodniego w 2021 r.	14
Tabela nr 3. Parki krajobrazowe na terenie powiatu łódzkiego wschodniego w 2021 r.	15
Tabela nr 4. Indywidualne formy ochrony przyrody (bez pomników przyrody) na terenie powiatu łódzkiego wschodniego w 2021 r.	17
Tabela nr 5. Ochrona przyrody i krajobrazu w 2021 r.	18
Tabela nr 6. Powierzchnia gruntów leśnych w 2021 r.	19
Tabela nr 7. Powierzchnia lasów w 2021 r.	20
Tabela nr 8. Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym	21
Tabela Nr 9. Liczba uczniów, oddziałów i pracowników szkół i placówki oświatowej w roku szkolnym 2022/2023 wg stanu na dzień 30.09.2022 r.	25
Tabela Nr 10. Liczba uczniów w szkołach i placówkach oświatowych Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach szkolnych 2019/2020 – 2022/2023 wg stanu na dzień 30.09.	25
Tabela nr 11. Wartość stopy bezrobocia w ujęciu procentowym w podziale na powiat, województwo, kraj w 2022 r.	31
Tabela nr 12. Informacja o bezrobociu w przekroju miast i gmin według stanu na dzień 30.06.2022 r.	32
Tabela nr 13. Wybrane kategorie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, według gmin - stan na 30.06.2022 r.	33
Tabela nr 14. Wybrane kategorie bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy według gmin - stan na 30.06.2022 r.	35
Tabela nr 15. Dynamika przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu łódzkiego wschodniego w okresie od dnia 01.01.2021 r. do dnia 31.12.2021 r.	36
Tabela nr 16. Wodociągi i kanalizacja w 2021 r. Stan na dzień 31.12.2021 r.	53
Tabela nr 17. Oczyszczalnie ścieków w 2021 r. Stan na dzień 31.12.2021 r.	54
Tabela nr 18. Drogi powiatowe – gmina Andrespol	58
Tabela nr 19. Drogi powiatowe – gmina Nowosolna	58
Tabela nr 20. Drogi powiatowe – gmina Koluszki	59
Tabela nr 21. Drogi powiatowe – gmina Brójce	59
Tabela nr 22. Drogi powiatowe – gmina Rzgów	60

Tabela nr 23. Drogi powiatowe – gmina Tuszyn	60
Tabela nr 24. Podział użytków rolnych – stan na dzień 01.01.2022 r.	62
Tabela nr 25. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022	64
Tabela nr 26. Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca	65
Tabela nr 27. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022	65
Tabela nr 28. Realizacja budżetu Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022	68
Tabela nr 29. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022	70
Tabela nr 30. Dochody Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022	72
Tabela nr 31. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w latach 2015 – 2022	73
Tabela nr 32. Wydatki Powiatu Łódzkiego Wschodniego w przeliczeniu na mieszkańca Powiatu w latach 2015 – 2022	75
Tabela nr 33. Wydatki inwestycyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2015 – 2022	76
Tabela nr 34. Analiza SWOT – sfera gospodarcza	84
Tabela nr 35. Analiza SWOT – sfera społeczna	85
Tabela nr 36. Analiza SWOT – zasoby i powiązania funkcjonalno – przestrzenne	86
Tabela nr 37. Cele strategiczne i operacyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego	103
Tabela nr 38. Cel strategiczny I: Rozwój infrastruktury technicznej	104
Tabela nr 39. Cel strategiczny II: Poprawa jakości życia mieszkańców	104
Tabela nr 40. Cel strategiczny III: Rozwój szkolnictwa i placówek oświatowych	105
Tabela nr 41. Cel strategiczny IV: Aktywizacja lokalnego rynku pracy	106
Tabela nr 42. Cel strategiczny V: Promocja Powiatu	106
Tabela nr 43. Cel strategiczny VI: Rozwój demokracji lokalnej	106
Tabela nr 44. Wykaz wskaźników do monitorowania stopnia realizacji celów strategicznych	111
Tabela nr 45. Wykaz kryteriów ewaluacyjnych	114

Uzasadnienie

„Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030” jest to najważniejszy dokument strategiczny dla Powiatu, który określa koncepcję jego funkcjonowania w perspektywie kilku lat. Dokonano w nim diagnozy podstawowych uwarunkowań oraz określono obszary, cele i kierunki rozwoju realizowane na obszarze Powiatu.

Jego celem jest wskazanie misji, wizji oraz celów strategicznych i operacyjnych oraz działań, których realizacja w określonym horyzoncie czasowym przyczyni się do wielokierunkowego i zrównoważonego rozwoju Powiatu oraz systematycznej poprawy warunków życia mieszkańców w Powiecie Łódzkim Wschodnim.

„Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030” będzie stanowiła podstawę do aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz opracowania programów operacyjnych, przedsięwzięć rozwojowych i planów inwestycyjnych Powiatu Łódzkiego Wschodniego w latach 2023-2030.

Na mocy Uchwały Nr 1868/2022 Zarządu Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 6 lipca 2022 r. zmienionej Uchwałą Nr 1939/2022 Zarządu Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 10 sierpnia 2022 r. został utworzony Zespół Zadaniowy ds. Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego, składający się z przedstawicieli powiatowych jednostek organizacyjnych, komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Łodzi. Do zadań Zespołu Zadaniowego ds. Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego należało zdiagnozowanie obecnego stanu Powiatu, opracowanie projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023-2030” oraz przedstawienie tego dokumentu Zarządowi Powiatu.

Zarząd Powiatu Łódzkiego Wschodniego na posiedzeniu w dniu 13 lutego 2023 r. zapoznał się z projektem „Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 -2030” i podjął Uchwałę Nr 2219/2023 w sprawie przyjęcia projektu "Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 - 2030" i przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

Konsultacje trwały od dnia 14 lutego 2023 r. do dnia 7 marca 2023 r. i zostały przeprowadzone w oparciu o uchwałę Nr IX/109/2015 Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 25 czerwca 2015 r. zmienionego Uchwałą XXVIII/349/2016 Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 20 października 2016 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Łódzkiego Wschodniego oraz wyżej wymienioną Uchwałą Nr 2219/2023 Zarządu Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 13 lutego 2023 r.

Konsultacje społeczne w sprawie przyjęcia projektu "Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 - 2030" można było zgłaszać poprzez formularz uwag, który wypełniony należało:

- 1) przekazać pocztą na adres: Starostwo Powiatowe w Łodzi, ul. Sienkiewicza 3, 90-113 Łódź lub
- 2) złożyć w Kancelarii Starostwa Powiatowego w Łodzi (p. 606, VI piętro) lub
- 3) przestać za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: promocja@lodzkiwschodni.pl

W wyniku przebiegu konsultacji mieszkańcy Powiatu Łódzkiego Wschodniego nie wnieśli uwag, wniosków do przedmiotu konsultacji.

Zarząd Powiatu Łódzkiego Wschodniego w dniu 8 marca 2023 r., podjął Uchwałę Nr 2270/2023 w sprawie przyjęcia informacji o wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Łódzkiego Wschodniego dotyczących projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 – 2030”

Biorąc powyższe pod uwagę, Zarząd Powiatu Łódzkiego Wschodniego przedstawia Radzie Powiatu Łódzkiego Wschodniego projekt „Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2023 – 2030” z jednoczesną rekomendacją do podjęcia Uchwały Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego w sprawie przyjęcia tego dokumentu.

Przyjęcie uchwały przez Radę Powiatu Łódzkiego Wschodniego w tej sprawie jest zasadne.